

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A csendőrszurony.

Azt mondják a politikával foglalkozók, hogy választás lesz. Magunk is azt hisszük, hogy ilyesmi készül, mert mostanában már megint igen sokszor halljuk a csendőrszuronyt emlegetni.

Öltözeti és felszerelési cikkeink közül egyedül csak a szuronyunkat érte az a baleset, hogy belecsöppent a politikai jelszavak szótárába. A fogalom, amelyet megtestesít, nem nagyon megtisztelő reá nézve: a minden szabadságot lábbal tipró önkényt, a politikai despotizmust és a hatalom nyers erőszakának féktelen tobzódását próbálják vele kifejezni azok, akiknek különösen így választások idején minél több és minél hangzatosabb jelszóra van szükségük. Hogy ennek a jelszónak sincsen tartalma, hogy éppen úgy kong az ürességtől, mint a többi, az nem baj, sőt előny, mert minél üresebb, annál nagyobb hangot ad. És ez a fődolog: a láрма.

Hiszen ha még csak arról volna szó, hogy a szuronyunkat a hangzatos politikai fegyverek arzenáljába kölesön adjuk, bánná a macska az egészséget. Amennyi fejfájást nekünk a politika okoz, azt igazán könnyen elviseljük. Igen ám, de a szurony mi vagyunk: következésképpen az, aki politikai csendőrszuronyról beszél, minket rágalmaz, hogy jogtalan és igazságtalan hatalomnak vagyunk az eszközei, akik lábbal tiporjuk az állampolgárok szabadságát és törvényadta jogait. Már pedig ezt egyenesen kikérjük magunknak.

A mi feladatunk az, hogy az országban rendet tartsunk, akár választás van, akár nincsen. Csak éppen, hogy választáskor egy kicsit jobban résen kell lennünk, mert vannak, akik azt hiszik, hogy választáskor szabad a vásár, hogy az alkotmányos jogok gyakorlásának titulusa alatt egyszerre lehet felrúgni a törvényt, rendet, szolgabíró, csendőrt és mindenkit, aki útban van, a csendőrszurony pedig a törvény és a rend védelmében moccannia sem szabad, mert különben mindennek ő lesz az oka. Annak is, hogy Ikszet megválasztották, de főleg annak, hogy Ipszilont nem választották meg. Vannak, akiknek nem rendes, békés, nyugodt és megfontolt választás kell, hanem minél nagyobb izgalom és zűrzavar, mert abban jobban lehet halászni: elhisszük, hogy az ilyenek előtt nem szívesen látott vendég a csendőr. De aki a nemzet akaratának megnyilvánulását tiszteletben tartja,

az nem fogja azt vásári lármával és a törvény rugdosásával megszensteleníteni — akkor pedig a csendőrszurony is ismeretlen fogalom lesz előtte.

A törvény gondoskodik róla, hogy minden választó legjobb meggyőződése szerint, szabadon nyilváníthassa akarátát a nemzet sorsának intézésében. A régi dinomdánomos, fejbeveréses követválasztások már a múlt emlékeivé lettek; ma már sokkal komolyabb időket élünk annál, semhogy részeg fővel lehetne törvényhozókat választani. Abban pedig megnyughatik mindenki, hogy a törvényt senki sem tiszteli jobban, mint mi, s hogy senki sem védi meg készségesebben az állampolgárok törvényadta jogait, mint mi, a törvény szemével vigyázó csendőrök. Nem hisszük, hogy akadna az országban egyetlenegy olyan választó, aki azt vethetné a szemünkre, hogy őt a csendőrök nem engedték arra szavazni, akire akart. De hát akkor miért nem hagynak minket békén, miért kell az elmaradt voksokért mégis mindig és mindenáron a csendőrszuronyra lakolnia?

Nem keressük a választ erre a kérdésre, mert még a látszatát is kerülni akarjuk annak, hogy a politika mezejére kalandozunk. De meg aztán nem is kell talán a választ olyan nagyon keresni. Mert aki politikai csendőrszuronyokról beszél, az maga sem hiszi, amit mond, csak másokkal szeretné elhitetni. Komoly ember mosolyog rajta. A csendőrszurony rettenetesen komoly szerszám, ahol az szől bele a dologba, ott már nagyon nagy bajnak kell lennie, azt pedig ma már nem lehet csinálni. Éppen elég volt belőle.

Nemcsak reánk, hanem elsősorban a hatóságokra nagy feladatot fog róni a választásoknak minél simább és minél nyugodtabb lefolytatása. És minél nehezebb a feladat, annál nagyobb szükségük van a hatóságoknak is a mi odaadó támogatásunkra. A törvényes államhatalom és annak hatóságai a választások alatt is felelősek az ország rendjéért, intézkedéseiknek tehát fokozott lelkiismeretességgel és buzgósággal kell eleget tennünk. Éppen azzal fogjuk a magunk minden párton felülálló semlegességét bebizonyítani, ha előjáróink és illetékes, törvényes hatóságaink intézkedéseinek kívül semmi és senki mástól nem fogjuk magunkat befolyásoltatni.

Tudjuk, hogy nem fogjuk elkerülni a jogtalan szemrehányást, bármennyire is igyekezni fogunk elkerülni azokat. De csak azért, hogy jogtalan szemrehányásokat elkerüljünk, nem fogunk megfélekezni a kötelességünkről, amellyel a nemzetnek és a törvénynek tartozunk. A csendőrszurony pedig ragyogni fog továbbra is: — nem fröccsen a sár olyan magásra.

Tábori csendőri szolgálat 100 év előtt.

Irta: SUHAY IMRE ny. vkt. ezredes.

Régi iratok közt keresgélve az 1813. évi eseményekre bukkantam. Bizony akkor is csak ugyanolyan emberi tulajdonságokkal, hibákkal, gyarlóságokkal találkoztam, mint 100 évvel később a világháborúban.

1813-ban nem volt még tábori csendőrség a mai értelemben. A hosszas napoleoni háborúk alatt az erkölcsök, különösen a katonáké, meglehetősen sülyedtek, meglazultak. Hozzájárult még, hogy háromféle hadsereg mozgott egyszerre, vagy egymás mellett elég szoros térben. (Orosz, porosz, osztrák.) Így a surlódások még gyakoribbakká váltak, amit fokozott az a körülmény, hogy egyes csapatrészek igen hiányosan voltak felszerelve és ellátva, mint pld. egyes teljesen újonnan felállított német — „Landwehr“ — ezredek. A hadműveleti területet pedig még a franciák szipolyozták ki; venni már alig lehetett valamit, úgy, hogy a rablás, fosztogatás, önkényes harácsolás mindjobban elharapódzott.

Így 1813 szeptember 28-án a teplitzi főhadiszállásról keltezett hadiparancs (Armee-Befehl) nagy otromba betűi, merített papíron a következőket mondják:

„A fősereg hátában egy idő óta egyes szövetséges csapatrészek, különösen azonban elmaradott katonák, a legkülönbözőbb módon önkényeskednek, rendetlenkednek és garázdálkodnak s így

megnehezítik a hadseregek ellátási lehetőségét, azonkívül rontják a katonai becsületet.

Hogy a polgárt az e fajta túlkapások ellen megvédjék, a hadsereg ellátásában zavarok ne álljanak be, a szövetséges seregek parancsnokai elhatározták a rendet és fegyelmet helyreállítani.

Engem bíztak meg a feladattal, meghatalmazva, hogy e célra minden rendelkezésemre álló eszközt felhasználjak.

1. E legfelsőbb parancs értelmében báró Herzogenburg cs. kir. vezérőrnagyot és vele egyidejűleg von Ertel orosz császári altábornagyot bízom meg a szövetséges hadseregek körletében a külön e célra felállítandó repülő oszlopok segítségével a rendet helyreállítani, egyúttal korlátlan hatalmat, a „ius gladii“-t (halálbüntetés, pallosjogot) ruházva át rájuk. Nevezett parancsnokok fel vannak jogosítva a tetten ért bűnösöket azonnal súlyosan, sőt a helyszínen halállal is büntetni, esetleg a rögtönítélő bíraskodást elrendelni egyes kötelékekkel szemben.

2. Az említett repülő oszlopok 1—1 zlj., és 3—3 orosz, porosz és osztrák lovasszázadból szerveztetnek. Minden egyes oszlop erejét, működési területét, a portyázó utakat Herzogenburg tábornok úgy határozza meg, hogy a hadsereg hátában a rendet, biztonságot megbízható módon helyreállítsa.

A hadsereg hátában, a főútvonalak mentén tehát minden nagyobb községben külön térparancsnokságok állíttassanak fel, melyeknek feladata nemcsak a katonai csendőri szolgálat ellátása, hanem a segítségre szoruló falvak és egyes

Lidércnyomás.

Irta: BARÉNYI FERENC őrnagy.

A fűrge futású Vág egyik kanyarulatának ölelésében, örökzöld fenyők esipkésszélű háttéréből békés kis falucska zsindeletetői kandikálnak ki. Közülök élesen kirí a faluvégi csendőrlaktanya piros bádogteteje. Trianon előtt kakastollas magyar csendőrök otthona volt, most a lapított sapkájú cseh csendőrök tanyáznak benne. Bár már hét esztendeje, hogy elorozták ezt az ősi magyar csendőrotthont, az orzás nyugtalan lelkiismerete miatt csak féllábbal vannak benne, a másik félláb, hogy így mondjam — mindig — menetkész.

Wokurka őrsparancsnok úr szolgálatba indult. Ádáz, haragos kedvében volt, mint mindig, amikor szolgálatba kellett menni. Jól bevált szokása szerint elindulása előtt még egyszer alaposan lehordta szepgő alárendeltjeit. Szitkozódásának oroszánrészt végzetül helyettese Popelka kapta, aki a kövér emberek isteni nyugalmaival szemrebbenés nélkül rakta zsebre a legválogatottabb gorombaságokat.

— Hallja Popelka! Nézze ezt a szemétdombot, csupa piszok az egész laktanya! Most tüstént nagytakarítást csinálnak. Mire hazajövök, ragyogjon a laktanya a tisztaságtól, mert különben megmutatom én stb. stb. Nagy káromkodások és fenyegetések között végre elment Wokurka.

A kövér Popelka kelleltenül vette tudomásul a nem éppen kellemes parancsot, mert Wokurka távollétét kellemesebb időtöltésre szerette volna kihasználni. De hát azért nem kell Popelkát féltetni, akad még ész az ő hájas fejében is. Egyelőre tehát nem is erőltette meg magát, csak a többiek közt osztotta fel a munkát, kinek könnyebbet, kinek nehezebbet, aszerint, hogy ki milyen közel állt előljárói szívéhez. Így történt, hogy a padlástakarítás keserves munkája Nepalekre esett, akit Popelka nem szívelt. Pedig ezt az előljárói ellen-szenvet ártatlanul vonta magára a jóindulatú Nepalek

azzal, hogy sokat evett és pedig a kövér Popelka sárga irigységgel kísért minden jó falatot, mely nem az ő feneketlen gyomrába került.

Popelka elégedetten szuszogott, amikor a nagytakarítás nem kedves munkáját sikerült olyan bölesen felosztania, hogy neki már nem jutott a munkából. A jól teljesített munkának boldogító tudatával átsétált a szomszédos vendéglőbe egy pohár sörre.

A sör ízlett, egy pohárból kettő lett és így tovább; közbe meg is ebédelt. Aztán, amikor már jóllakott és jól besörözött, elégedetten hazament a laktanyába. Hosszú szipkából szivarozva, kéjelegve nézte társai serény sürgés-forgását. Felnézett a padlásajtóba s mert éppen meglátta ott Nepaleket, a látásán felindulva, nagyot kiáltott rá.

„Nepalek, hallja, ne álldogáljon, hanem igyekezzék! Jól kitakarítsa a padlást, azt mondom! Minden zugot, minden lim-lomot takarítson el. Mert, ha felmegyek s nem találom rendben, megmutatom én magának... Végezetül előljárói intelmét a Wokurka szótárából válogatott gorombaságokkal akarta még füszerezni, de aztán eszébe jutott, hogy a mérgeg árt az emésztésnek s így kedves egészsége érdekében felhagyott a további lármázással.

— Sok fontos írivalóm van, ne zavarjon senki, amíg ki nem jövök — mondta fölényes jelentőséggel és bement az irodába. Fáradt, kövér testét rádobta az ágyra és mindennel megbékülve, csendesen elszunyókált.

Ezalatt odakint élénk ütemben folyt a nagytakarítás; legjobban Nepalek igyekezett, mert tudta, hogy ha a kövér Popelka mégis rászánja magát, hogy felmásson a létrán, mire a padlásra ér, úgy kihevül és felizgul, hogy a szent Nepomuk legyen irgalmas, ha nem találna rendben a padlást. Tehát Nepalek kétszeres buzgósággal sürgött-forgott, igyekezett rendet teremteni; minden zeget-zugot feltúrt, mindent felhányt. Egyszerre csak meghökken, mert az egyik sötét sarokban magyar csendőrkalapot lát. Nepaleket nem nagyon bántotta a bátorság s így nem csodálkozhatunk

lakosok védelme is. Az elmaradt egyéneket gyűjtésük össze és küldjék az ezredeik után. A garázdálkodókról ellenben vegyék fel a „species facti“-t (tényálladék) s adják át a legközelebbi mozgó alakulatnak, mely azután ezredeikhez kíséri megbüntetésük végett.

Ilyen térparancsnokságok felállítandók Schlan, Laun, Welwarn, Brix és Comotas városokban és a mindenkori főhadiszálláson.

Ezen rendelet a lakosok számára a politikai hatóságok által kifüggesztendő. A legénységnek pedig ezredenként három egymásutáni napon hirdetendő ki a katonák anyanyelvén és minden 8-ik napon újra hozzák vissza emlékezetükbe.

Schwarzenberg Károly hg. tábornok.

Az elsárgult akták még arról is mesélnek, hogy a repülő oszlopok katonái, kik a tábori csendőri szolgálatot látták el, bal karjukon széles zöld sávot viseltek s ugyanoly jogaik és kötelmeik voltak, mint egy járőrnek. (Patrouille.)

A laktáborokban „Feuerpiket“ néven (tulajdonképpen tűzörséget jelent) külön őrség ügyelt fel a járőrekre; ez az őrség minden utast megállítgatott és igazoltatott, megkérdezvén az út irányát és az utazás célját.

Mivel minden egyedül utazó tisztet, altisztet feltartóztattak, ezeknek „Marschroute“-val (menetlevél) kellett magukat igazolniok, melynek segítségével a postakocsikat igénybe vehették.

Marschroute, vagy más írásbeli igazolvány nélkül talált katonákat elfogták és a legközelebbi „Stabsstockhaus“-nak adták át. Ha más bűn nem terhelte lelkiismeretüket, akkor a kóborlásért

50—60 botütéssel fenyítették meg s átadták őket ezredeiknek.

A meneteknél a hátvéd mögött 1 törzstiszt parancsnoksága alatt — akit naponta felváltottak — külön különítmény haladt, (lovások és gyalogosok) melynek feladata volt a fosztogatást, rendetlenkedést megakadályozni.

A törzstisztet szolgálata idején a halálbüntetés jogával ruházták fel. Ha valakit rabláson, erőszakos zsaroláson, vagy fosztogatáson értek, a helyszínen agyonlövötte a napos törzstiszt, tekintet nélkül arra, hogy milyen hadsereghez vagy fegyvernemhez tartozott. A kisebb bűnösöket 60—100 botütéssel fenyítve meg, bevonultatta ezredeikhez.

Még ezek a drákói rendszabályok sem vezettek — úgy látszik — a kívánt eredményhez, mert 1814 április 3-án Páris bevétele után a következőket rendeli el a szövetséges seregek főparancsnoksága:

„1. Az elővédek parancsnokai minden községben a rend fentartására és a lakosok védelmére egy-egy őrséget hagyjanak vissza, mely addig marad ott, míg egy újabb oszlop be nem érkezett.

2. Minden tábor erősen őrzendő, nehogy a katonák a falvakba szökve ott garázdálkodjanak.

3. A rekvirált készleteket ezentúl nem a csapat fogja az egyes lakosoktól átvenni, hanem az erre külön meghatalmazott tiszt a polgármestertől (maire). Utóbbinak kötelessége a szükséges élelmiszerek összehordásáról gondoskodni.

A repülő oszlopok a menetek alatt bizonyos távolságban követik a csapatokat. Valamennyi

hogy nem a kezével, hanem a seprűnyéllel nyúlt a kalap után. — Hátha ravasz csapda, a magyaroktól minden kitélik, — hátha elsül! A seprűnyéllel óvatosan kipiszkálta a két magyar csendőrkalapot a pók-hálós sarokból; mellette tokban ott volt a tollforgó is. Egy darabig figyelte s hogy a két kalap nem moccant, mégis megbátorodva felvette s a kalapokhoz illesztette a tollforgókat. Az előbbi félsz helyébe bátor elbizakodottság szállt belé s a két kalapot, mint vitézi hadizsákmányt vitte le, hogy büszke örömmel mutathassa pajtásainak. Ezek első pillanatban meghökkenve húzták be a fejüket, amikor a padlásajtóban meglibbent a kakastoll, de aztán Nepalek vigyorgó ábrázata megnyugtatta őket s durva tréfálózással kézzől-kézre adták a két kalapot.

Amikor már kedvükre kimulatták magukat, a „fogoly“ magyar csendőrkalappal, harsogó hahotával az egyiket Nepalek szögletes fejébe nyomták, a másikat a kezébe adták.

— Vidd be Popelkának, — hadd mulasson ő is.

Popelka azonban egyelőre nem örvendett s nem mulatott, mert amikor Nepalek kíméletlen kopogtatása édes szendérgéséből felriasztotta s éppen le akart szállni az ágyról, — az ajtónyílásban feltűnő kakastollas kalaptól úgy megrökönyödött, hogy leesett az ágyról. Csak akkor eszmélt, amikor a magyar csendőrkalap alatt Nepalek — tömpe orrával ékes — vigyorgó ábrázatát meglátta. Noha valamennyire megnyugodott, mérgesen ráordított menten, hogy ne szentségtelenítse meg becses huszita fejét ezzel a pogány magyar kalappal. Nepalek mentegetőzve jelentette, hogy a kalapokat a padláson találta; mindakettőt letette az íróasztalra s tartván Popelka gerjedő haragjától, hamar kerekelt oldott.

A magára maradt Popelka egy darabig megilletődötten méregette a két magyar csendőrkalapot, aztán levette őket az íróasztalról s feltette az ablakdeszkára, mert már erősen esteledett s így legfőbb ideje volt már, hogy bár sajnó szívvel, de munkához lásson. Lámpát gyújtott s aztán erős elhatározással

nekigyürkőzött az írásnak és erősen igyekezett, hogy készen legyen a póstával, mire a mord Wokurka hazajön. Lassan, de mégis belemelegedett a munkába s amikor az írást éppen befejezte, nagyot ásítva boldogan nyújtózkodott, éktelen puskaropogás remegtette meg benne — különben sem bátor lelkét. Ősi ösztöne megnyilvánulásaként ijedten emelte fel a két kezét, de azután hirtelen bebújt az asztal alá. Kip-kop, kip-kop kopogtatták az acélgolyók az ablak bádog párkányát, mintha udvariasan kopogtatva bekérdőzkédnének az irodába, de nem találván vendégszerető hívásra, mind idegesebben kocogtattak, sőt már egyik-másik szíves meghívás nélkül is bemerészkedett az irodába. Dirr-durr, esirr-esarr, klirr-klarr — csörögve törtek be az ablaktáblák, hulltak az üvegeserepek, fűtyültek a golyók és éppen az íróasztalra csapódtak. De már nem kapták ott Popelkát, mert akkor már biztos fedezékben — a díszruha láda mögött hasalt és fogvacogva onnan szemlélte a nagy égszakadást-földindulást. Hiába próbált gondolkodni, nem tudta elképzelni, hogy tulajdonképpen mi történt.

— Bejöttek a magyarok — villant át rémült agyán s mindenáron futni-menekülni szeretett volna. De a golyózápor kérlelhetetlenül pergett-pattogott körülötte, úgy, hogy nem mert a biztos díszruhaláda mögött kimozdulni. — De hát a többiek! — gondolta mérgesen nagy kétségbeesésében — mit csinálnak? Miért nem jönnek, hogy segítsenek? Azzal vigasztalta magát, hogy biztosan felszerelnek s türelmesen, de mind idegesebben várta, hogy feleljen a visszhang a laktanyából a külső puskaropogásra. Ha valaha az életben, úgy e válságos percekben várt hiába a szorongatott Popelka, minden vitéz pajtásai az első puskaszóra bebújtak, bezárkóztak a pincébe s a világ sűrű kincseért sem lehetett volna őket onnan kicsalni. Így szegény Popelka reszketve gubbasztott a díszruhaláda mögött s tovább törte hájas fejét azon a fogas kérdésen, hogy honnan az átkozott puskaropogás?

De hát honnan is jött ez a lövéldözés? Úgy történt a dolog, hogy Wokurka szolgálatból hazatérőben

falut átkutatják, a netán ott tartózkodó katonákat letartóztatják.

Ellenszegülők azonnal felkonceolandók.“

Ezek a tábori esendőri különítmények végezték a csendőri szolgálatot az utak mentén is, ellenőrizték a fuvaroszlopokat. A hosszú háború alatt mindenféle rablott holmit szállítottak a csapatok után, persze ezek iránt is melegen érdeklődtek a hevenyében csendőrséget pótló katonák.

Saját fogattal csak a tábornokok rendelkezhetek, míg a többi tisztnek csak 1—1 málhásló állott rendelkezésre. Ezeket a lovakat ingyen kapták, de áthelyezés alkalmával az utódnak vissza kellett hagyni.

Az úttesten semminemű fogatnak nem volt szabad megállnia.

A fentnevezett „tábori esendőrök“ ellenőrizték a postaszolgálatot is, t. i. megvolt-e minden posta váltó állomáson az I pár felszerszámozott- és a 2-ik tartalék pár ló, a futárok számára . . .

Ugyanazon hibákkal, ugyanazon bűnökkel találkozunk akárcsak a világháborúban. Az orosz kozákok ép úgy rémei voltak a lakosságnak, mint nálunk Felső-Magyarországban, Galiciában 1914/15-ben.

Azonban akkoriban nem lévén táviró, távbeszélő, minden lassabban ment, nehezebben lehetett rendet teremteni; a soká szolgáló, minden hájjal megkent legénység még több visszaélést követett el, mint 100 évvel később, elsősorban már csak azért is, mert nem állott egy jól kiképzett, teljesen megbízható tábori csendőrség a fővezér rendelkezésére.

nem maradt el szesz dorgában Popelkától; ő is benézett a vendéglőbe és alaposan besörözött. Amikor aztán vígan hazafelé billegett, meglátta a kivilágított őrsirodában a kakastollas kalapokat.

— Hejnye az ördög! — Bejöttek a magyarok. — Állapította meg ijedten s amennyire nagy hasától telt, gyorsan elterült az árokban és észnélkül lövöldözni kezdett a magyar esendőröknek vélt kalapokra.

Gyors egymásutánban lázasan puffogtatott Wokurka, nem is sejtve, hogy puskázását a laktanyabeliek szintén a magyarok puskázásának vélik. Lövöldözésére a laktanyából nem felelt senki, de Wokurka annál dühösebben csettintette a fegyverét.

Az éktelen puskaropogás fellármázta a békés falú csendjét, félreverték a harangokat és csoportokba verődve, futottak össze a megriadt tót atyafiak, ki cséphadaróval, ki fütykössel s mi egyéb verekedő alkalmatlansággal felfegyverkezve. Az élükön Rozum — a falú bírása — tekintély okából óriási vén alabárdal felfegyverkezve.

— Mi a baj, őrsparancsnok úr?

Wohunka történeteit fogytán látva, balsejtelemmel keseregve siránkozott.

— Bejöttek a magyarok!

— Hol? Hol vannak?

Ezer hamarán felvetett kérdés tükrözte a tót atyafiak élénk érdeklődését. Wokurka reszketve intett a laktanya felé.

— Ott ni! Már ott vannak a magyar esendőrök.

Erre Rozum jelentősen összenézett elszánt vezérkarával s a lelkes tót atyafiak harsány diadalordításban törtek ki.

— Eljen! Eljen!

És a sok fütykös, cséphadaró s mi egyéb ütőszerszám ugyancsak porolta Wokurka testenlévő ruháját, amitől Wokurka szánalmasan óbégatni kezdett. Annál is inkább jajgatott, mert történeteiből teljesen kifogyva, most már valóban csak a szenvedő szerepre volt kár-

Örök béke . . . örök háború!

Irta: Dr. CZIÁKY FERENC altanácsnok ügyész.

Alig van az emberek életében, avagy az egyes népek életsorsában fontosabb és többször vitatott kérdés, mint az örök béke és a háború kérdése.

Főképen nagy háborúk után vetődik fel a világ tudósai, államférfiai és vezérei között az a kérdés: vajjon nem lehetne-e valamiféle módon végleg kiküszöbölni, végleg feleslegessé tenni a háborút?

Minekünk az a rendkívüli történelmi életfeladat jutott, hogy a közelmúltban egy öt éven át tartott világháborúnak lehettünk sokszor cselekvő, de még többször szenvedő alanyai.

Magunk előtt láttuk; előttünk folyt le a mozgósítás, a nagy felkészülődés gyorsütemű, ezerszínű és oldalú képe. Láttuk, hogyan lett a békés polgárok százezreiből katona! Láttuk, milyen más képet vett fel egyszerre a magyar társadalom, amelynek minden rétegét felrázta békéjéből, kiemelte megszokott életrendjéből a háború ténye. Láttuk azt a gigászi erőfeszítést, amit a világháború úgy az egyes emberektől, mint az egész magyarságtól megkövetelt.

Ma, ha visszaidézzük a múltakat, csak az emlékezés melege vesz körül! De akkor, mikor benne voltunk az események árában, éreztük, hogy egész idegerőnket uralja a háború ténye.

Azóta sok idő folyt el! Azóta sokszor fordult az idő kereke! Ami akkor nagy jelen volt, ma már történelmi múlttá lett. Azóta nagyon nagy dolgok történtek: államok változtak és államok alakultak ki a győztesek diktálta békeszerződések nyomán.

hoztatva. Torkaszakadtából kiabált segítségért és teljesen megzavarodott pityókos fejével szentül hitte, hogy a magyarok páholják ilyen csúfosan.

Amint a lövöldözés elhallgatott és az éktelen puskaropogást Wokurka még éktelenebb óbégatása váltotta fel — Popelka lassacsán, óvatosan kimerészkedett a díszruhaláda mögül s szorongó szívvel kémlelt ki a törött ablakon.

— Mi az őrsparancsnok úr? Mi történt?

Wokurka álmélkodva, mint a kísértetet nézte a fázóarcú Popelkát.

— Bejöttek a magyarok, — maga fogoly Popelka?

— Dehogyan vagyok! — Hol vannak a magyarok?

— A laktanyában. Maga mellett is van kettő!

— Ezek? — Kérdezte Popelka s felemelte a két tollas kalapot. — Ezt a két magyar esendőrkalapot Nepalek találta, amikor a padlást takarította . . .

A derék tót atyafiak egyszeriben, mint a kámfor, úgy elillantak. Mire az összevert Wokurka nagynehezen feltápáskodott, — már senki sem volt körülötte.

— De hát akkor ki vert meg engem? — tünődött Wokurka és fájdalmasan tapogatta sajgó csontjait. Amint tanakodott, eszébe jutott, hogy az elébb jól besörözött, hátha többet ivott a kelleténél. Lehet, hogy csak képzelődött; az is lehetséges, hogy úgy italosán leesett s akkor verte össze magát. Wokurka kezdte szégyelni a dolgot s gondolta, célszerűbb lesz hallgatni. De a két magyar esendőrkalapot irgalmatlanul tűzhalálra ítélte és kéjelegve nézte, mikor Popelka a két kalapot a kályhában elégetve kifüstölte a laktanyából a magyar kísértetet . . .

Bár ezekután némileg megnyugodott Wokurka megriasztott idegzete, de azért még jó ideig csak égő gertya mellett és csak úgy tudott elaludni, hogy fegyvere oda volt készítve melléje egy láda tölténnyel. „Mert hát“ indokolta meg Wokurka óvatos védelmi berendezését, — „nem lehessen tudni, a magyaroktól sohasem érzem magam biztonságban“.

De a háborút elfelejteni nem lehet! Mi azt a mi életünkben el nem felejtjük! Sokkal mélyebben belevésődött az emlékezetünk ezer idegszála közé!

Azért kell, hogy bennünket főként érdekeljen a sokszor vitatott kérdés: az örök béke és az örök háború kérdése.

Nézzük meg tehát a kérdést mi a történelem szemüvegén keresztül!

Ha az emberiségnek, mint nemzetekké alakult tömegeknek, avagy az egyes egyénnek, mint személyniségnek életét egy magas, — hogy úgy mondjam

és egymás ellen épen úgy harcolnak, mint az egyes emberek! Amint az egyes társadalmi csoportokon belül élő egyedek közt is lépten-nyomon létrejönnek olyan helyzetek, amikből ellentét, nézeteltérés és harc fejlődik ki, épenúgy keresztezhetik egymást a nemzetek és államok életérdekei és ebből minden időben megszülethetik a harc: a háború.

Ennek a ténynek az átérzése és mérlegelése juttatta el a világ nagy embereit ahhoz a törekvéshez, hogy megkeressék a háború kiküszöbölésének lehetőségét, vagyis megcsinálják az örök békét.

Amit vissza kell szerezniünk: Az elszakított Nyugatmagyarország.

bölcseleti — szempontból megvizsgáljuk, mit látunk abban? Azt láthatjuk, hogy az egyes ember élete örök küzdelem a létért, más szóval örökös harc az élet fenntartásáért. Amint az ősembernek dorongot kellett magának keresnie, amivel életét védje és a táplálékul figyelembe jöhető állatokat leüthesse, amint később kövekből faragott magának e célokra szolgáló baltát, ugyanúgy vívja ma is életharcát a mai ember; csak épen a harcmodor, a küzdelem módja változott; egyébként az örök szükség ma is, minden nap bekopogtat az ember hajlékába, hogy figyelmeztesse a nagy Madách-i jelszóra: ember küzdj!

Már most a nemzetek nem egyebek, mint az egyes emberek százezreiből álló tömegek! A nemzetek egymás mellett épen úgy élnek; egymást közt

Ez a kérdés hozta létre a nemzetközi jogot mint tudományt és a kérdésnek története ott él a nemzetközi történelemben.

Az emberiség történelmében ókort, középkort, újkort és legújabb kort szokás megkülönböztetni. Az ókori népek nem keresik a harcnak tetszetősebb formáit; nem állítanak fel önmagukra nézve olyan kötelező szabályokat, amiket háború esetén betartani igérnének. Az ókori népek erkölse csak a bátorság átérzéséig ér el; az ókori népek joga az erősebb joga, vagyis az ököljog! Az ókori népek előtt mindenki ellenség, aki nem az ő fajtajabeli! Az ókori háború győztesei kíméletlenül kiirtják, vagy rabszolgaságra vetik a harcban elbukott ellenfelüket!

Ez a kor még a tobzódó örök harc kora,

Azután jön a középkor.

A középkort az jellemzi, hogy az emberekre ráfekszik a vallásosság misztikus érzése. Ez az érzés megszelidíti az embert. Megtanítja arra, hogy az ember élete, sorsa Isten kezében van! Eszébe juttatja, hogy a másfajtajú ember is Isten teremtménye.

Ezt a kort az jellemzi, hogy megmozdulnak a lelkek! A lelkek felett pedig úrrá lesz az egyház, amelyikben Isten földi rendeltetésű intézményét látják és érzik benne azt az összekapcsoló erőt, amely az embert a föld porából felemelve Istennel összefűzi.

Ez az érzés megnemesíti az embert! Egyben az egyháznak megadja azt a lehetőséget is, hogy időközönként békét parancsoljon a harcoló, az örök harcban tobzódó emberiségre. Így jön létre a fegyverszünet: az Isten békéje, amely megállást parancsol a világ földi harcosának! Ez tehát már az a kor, amelyik kifelé vezeti a küzködő emberiséget az örök harc őskori állapotából.

A középkor tehát a vallás erkölcsi pajzsát és az egyház tekintélyét fordítja szembe az örök háborúval.

Az egyház hatása odáig ér el, hogy a különböző nemzetek — amelyek az ókorban egymást ellenségnek tekintették — felismernek olyan közös érdeket, amelyért érdemesnek tartják egy táborba szállva, egymás mellett harcolni. Ezt igazolják nekünk a keresztes hadjáratok eseményei. Így jön létre a különböző nemzetek közt a fegyvertársi viszony. Ezt a viszonyt ebben a fázisában a történelemnek még kizárólag erkölcsi tényezők szabályozzák és e szabályok betartására az egyház ügyel fel.

Az idő azonban megállíthatatlanul folyik tovább! Belejutunk az újkornak nevezett, ezen elnevezés alatt ismert korszakba.

A középkori erkölcs járószalagjába kapaszkodva, felnyomul az emberek soraiba a tudomány, amely elhagyva a kolostorok celláit, a gyakorlati ember céljait kezdi szolgálni. Vagyis a tudomány, — ami eddig az egyházé volt és az egyház céljait szolgálta — kezd emberibb, gyakorlatibb és általánosabb lenni! Ennek a tanításából köztudattá válik, hogy minden ember — tartozzék bármely fajtajú, vagy nyelvű és vallású néphez — egy test és vér s így egymásnak testvérei vagyunk.

Így, ez a tan már azt jelenti, hogy az érdeklődés középpontjába került az ember: az érző, dolgozó és léteért harcoló ember!

Ezeknek a gondolatoknak a nyomán egy király, egy Isten kegyelméből uralkodó francia király, IV. Henrik kidolgozza az első gyakorlati tervezetet avégből, hogy a világ békéje megvalósítható legyen.

Ezt a következő — a ma embere előtt kissé naivan hangzó — elgondolással építi fel:

Európában akkor lesz béke, ha Európát 10 olyan királyságra és 5 olyan köztársaságra osztjuk fel, amelyek egymással örök szövetségben álljanak. Ebben a szövetségben olyan legyen a viszony, hogy az államfők úgy látogathassák egymást, mintha privátemberek volnának. Ezeket soha semmi há-

ború ne zavarja meg, de a pogány ellen összetartásának.

Ebből a tervezetből már kiéreződik az az út, amely a háború kikerülésének, az örök békének a lehetőségéhez elvezet: ez az út pedig a szövetségek útja, amely szövetségeket a szerződés, tehát a jog tartaná össze.

Az eszme él és fejlődik tovább, mert lelki közszükségletet elégít ki és most az emberiség békés életét fenyegető rossz elhárítását keresi.

Elmúlik egy újabb évszázad! 1713. évet írnak, amikor egy jámbor lelkű francia abbé: Bernhardin de St. Pierre újból kidolgozza az örök béke fenntartásának gyakorlati tervét. A kiindulási pontja neki is egy szövetség! Szerinte Európa fejedelmeinek egy olyan állandó és békés szövetségre kell lépniök, hogy a békebontó ellen közös erővel léphessenek fel; a szövetséges államok részére közös határvédelmi szolgálat megszervezését tartja szükségesnek.

Miután pedig számol azzal a lehetőséggel is, hogy e békeszövetségnek közös ügyei lesznek, amelyeket egységes elvek szerint kell szabályozni, szükségesnek tartja egy nemzetközi parlament: egy nemzetközi diéta felállítását, amelybe a szövetséges államok elküldenék képviselőiket, hogy a közös, szövetségi ügyek rendszabályait megcsinálhassák.

Íme, ez a tervezet már határozott, jogi szervezetet akar létesíteni abból a célból, hogy az emberek létéhez és életéhez való jogát a támadások ellen megvédhesse.

Újból elmúlik néhány évtized. Az eszme, amelyik francia földön született meg, átesap Németországba is. Kant, a nagy német bölcész, a XVIII. század végén „Az örök békéhez“ című művében kifejti, hogy csak úgy lesz örök béke, ha az alkotandó államok szövetségének minden művelt állam tagja lesz és olyan szabályokat kell alkotni, amelyek szerint minden polgár bármely idegen államban vendégjogot élvezzen és olyan fogadtatásban részesüljön, hogy az emberi méltósága mindenütt elismertessék.

Ez elgondolásban már testet ölt az általános emberi érdeknek elismerése és nemzetközi védelme.

Az 1772. évben egy francia tudós: Mercier könyvet ír arról, hogy 2440-ben hogyan fog kinézni a világ. Sorai a világbéke, az örök nyugalom érveit keresik. Azt a világot keresi, amikor semmi sem fog az emberi testvériségnek útjában állani. Írása nem konkrétum; nincsen abban semmi gyakorlati terv, csak elgondolás, csak csupa merő álm! Leírja művében, hogy a 2440-ik évben olyanok lesznek a nemzetközi viszonyok, hogy egy japán és egy perui ember polgárjogot nyerend Párisban. Ezzel azt akarja jelezni, hogy elérkezünk az egész emberiség egységéhez.

Íme, így fejezik ki a XVIII. század uralkodó eszméit a francia és német tudósok, mint nemzetük tudományos képviselői.

Az idő azonban tovább haladt és vitte magával, ragadta, vonszolta előre a történelem hajtóerőit.

Így lépett be az idő a XIX. század történelmébe.

Képek a csendőrség Hubertus-lovaglásáról. Az összes indulók és a célnál várakozók csoportképe. (Schäffer felvétele.)

Ezen új század azonban nem ott folytatta, ahol elődje és letűnt őse: a XVIII. század elhagyta.

A XVIII. század ugyanis a népek szabadságának, az emberek egyenlőségének és testvériségének jelszavát dobta bele a történelem küzdő terére. A XVIII. század végén úgy nézett ki a világ, mint ha közel állana ahhoz, hogy csak rövid idő kérdése, vajjon mikor fog az egész emberiség egy kultúrában egyesülni. Ennek megvalósulása a világ békéjének legnagyobb biztosítéka lett volna.

Ekkor, ebben az időben, a XIX. század elején, azon a földön, ahol a XVIII. század vége a fenti eszméket kitermelte: Franciaországban áll egy ember: Napoleon, aki világhódítónak indul; népeket igaz le és uralmának ellenhatásaként kikristályosodik az új század új hajtóereje: a nacionalizmus. Napoleon törekvése a francia faj világhuralmának megteremtésében domborodik ki. Vele együtt megindul egy általános európai, helyesebben nemzetközi mozgalom. Minden faj, minden nép önállóságra törekszik. Azt a fejlődést, amit a XVIII. század a nemzetközi béke megvalósítása felé tett, a XIX. század halomra dönti és annak helyén: a romokon megindul Európaszerte a népek küzdelme az önállóságért, a felszabadulásért. Míg a XVIII. század a fajokat az egyetemes emberi cél érdekében egy nagy szövetségbe igyekszik tömöríteni, addig a XIX. században minden faj önálló nemzeti életre vágyik.

És ezt a vágyat csak harcok árán tudják az egyes népfajok valóra váltani. Ennek oka abban rejlik, hogy az egyes fajok nem tudnak és nem is

akarnak lemondani arról a jogukról, hogy az egyetemes emberi érdekéből feláldozzák nemzeti saját-ságaikat vagy faji jellegüket.

Újra fel-felrajzolódik a világ égése, a világháború képe.

A XIX. század elejét az európai népeknek a francia elnyomás elleni harca jellemzi. Majd mikor Napoleon elbukik, a világ akkori hatalmasságai, az osztrák, orosz és porosz államfők megalakítják a Szent Szövetséget. E szövetségnek történelmi indokul a világ békéjére való törekvést, a harcok kizárásának biztosítékát jelentik be. Ezt a szövetségi alapokmányban úgy fejezik ki, hogy a szentírásra hivatkozva kijelentik, mikép egymásnak testvérei, alattvalóiknak és katonáiknak pedig gondviselő atyjai lesznek, hogy ily módon a hitet, a békét és az igazságot szolgálhassák. Tehát egy új formában ismét előttünk áll a világbékére való törekvésnek egy szervezete: a győztes uralkodók szervezete: a Szent Szövetség.

A Szent Szövetség élete céljául tűzi ki, hogy minden mozgalmat — ami az akkori európai helyzet megbontására irányult — csírájában elfojtson.

Ránk, magyarokra nézve e szent szövetségnek azért van különös történelmi emléke, mert az 1848—49-iki magyar szabadságharc leverése céljából az orosz cár e szent szövetségi okmány alapján vonultatta be hadseregét hazánk földjére.

Lényegében azonban a szent szövetség nem volt erkölcsi, még csak nem is jogi szervezet, hanem egy háromtagú császári szövetség. Létrejött pedig ez a szövetség lényegében azért, hogy a Napoleon leverése után létrejött 1815. évi pá-

rési békekötés által teremtett uralmi helyzetet biztosítsa.

A szent szövetség azonban nem tudhatta a világbékét biztosítani. Nem pedig először is azért, mert e szövetség a három uralkodó személyes barátságára lévén felépítve, azonnal megingott, mihelyt e barátságot kikezdte az önzésből táplálkozó érdekellentét. Másodszor azért, mert csak egyoldalú hatalmi szervezet volt, jogi és erkölcsi garanciák nélkül.

E hiányok egymásután mutatkoztak is. Először Anglia rendíti meg e szövetség nemzetközi tekintélyét, amikor a három uralkodó azon felhívására, hogy lépjen be közéjük negyediknek, elutasító választ adott.

Közben a nemzeti érzés egyre erősebben hatja át Európa népeit. A nagy államokon belül élő különböző nemzetiségekben is megindul a vágy: a maguk portáján úrnak lenni, önálló nemzeti életre berendezkedni.

Ez a nemzeti eszme a szent szövetséggel szemben a békebontó szerepében lép fel és több helyen diadalt is arat; főképen ott, azokon a helyeken, ahol a három uralkodó érdeke nem kívánja meg egyöntetűen a nemzeti mozgalom elnyomását.

Igy szakad el 1830-ban Belgium Hollandiától; így hozza létre a német faj összehúzó ereje 1871-ben a különböző német államocskákat a nagy Németbirodalommal. Ennek az eszmének hatása alatt indul meg a Balkánon a szerb, román és bolgár nép felszabadítását célzó küzdelmeknek hosszú sorozata.

A szent szövetség pedig ezalatt — részben e külső támadások folytán, részben a fent jelzett belső fogyatkozásai következtében — felbomlik.

E tanulságok nyomán az európai diplomaták — akik a világ békéjének lettek volna hivatalos őrei — annak a belátásához jutottak el, hogy a világ örök békéje semmiféle jogi vagy erkölcsi szervezet segítségével nem valósítható meg. Tehát arra igyekeztek, hogy egyrészt a háborúval szükségképpen együttjáró bajokat enyhítsék, másrészt a háború kitörését megnehezítsék. Előbbi érdekében nemzetközi szabályokat dolgoztak ki, kötelezve a világ népeit arra, hogy a háború esetén azokat be fogják tartani; utóbbit oly módon igyekeztek elérni, hogy a világ számottevő nagy hatalmasságai két táborra szakadva, fegyveres szövetségre léptek egymással és e két tábor — körülbelül egyenlő haderővel rendelkezvén — mint a mérleg két serpenyője, egyenlő súlyánál fogva kiegyensúlyozta önmagát és ezzel egyszersmind fenntartotta a világ rendjét.

Ez volt a nemzetközi egyensúly elve, ami a világháború kitörése előtt a háború és béke serpenyőjét tartotta a világ felett.

Közben azonban állandóan keresték az arra hivatottak a csalhatatlan gyógyszert, ami a világ békéjét konzerválni tudná.

Az 1899. évben Hágában — éppen az orosz cárral kezdeményezésére — összeül egy világbékekonferencia, amelyre 26 állam küldte ki képviselőit. Itt töprengenek azon, hogyan lehetne a nemzetközi viszályokat békésen elintézni.

Alig oszlik szét a konferencia, maga a „békecár“ cáfol rá az elméleti okoskodásokra, amikor megindítja az orosz—japán háborút.

Az orosz—japán háború lezajlása után újult erővel tör magának utat a vágy a világbéke biztosítására.

Erre 1907-ben, Hágában újból összejön 44 kultúrállam, hogy azon tanakodjanak: mi módon lehetne a háborút kiküszöbölni. Keresik a megoldást és úgy érzik, hogy a nemzetközi bíróság felállításával elérnék e célt oly módon, hogy az államok egymás közti viszályait egy nemzetközi bíróság dönthetné el.

Míg azonban a diplomaták fehér és zöld asztalok mellett nagy beszédeket tartottak a világ békéjéről, Európában kialakul két nagy, egymással szemben álló nagyhatalmi csoportosulás és felrajzolódik az események egére a világháború képe.

Ennek előjeleként kétszer egymásután lángba borult a Balkán és 1914-ben a szerb Princip gyilkos golyója megindítja a világrendet.

A világháború befejeztével a győztesek — miután a Páris környéki békében a maguk kényekedve szerint elrendezték a világ mai képét — ismét felvetették a világbéke kérdését.

Ez a kérdés ma is itt él, forrong és vajdik közöttünk.

A megoldás módjai a következők:

A győztesek első intézkedése volt, hogy teljesen lefegyvereztek bennünket, legyőzötteket és ezzel harc képtelenné tették téve.

Ez volt a békének a fizikai biztosítása a győzők érdekében.

Azután megalkották az ú. n. Nemzetek Szövetségét. Ez a kultúrvilág összes államainak politikai képviselőiből alakított nemzetközi szervezet, amelyik minden jogi és fizikai eszközt igénybevesz avégett, hogy a világ mai rendje — ami a győztesekre feltétlenül előnyös — megmaradjon és azon se jogi eszközökkel békés úton, se a háború révén változás ne történhessen.

Ez a ma, mely ránk nézve annyi sok keserű érzés és fájó emlék forrása.

Hogy a holnap mit hoz, az a jövő bizonytalanságának a méhében rejlik még.

A fenti történelmi példákból azonban mégis levonhatunk egy igazságot. Ez pedig az, hogy amíg a földön az emberi élet a létért való küzdelemből fog állani, addig a harcnak nem lehet és nem lesz vége, mert a küzdelem az élet, a fejlődés és az érvényesülés! A lemondóké a visszamaradás, az enyészet és a halál. Amelyik nép lemond arról, hogy a népek versengésében részt vegyen, az maga ássa meg maga részére a történelem temetőjében a sírját.

Mi pedig nem vagyunk hajlandók megásni a magunkét!

Létének jogosultságával minden állam csak addig bír, míg rendeltetését a nemzetek nagy családjában betölti.

Somssich Pál.

Képek a csendőrség Hubertus-lovaglásáról. A mezőny egy részlete. (Schäffer felvétele.)

A berlini közrendészeti kiállítás.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Harmadik közlemény.)

A posta kiállítása mellett volt a német birodalmi vasútnak nem kevésbé érdekes kiállítása. A kettőt összekötő kis folyosószerű részen a porosz belügyminiszterium kis kiállítása, majdnem kizárólag a kivándorlással és az ellene való küzdelem kérdésével foglalkozott. Eredeti fényképfelvételek tanuskodtak arról a rettenetes nyomorúságról, amelyben a tengerentúli államokba, főleg azonban a Délamerikába kibocsátott német telepesek élnek; sertésolszerű viskókba zsúfolva robotolnak esztendőkön keresztül, hogy aztán beteg testtel és csalódott lélekkel térjenek vissza hazájukba, amely nem ígér ugyan aranyhegyeket, de legalább kenyeret ad. Népszerű füzetek ismertetik részletesen azokat az államokat, amelyekbe a legtöbben szoktak kivándorolni; ezeket a füzeteket az útlevélkiállító helyeken osztogatják. Ilyen módon állítólag sok embert visszatartanak a kivándorlástól, ha pedig valaki még sem hallgat az okos szóra, az — ám lássa a következményeket. A belügyminiszterium kiállítása mellett volt a földművelési és élelmezésügyi miniszterium kis kiállítása is, amelyen mindössze a birodalmi biológiai intézet 7 kiadványa volt kiállítva, egy rövid ismertetés pedig a birodalmi növényvédelmi szolgálatot ismertette. Nehány fénykép a növényvédelmi intézet egyes fiókjainak épületeit és a laboratóriumi munkát ismertette.

A német birodalmi vasutak kiállítása úgy, mint a posta kiállítása, nyílt és zárt osztályra tagozódott. A zárt osztályra csak szakemberek léphetek be, a közönség nem. A nyílt osztályon a vasúti lopások arányát és százalékszerű megoszlását fel tüntető grafikonok arról tanuskodtak, hogy az elvesztett vasúti küldeményeknek csak kis részevész el lopás következtében, igen sok küldemény részint a feladó, részint a vasút hibájából helytelen irányítást kap s mint kézbesíthetetlen küldeményt elárverezik. A vasút által kifizetett kártérítések nagy része tehát a kézbesíthetetlen küldemények elárverezése folytán megtérül. A vasút egyébként kíméletlen harcot folytat a vasúti tolvajok ellen. A vasúti lopások száma a Németbirodalom területén 1921 januárban 19904, 1926 júniusban 2325 volt, ebből kiderült 1921 januárban 2167, 1926 júniusban 445 eset, tehát aránylag igen kevés. Az állomási épületek és a raktárak őrzésére kutyákat alkalmaznak, a német vasútnak egész külön kutya telepe van, ahol kizárólag csak vasúti őrzőkutyákat idomítanak. Ki vannak állítva a német vasutak által használt mentőszekrénytípusok, amelyek az állomásokon és a mozgó vonatokon vannak készenlétben, az utóbbiak egyenkint kb. 50 személy részére tartalmaznak az első segélyhez szükséges kötszereket. A szerszámláda ásokat, esakányokat stb. tartalmaz vasúti szerencsétlenségek esetére. Fényképek szemléltetik a talált tárgyak mikénti kezelését. Egészen hatalmas raktárak mind olyan tárgyakat tartalmaznak, amelyeket a pályudvarokon és a vonatokon találtak és beszolgáltattak. A nagyközönségnek szánt nagy fényképek szemléltetik a vasúti lopások arányát és százalékszerű megoszlását.

telően mutatják be, hogyan *nem* szabad a vonatra felszállani, felugrani, hogyan kell a kődobáló gyermekeket megrendszabályozni, állomásokon a csomagot csak hordárnak kell a kezébe adni stb., stb. Az intelmek nyomatéka kedvéért egy felirat közli, hogy 1922-ben Németországban 322 ember halt meg a vonatok alatt. A fényképek mellett hever vagy két-három kilóra való hamis érepénz és pénzalakú fémdarab, amelyet a pályaudvarokon felállított jegyautomatákból szedtek ki. Ki van állítva egy „távbeszélő járőr“ felszerelése, amely huzallopás esetén vagy a távbeszélő és távíró vonalon észlelt zavar esetén a helyszínére megy, hogy a hibát kiküszöbölje. Az emberek kis sínautókon közlekednek, felszerelésük hátán hordható fényszóró, telefonkészülék és összehajtható kapcsolószerkezet, amellyel a póznákon levő vezetékkel bárhol kapcsolatot tudnak létesíteni anélkül, hogy a póznára kellene mászniok. Igen jól imitált fényképfelvételek azt szemléltetik, hogy a pályaudvarokon a tömegben hogyan szoktak dolgozni a csomag- és zsebtolvajok. Egynehány német vasúti egyenruha és a vasúti hivatali jelvények teljes gyűjteménye egészíti ki a kiállítást.

A vasút és a posta zárt kiállítása a jegyvesztések különféle módjainak ismertetésével kezdődik. Már 14 éve annak, hogy Németországban a vasúti jegyeket az állomások nem készen nyomtatva kapják, hanem a kiadáskor nyomja őket egy automatikus gépezet, meglehetősen primitíven, úgy, hogy azok utánzásához nem is kell valami túlságosan nagy nyomdatechnikai szakképzettség. A hamisítás mégis nehéz, mert a jegyek ellenőrző számozással vannak ellátva és a hamisító sohasem tudhatja előre, hogy milyen számozású jegyek lesznek érvényben éppen azon a vonaton és akkor, amikor ő utazni szándékozik. Ezért pl. egész sereg kitűnően sikerült hamis menetjegy van kiállítva, amelyeket a valódiaktól egyáltalában nem lehet megkülönböztetni, csak a helytelen számozás volt árulójuk. Érdekesen van ismertetve, hogy az egyes állomások által kiadott menetjegyeket hogyan ellenőrzik. A vonatokról leszálló utasoktól a kijáratnál elszedik a menetjegyet. Ezek a menetjegyek a központi ellenőrző hivatalba kerülnek, ott állomásonként és sorszámoként összeszedik és felragasztják őket s azután minden egyes menetjegyet felülvizsgálják, hogy az állomás ellenőrző szalagján szerepel-e, jól van-e a viteldíj megállapítva, szabályszerűen van-e a jegy kezelve stb. Minden jegy mellett 3-4 soros vélemény van, még akkor is, ha nincsen rajta kifogásolni való. Eredeti vasúti okmányok az úgynevezett „Schiebolás“ módjáról és lehetőségéről tanuskodtak. A Schiebolás többféleképpen történhetik. Egyik módja az, hogy árút egyáltalán nem adnak fel, csak a fuvarlevelet csempészik a többi közé, hogy annak alapján azután az „elvesztett“ küldeményért kártérítést követelhessenek: más esetben az árút nem a címzettnek, hanem egy harmadik személynek kézbesítetik s ezenfelül még a kártérítést is zsebvágják. Sokszor még a kocsis számát és a vasút jelzését is átfestették. Természetes, hogy az ilyen csalásokat a legtöbb esetben vasúti tisztviselők követik el, vagy a tettesnek vasúti tisztviselővel kell összejátszania. Csak vasúti tiszt-

viselők követhetik el azokat a jegyvesztéseket is, amelyek csak a jegyek kiadása alkalmával lehetségesek. Így pl. előfordult, hogy egy tisztviselő a jegykiadó gépbe a kemény papírból készült jegy fölé még egy ugyanakkora nagyságú vékony papírlapocskát is behelyezett s az alá indigópapírt tett, úgy, hogy a gép két jegyet nyomott egyszerre. A vékony papírlapocskát felragasztotta egy jegyalakú kartonra és második jegy gyanánt eladta, az árát pedig elsikkasztotta. Komplikáltabbak ennél az úgynevezett próbanyomással elkövetett csalások. A jegykiadó gép tízezres szériákban számozza a jegyeket, vagyis tízezer jegy kiadása után azok számozása újra 1-nél kezdődik. Sokszor előfordul azonban, hogy a gép megakad, vagy nem ad tiszta nyomást, ilyen esetben a jegykiadó tisztviselő egy fogantyú elmozdítása után annyi próbanyomást eszközölhet, amennyit akar, anélkül, hogy jegyeket kapna, a számozás azonban a próbanyomás alatt is tovább folyik, a próbajegyek tehát éppen úgy meg vannak számozva, mint a kiadásra szántak. Egy tisztviselő most az ilyen próbajegyeket eltette és megőrizte addig, amíg a gépezet újra ugyanazokat a számokat nyomta s akkor a próbajegyek számait levágva, azokat gyermekjegyek gyanánt beszovalgáltatta. A félárú gyermekjegyek kiadását ugyanis éppen ennek a számnak a levágásával és beszovalgáltatásával kell bizonyítani. Természetes, hogy a pénztáros a valóságban nem gyermek, hanem egész jegyet adott ki, az ár felét azonban zsebre tette. Egy másik csaló — egy vasúti altisztvel — összejátszva — az utasoktól elszedett jegyek közül kiszedte azokat, amelyek jó hosszú útra és első osztályra szóltak, tehát drágák voltak s azután — ha lehetett jegy nélkül, ha nem, akkor negyedosztályú jeggyel valamelyik jó messze fekvő közbeeső állomásra utazott, ott az állomáson bejelentette, hogy jegyét nem veszi tovább igénybe. Később azután megkapta a vasúttól a külömbözetet. Egy vasúti tolvaj hatalmas utazókosárba bújott és vasútra adatta magát abban a reményben, hogy a raktárba jutva majd kimászik és a küldeményeket megdézsmálja; szerencsétlenségére azonban egy olyan küldemény közelébe került, amely valami áthatható szagú folyadékot tartalmazott, úgy, hogy a tolvaj eltüsszentette magát és felfedezték. Egy másik csaló társaság négy óriási ládát adott vonatra, ezek közül három kövel volt megtöltve, a negyedikbe pedig a társaság egyik vállalkozó szellemű tagja rejtőzött el. Az elrejtőzött tolvaj a vasúti szállítás alatt előbújt rejtékhelyéről és a nála levő készülék segítségével négy értékes küldeményt a maga ládájának jelzésével látott el, az idegen küldemények jelzését pedig a maga ládáira festette, hogy így azokat majd fordítva kézbesítsék. A villanylámpa fénye árulta el, amely mellett „dolgozott.“ A láda egyébként teljesen fel volt szerelve; melléje voltak állítva a tettes villamos zseblámpája, egy ecset, egy sablón, amellyel a ládák jelzését festette, egy doboz festék, feszítővas, eledel, sőt még egy bádogganna is a természeti szükség elvégzésére. Egy hatalmas kutyaketrecre nagy betűkkel volt felírva: „Vigyázat! Harapós kutya!“, azért mégis csak reájöttek, hogy a kutya nem is volt olyan nagyon harapós, a ketrecnek azonban kettős feneke volt, amely tele volt csempésztett

bődítőszerekkel. Vonatok ellen elkövetett merény-
letek nagy modelleken vannak bemutatva. A me-
rényletek többnyire nagy vasúti szerencsétlenség-
eket okoztak, a modellek azt mutatják, hogy a
merénylők milyen elváltozásokat okoztak a vágá-
nyon és a jelzőberendezéseken és hogyan tört-
ént meg azután a szerencsétlenség. Az ilyen
merényleteket többnyire éretlen gyerkőcök követ-
ték el pajkosságból, de arra is volt eset,
hogy két suhanc a kisiklott vonatot ki akarta
rabolni, a nagy szerencsétlenségtől azonban (több,
mint harmincan meghaltak) annyira megijedtek,
mint harmincan meghaltak és semmit sem raboltak. A posta
nagy csomó (legalább 5—600 darab) hamisított
utalványt állított ki, melléje egy néhány, fából és
fémbe készített postai bélyegzőt, amelyek néme-

hibák és szembetegségek miatt 4-5%; sérv miatt
1-5%; hallási hibák és fülbajok miatt 1-2%; alacsony
testmagasság miatt 5-2%; általános testi gyenge-
ség miatt 8-7%; ferde hátgerine miatt 1-6%; ideg-
betegségek miatt 0-5%; meg nem felelő életkor (túl-
fiatal, túlidős) miatt 4-6%. Eltekintve a testi
fogyatkozásoktól, nem vették fel a jelentkezők
6-7%-át, mert a felvételi vizsgát nem tudták
letenni, 2-5% bíróságilag büntetett előéletű volt.
1-4%-ra pedig a megejtett kivizsgálás során bizo-
nyult rá, hogy a rendőrségi szolgálatra erkölcsileg
nem alkalmas. Végeredményben felvettek, illetve
véglegesítették: 1923-ban 4242 jelentkező közül
712-t (16-8%), 1924-ben 3148-ból 330-at (10-5%) és
1925-ben 1948-ból 169-et (6-7%). Ezekből az ada-
tokból látszik, hogy a jelentkezőket nagyon szigo-

Képek a m. kir. csendőrség berlini kiállításáról: Őrszlaktanya.

lyike olyan jól sikerült, hogy huzamosabb időn
keresztül sokezer márkát fizettek ki a lenyomata
alapján. Sok az úgynevezett becsempészett utal-
vány, amelyeket rendszerint postatisztviselők vagy
azokkal összejátszó egyének állítanak ki. Ezek az
utalványok minden tekintetben valódiak és valódi
betűzőkkel is vannak lebetűzve, csak éppen az
utalványfelvételi naplóba nincsenek bevezetve, a
címezett póstahivatal azonban szabályszerűen ki-
fizeti azokat. Egy levéltolvaj a levélszekrények be-
dobó nyílása alá vászonzaeskót helyezett s azzal a
bedobott leveleket felfogta; éjjel a szekrény alját
felfeszítette és a leveleket kiszedve pénzt keresett
bennük. Egy 2 méter hosszú nagyszerű modell a
legújabb típusú német mozgópostakocsit mutatja be.

A porosz rendőrség érdekes grafikonokkal
szemlélteti a kiegészítés módozatait és lehetőségeit.
Azt hiszem, hogy az adatok a mi szempontunkból
is érdekesek volnának, ha össze tudnók azokat a
mieinkkel hasonlítani. A porosz rendőrséghez
jelentkezők közül alkalmatlan: tüdőbaj és tüdő-
gyengeség miatt 2-9%; lúdtalp miatt 7-9% (1); nemi
betegségek miatt 4-5%; viszértágulás miatt 2%;
szívujj és szívgyengeség miatt 6-7%; hiányos fog-
zat miatt 0-9%; a nyak hibái miatt 0-1%; látási

rúan megrostálják. Egy legénységi mintaiskola azt
mutatja, hogy milyennek kellene lennie egy rend-
őrségi vagy esendőrségi iskolának. Régi komisz
laktanyabutorokból a legmodernebb iskolapadokat
készíti egy asztaloseg. Hatalmas tábla, számos
oktatókép és egy nagyvárosnak terepasztalszerű
miniatűr utánzata egészítik ki az iskola felszerelé-
sét. Mellette nagy grafikon az altonai (A), a porosz
(P) rendőrség sportrekordjait és összehasonlítás-
képpen a német (N) rekordot tünteti fel. Érdekes
ezeket a magyar esendőrség eredményeivel össze-
hasonlítani. 100 m. síkfutás: (N) 10-5, (P) 11-2,
(A) 11-5 mp. 400 m.: (N) 49-7, (P) 52-4, (A) 56-0 mp.
1500 m.: (N) 4 p. 4-7 mp., (P) 4 p. 18-7 mp., (A) 4 p.
21-3 mp. 3000 m.: (N) 9-01 p., (P) 9 p. 11-2 mp., (A)
9 p. 18-4 mp. 5000 m.: (N) 15 p. 21-6 mp., (P) 16 p.
24 mp., (A) 16 p. 50-2 mp. 10.000 m.: (N) 33 p. 28
mp., (P) 34 p. 12 mp., (A) 35 p. 8-3 mp. 4x100 m.:
(N) 42-2 mp., (P) 44-7 mp., (A) 47-6 mp. Magas-
ugrás: (N) 1-88, (P) 1-88, (A) 1-65. Távalugrás: (N)
6-96, (P) 6-85, (A) 5-87 m. Súlydobás: (N) 13-47 m.
(P) 12-70 m., (A) 10-52 m. Diszkaszvetés: (N) 43-16
m., (P) 39-77 m., (A) 32-80 m. Gerelyvetés: (N) 57-92,
(P) 50-92, (A) 42-50 m. 400 m. mellúszás: (N) 5 p.
23-6 mp., (P) 6 p. 57 mp., (A) 7 p. A sportban sokat

szerepel a Jiu-Jitsu, amely különben a testgyakorlás során rendes tantárgyként is szerepel. A 11.000 főt számláló berlini rendőrségnek külön testgyakorló iskolája van (Polizeischule für Leibübungen Spandau), ahova azonban természetesen nem mindenki kerül be, csak azok, akik a sport oktatásával foglalkoznak a testületen belül. Az egész iskola különben egy kb. 6 méter hosszú miniatűrben is be van mutatva, sportpályái, épületei, felszerelése stb. teljesen modernnek és a legkényesebb igényeket is kielégítik.

Nem hiányozhattak a közrendészeti kiállításról a *detektívregények* sem, mint a bűnözés egyik — sajnos — legjelentősebb tényezői. Egy elég nagy helyiség tömve van velük, az ember hajaszála is az égnek áll a sok rettenetes cím és még rettenetesebb címkép láttára. Ezeknek a ponyvaregényeknek az ifjúságra gyakorolt hatását élénken illusztrálja az a kísérlet, amelyet itt egy felirat ismertet. Berlin több iskolájában ezer 14—17 éves gyermeknek azt a kérdést adták fel iskolai feladat gyanánt, hogy: „Írd le a legérdekesebb rablóhistoriát, amelyet ismeresz”. A gyermekek közül 245 fiú és 285 leány üres lapot adott be, a többinek a kidolgozatában ellenben csak úgy hemzsegték a büntető törvényben felsorolt összes bűnselekmények, a gyilkosságtól a fajtalanságig. Csak azon csodálkozik az ember, hogy ezeknek a ponyvaregényeknek a nyílt árusítását mégis megengedik.

A detektívregények mellett volt az ú. n. *film-aktatóterem*, ahol időnkint rendőrségi és csendőrségi propagandafilmekkel ingyenes mozielőadásokat tartottak. Eddig 14 ilyen film készült el.

Egy „*Psychologie*“ feliratú helyiségben az ember képességeinek és tulajdonságainak megvizsgálására szolgáló készülékeket találunk. Németországból indult ki az úgynevezett „tehetségvizsgálat“ elmélete, amely szerint bizonyos módszerek és készülékek segítségével mindenkiről pontosan meg lehet állapítani, hogy megvannak-e benne mindazok a képességek és tulajdonságok, amelyek egy bizonyos élethivatás betöltéséhez szükségesek. A készülékek érdekesek, sajnálom, hogy nincs helyem arra, hogy azokat itt mind részletesen ismertessem. Volt itt szemmértékmérő, izomerőmérő, figyelem- és reakciómérő, kézreszketésmérő, műszaki érzékmérő (különböző csöveket kell egymásba rakosgatni), gondosságmérő, unalommérő (mechanikai gyári munkához), járópróbagép, tapintásmérő, gyorslátás és felfogásmérő stb. stb., valamennyi komplikáltnak látszó, de végeredményében mégis egyszerű szerkezet. Az időtartamok, amelyek alatt az ember az egyes feladatokat megoldja, adják az egyén intelligenciáját és képességeit feltüntető táblázatot. Ezzel a módszerrel az egyénben állítólag olyan képességeket is fel lehet fedezni, amelyekről saját magának sincsen tudomása. A vizsgálat eredményéhez képest az egyént hatféleképpen minősítik és pedig: 1. magasabb, 2. közép, 3. szak-képzettséget kívánó, 4. elsajátítandó, 5. semmiféle képzettséget nem kívánó hivatásra alkalmas és 6. mindenféle hivatásra alkalmatlan. Az egész eljárás különben meglehetősen a kezdet, illetőleg az elmélet stádiumában van, annak dacára, hogy kivitelezésében teljesen gyakorlati és hogy állítólag eredményeket is értek el vele; bizonyos azonban, hogy fejlődni fog, mert jövője van.

Egy óriási könyvszekrény az eddig megjelent összes kriminalisztikai szakmunkákat tartalmazza. Eddig mintegy 1500 ilyen munka jelent meg csak német nyelven.

Külön helyiség foglalkozik a *cigányokkal* és velük kapcsolatban természetesen a koldulással, csavargással és a kuruzslással. Hamis cigányigazolványok, bélyegzők, járlatok stb. mellett ott vannak a kuruzslószerszámok is, az elmaradhatatlan kártya, a lyukas dob, sőt még egy koponya is. Egész kis gyűjtemény van a cigányok titkos jeleiből (ú. n. Zigeunerzinken), azt hiszem azonban, hogy azok legnagyobb részét nem cigányok, hanem mások találták ki. Különösen sok cigányanyaga van Badennek.

A *gazdasági rendészet* (Wirtschaftspolizei) köréből összeállított kiállítás főleg a háborús és háború utáni idők nemzetgazdasági rendészeti szolgálataival foglalkozik. Az inflációs korszak nálunk is nagy feladatokat rótt a közbiztonság szerveire, természetesen azonban, hogy Németországban ezek a feladatok annyival nagyobb mértékben jelentkeztek, amennyivel hatalmasabb méretű volt a német infláció a miénknél. Ennek jellemzésére talán elég lesz felemlítenem, hogy egy árúnak, amely 1914-ben 10 márkába került, 1919 december 31-én száz, 1922 július 22-én ezer, 1922 november 6-án tízezer, 1923 május 28-án százezer, július 25-én egymillió, augusztus 19-én tízmillió, szeptember 10-én százmillió, október 3-án egymillió, október 16-án tízmillió, október 22-én százmillió, november 2-án egybillió és november 7-én tízbillió papírmárka volt az ára. El lehet képzelni, hogy ebben az inflációs korszakban hogy reávetették magukat Németországra is a nyomorúság nemzetközi hiénái s hogy micsoda nehéz feladat volt ellenük védekezni. Ebben a gyűjteményben szerepelnek a háborús és inflációs idők szükség törvényei és rendeletei, a szükségpénzek, továbbá a különféle lisztek és kenyerek, amelyeket ezekben a nehéz időkben a német nép fogyasztott.

Idesorakozik egy kis gyűjteménye azon *épületek* utánzatainak, amelyeket a német államok a tisztviselők számára építtetnek. Ezeknek az épületeknek egy része már fel is épült, nagy részük azonban még csak építési programot alkot. Csinos, tetszetős, villaszerű házak kétszobástól négyszobásig.

A „*Rendőrség és a cenzúra*“ feliratú csoport tökéletes áttekintését adja a német cenzúra történetének. Németországban a könyvek, hírlapok stb. 1848-ig, a színdarabok pedig egészen 1918-ig előzetes cenzúra alá estek, amelyet az úgynevezett cenzorok a rendőrség közbejöttével foganatosítottak. A kiállításon láthattuk a XVIII. század elejétől egészen 1848-ig kibocsátott cenzuratörvényeket és azoknak egyes művekkel szemben való gyakorlati alkalmazását. Három nagy helyiséget töltenek be a betiltott és mégis megjelent, a cenzorok által megcsontított stb. könyvek, híres német írók ellen kiadott császári rendelkezések, egyes műveket betiltó miniszteri rendeletek, eredeti kéziratok a cenzorok eredeti megjegyzéseivel, cenzuraellenes könyvek és röpiratok stb. stb. A kiállításnak ez a csoportja természetesen bővelkedik az érdekesekben. IV. Frigyes Vilmos 1844-ben elrendelte, hogy olyan színdarabokat,

Képek a m. kir. csendőrség berlini kiállításáról:
Legénységi szoba.

amelyekben a királyi ház tagjai szerepelnek, csak a király engedélyével szabad előadni. Ennek a rendelkezésnek az alapján pl. a „Die Torgauer Haide“ című színdarab előadását azért nem engedélyezték, mert annak egy helyén a császár (Nagy Frigyes) érintkezése a katonákkal nem felelt meg a történelmi hűségnek. Természetes, hogy a színházak cenzurájával kapcsolatosan különösen provinciális hatóságok részéről sok önkénykedés fordult elő, ezért azután Berlinben egy központi cenzura-szervet alakítottak, amely valamennyi színdarabra véleményt mondott s a vidéki hatóságoknak is a központ véleményéhez kellett alkalmazkodniok. A cenzura különösen a francia erkölcsrontó darabokkal szemben volt szigorú. Egy miniszteri rendelet megtiltotta az olyan darabok előadását, amelyek külföldi állampolgárok érzékenységét sérthetik. Érdekesek azok a sajtótermékek is, amelyek 1848-ban, a cenzura megszüntetését közvetlenül követő időkben jelentek meg, valamennyit egyformán jellemzi a féktelen hang, akárcsak a mi 1918-as forradalmi sajtótermékeinket. Számos betiltott komoly és tréfás kép a cenzurát ostorozza. Az egyik pl. a szárnyas, repülni készülő büszke pegazus egy kényelmesen cammogó ökörrrel van járomba fogva s aláírása: „Und Phöbus' stolzes Ross muss sich dem Ochs bequemem!“ Az illető lappeldány cenzuraszámában a kép természetesen piros ceruzával ki van húzva. Érdekes kuriozum pl. Prof. Julius Schneller könyve is „Österreichs Einfluss auf Deutschland und Europa“. Ezt a könyvet a szerző eredetileg Bécsben akarta kiadni, de a cenzura nem engedélyezte, erre a könyv Berlinben jelent meg — a bécsi cenzorok megjegyzéseivel együtt. Minden oldalon van egy-két megjegyzés, közöttük bizony sok olyan is, amelyen az embernek — ma már legalább — mosolyognia kell. A XVIII. és XIX. században megjelent cenzuraellenes könyvek túlnyomó része névtelen. Hogy a cenzura egyébként milyen szorgalmasan működött, annak bizonyossága egy, az 1765. évben megjelent három ujjnyi vastag könyv, amely a betiltott könyveknek csak a címeit tartalmazza, (Catalogus librorum a commissione aulica prohibitorum) A cenzurázott könyvek a legtöbb esetben úgy jelentek meg, hogy a cenzor által törölt sorokat vonalak jelzik. Ha most a cenzor a betiltott szövegben egyetlen szót is elfelejtett áthúzni, azt a szót egy-

magában kinyomatták pontosan oda, ahol a törölt szövegben állott. Az első ilyen könyv 1804-ben jelent meg „Deutschland in seiner tiefen Erniedrigung“ cím alatt, kiadóját Palm könyvkereskedőt ezért a könyvért Napoleon 1806-ban agyonlövötte. A cenzura engedélye nélkül titokban megjelent könyvek kiadója gyanánt mindig Peter Hammer könyvkereskedő neve szerepel, aki természetesen nemlétező személy volt. Egynéhány olyan eset is le van írva, amikor a könyv kiadója a cenzura miatt a kincstárt beperelte, t. i. az alsófokú cenzura a könyv megjelenését engedélyezte, a miniszter vagy valamelyik felsőbb hatóság pedig azt megjelenése után ennek dacára betiltotta. Egyébként a cenzura Németországban ma sem szűnt meg teljesen, ami természetes is, hiszen az állam érdeke sokszor előbbrevaló, mint a kiadók érdeke. Az 1925. évben pl. a Német Birodalom területén 37.536 könyv és folyóirat jelent meg, ebből betiltottak összesen 166-ot és pedig 45 könyvet és 13 folyóiratot politikai okokból. Ezekben a számokban az ostromállapot alatt történt betiltások nincsenek benne.

Az egyetemek rendészetének történeti csoportja a német egyetemek autonóm rendészetének, diákrendőrségeinek stb. történetét tárja elénk. A heidelbergi egyetemnek szabályszerű külön carcerei voltak, ahová a csínytevő diákokat formálisan becsukták. Csínyekben különben nem volt hiány, erről tanuskodik a sok mérges és megbotránkozott rendelet, amely az ifjúság „léhaságát“ ostorozza. Az egyik rendelet pl. elrendeli, hogy: „Nachdem L. L. Rathe glaubwürdig füngekommen, welcher Gestalt in kurz entwichenen Zeit abermahl einige Pasouillen oder Schmah-Schriften in dieser guten Stadt an gewisse Orther angeschlagen befunden“, minden diák, aki a város tekintetes tanácsának mégegyszer ilyen módon való kigúnyolásán tettenéretik, a városszolgák által alaposan elnadrágoltassék. Érdekes az eredetben kiállított hamburgi „Unruhen-Mandat“, amelyet diákmozgalmak esetén éveken keresztül mindig kifüggesztettek és felolvastak, úgy, hogy a végén minden diák kívülről tudta az egész rendeletet.

Körülbelül ez volt az I. kiállítási csarnok anyagából az, amit cikkem keretében megemlítenedőnek gondoltam. Az ismertetteken kívül még egy

Képek a m. kir. csendőrség berlini kiállításáról:
Helysziáni saecula.

Képek a m. kir. csendőrség berlini kiállításáról: Lőkiképzés egy csendőriiskolában.

sereg magáncég is kiállította ebben a csarnokban azokat a cikkeit, amelyek az irodai vagy közrendészeti szolgálattal csak a legtávolabbi vonatkozásba is hozhatók, ezeket azonban csak később és együttesen fogom ismertetni, mert a magáncégek a három csarnokba elosztva állítottak ki.

A II. számú csarnokot 5—6 hatalmas konyha nyitja meg, amelyekben fehérbóbítás szakácsnők sűrögnek-forognak, hogy a virstlikben és egyéb eledelben mutatkozó meglehetősen nagy keresletet kielégítsék. „*Polizeimusterküche*“-knek nevezi őket a felirat, ám bár én sehogysen tudtam kisütni, hogy miért kell nekik éppen rendőrségi konyháknak lenniök.

Nagyon szép volt mellettük a *szász rendőrségi sofförisokla* kiállítása, oktatási célokra szolgáló autómódellekkel és teljes keresztmetszetekkel. A feliratok szerint úgy az autókat, mint a keresztmetszeteket is az iskola növendékei készítették házilag s ez csak növelte az értéküket.

A *Reichswasserschutz* a mi folyamőrségünknek felel meg. Kiállított egy miniatűr kikötőt, egy kis folyamrendészeti monitor keresztmetszetét, folyamrendészeti szolgálatban használt fényszórót stb. „Egy regatta rendészeti szolgálata“ cím alatt kb. 4 méter hosszú modellen bemutat egy regattát és azon a vízirendészeti szolgálatot ellátó vízi járművek eloszlását és feladatát. A víz mentén figyelmeztető feliratok: „Vitorlás és sportesolnakok, ne akadályozzátok a kereskedelmi hajózást!“ „Fürdőzők! Ne ússzatok a hajók útjába!“ stb. Fénykép-felvételek, grafikonok stb. a folyamőrségi legénység kiképzését és annak eredményét mutatják be. Ki vannak állítva az összes irodai előjegyzések, amelyeket egy hajón a szolgálatvezetés és a gazdászatkezelés ellátásával kapcsolatban vezetni kell. Részletes képek és vázlatok ismertetik a folyamőrség munkálatait az 1925 március 31-én Weltheimnál történt szerencsétlenség alkalmával, amikor tudvalevőleg a birodalmi védőrség gyakorlata alkalmával egy provizórikus híd leszakadt és egész osztagok a vízbe zuhantak. Összesen 74 halottat fogott

ki a folyamőrség a vízből. Ugyancsak részletesen ismertetik, hogy 1920-ban hogyan fogtak el az Oderen egy felkelők által megszállott hajót, továbbá azt a működést, amelyet a folyamőrség ugyancsak 1920-ban az Elbán a hajóssztrájk tartama alatt kifejtett.

A *légi rendészeti szolgálat* főleg eredeti és modellrepülőgépeket állított ki. Az entente tudvalevőleg Németország repülőtevékenységét is guzsbakötötte, a kereskedelmi repülés azonban ennek dacára is hatalmas arányokban fejlődik. Így pl. a repülések száma 1922-ben 1239, 1925-ben azonban már 9273 volt, az utasok száma pedig az 1922. évi 1230-ról 1925-ben 13.394-re emelkedett. A szállított teherárak és a postaküldemények súlya 1922-ben 29.855 kg., 1925-ben pedig 353.089 kg. volt. Speciális repülőfényképezőgépek és repülőfelvételek nagy számban szerepelnek. Láthattuk azt a vitorlás repülőgépet, amellyel Kegel repülőfőőr-mester 1926 augusztus 12-én 55.6 km.-es útjával a motornélküli vitorlarepülés terén világrekordot állított fel.

Az egyik sarokban nagy földgömb kelti fel a figyelmet, amely körül apró automobilmodellek forognak. A magyarázó feliratról megtudjuk, hogy Berlinben 6000 *autótaxi* van, s ezek évente akkora utat tesznek meg, amennyivel a földet 6750-szer lehetne körüljárni, ebből azonban a berlini autótaxik az egyenlítő 3375-szörösét utas nélkül teszik meg. Ez a statisztika azt akarja bizonyítani, hogy Berlinben túlsok az autótaxi, amit azonban a közönség nem igen tapasztal, mert a viteldíj ennek dacára is rendkívül magas, körülbelül kétszerese a budapestinek.

A német *nemzeti munkavédelem* kiállításából megtudjuk, hogy az intézmény összesen 360.000 önkéntes tagot számlál, ebből szabad foglalkozású 16, tanuló 6, nő 12, munkás 10, technikus 21, kézműves 13 és földműves 12 százalék. A nemzeti munkavédelem 1922-től 1926-ig összesen 4231 esetben lépett akcióba; több fénykép az egyes csoportok működését mutatja be.

A berlini városi villamos vasút Európa legnagyobb városi közlekedési vállalata. 13.600 alkalmazottja és munkása, 3900 személykocsija és 1200 km. hosszúságú pályája van. Egy év alatt 772 millió utast továbbított, ami a föld egész lakosságának a felét teszi ki. Ebből a hétszázhetvenkét millió emberből szerencsétlenül járt összesen 1500 utas, minden 500.000 utasra esik tehát egy szerencsétlenség. Nagy felirat büszkén hirdeti, hogy a berlini villamos vasút tarifája Európában a legolcsóbb, amennyiben az átszállójegy 15 pfennigbe (2550 korona) kerül, ez azonban aligha állhatja meg a helyét, mert a budapesti villamos ennél feltétlenül olcsóbb, Budapesten a háromszori átszállásra jogosító jegy ára 3000 korona, míg a berlini jeggyel csak egyszer lehet átszállani; aki tehát csak kétszer száll is át, az a két jegyért már 5100 koronát fizet. Érdekes a villamoskocsivezetők és kalauzok mintaiskolája, amelyen nagyvárosi utcamodelleken tanítják a közlekedést maguktól szaladó apró villamos modelleken. A falon a kalauzok részére szánt oktató falitáblák: „Az utas szempontjából soha sincsen igazad, felesleges tehát vitatkozni!” „Légy udvarias és mosolyogj! A mosolygás nem magánügy, hanem szolgálat!” „Ne légy csak jegyautomata!” „Az utasok adják neked a mindennapi kenyeredet, kezeld őket ennek megfelelően!” stb., stb. Nem tudom, a mi kalauziskoláinkban ki vannak-e ezek a táblák függesztve, az azonban bizonyos, hogy a mi kalauzaink nem állanak udvariaság dolgában a berliniek mögött.

A II. csarnok közepén fekszik egész Berlin kb. 10×10 méter nagyságú kicsinyített utánzata; akkora, hogy körülötte külön emelvényt kellett építeni, hogy körül lehessen járni és meg lehessen nézni.

A ruhrvidéki „Ersatzpolizei” külön csoportban szerepel. A franciák, a Ruhrvidéknek 1923 január 11-én történt megszállása után az egész német rendőrséget kiutasították s helyettük a visszamaradt német hatóságok önként jelentkezőkből egy 3000 főnyi pótrendőrséget állítottak fel, amely a Ruhrvidék kiürítéséig, 1925 augusztusáig működött.

Az állam a pótrendőrség tagjait kivételesen átvette a német rendőrség kötelékébe, csupán egy háromhónapos tanfolyamot kellett elvégezniök. A rajna-vidéki megszállás és elszakadási mozgalom idejéből francia és autonomista hirdetések, utazási és személyazonossági okmányok, iratok, képek stb. tanuskodnak a franciáknak az autonomistákkal karöltött önkénykedéseiről és azokról a válogatott üldözésekről, amelyeknek ezen vidék színnemű lakossága ki volt téve. Nem is felejtik el nekik egyhamar, az bizonyos.

Az egészségügyi rendészet kiállítására a II. csarnokban egyike a legértelmesebbeknek. Az átörökölési teória bizonyítására nagy grafikonok mutatják ki, hogy egyes zseniális vagy büntettes családok tagjaiba miként öröklődött át a költői, zenei stb. képesség vagy pedig a bűnözésre való hajlam. „Ha minden élő lény egyformán értékes lenne — mondja a felirat —, nem volna szükség állattenyésztésre és kertészetre, mindent vadon lehetne nőni hagyni! Ez a kísérlet a növényeknél és állatoknál mindenesetre veszélytelenebb lenne, mint az embernél és mégis megteszik ezt újra és újra éppen az emberrel!” A berlini városi élelmiszervizsgáló hivatal kiállítása elsősorban az élelmiszerhamisítással foglalkozik. Berlin rendkívül nagy kolbászfogyasztása mellett nem csoda, ha az élelmiszerhamisítás összes nemei közül a kolbászhamisítás virágzik a legjobban. Nyolc-tízféle festék van, amivel a kolbász burkát és töltelékét meg szokták festeni, hogy a benne levő legkülönfélébb gyanús anyagok felszínre ne kerüljenek; ezeknek a festékeknek a legnagyobb része az egészségre ártalmas anyagokat tartalmaz. Egyébként természetesen nemcsak a kolbászt, hanem a minden többi elképzelhető élelmiszert is hamisítják; erről tanuskodik az a gyűjtemény, amely az eddig ismert 259-féle élelmiszerhamisítványból tartalmaz mintákat üvegedényekben. Egy nagy plakát praktikus útmutatást ad arra nézve, hogyan lehet legalább a leggyakrabban előforduló élelmiszerhamisításokat házilag is megállapítani. Sok és jó népszerű vetített kép a nemi betegségeket és az azok ellen való védekezést ismer-

Képek a m. kir. csendőrség berlini kiállításáról: Lovas járőr a pusztán.

teti, a képeket egy kis motoros vetítógép önműködően vetíti, állandóan nagy közönség érdeklődése mellett. Eredeti készülékek és kis utánzatok a dezinfekció különféle módjait ismertetik, statisztikai kimutatások és összehasonlítások a ragályos betegségekről és az azok elleni küzdelemről adnak fogalmat. Ha az ember Németország hatalmas kulturális fejlettségét tekinti, érthetlenné válik az az évtizedek óta tartó hiábavaló harc, amelyet a német orvosok a kuruzslók ellen folytatnak. Németországban ugyanis a gyógyításhoz nem kívánják meg feltétlenül az orvosi diplomát: bárki gyógyíthat, aki páciens-t tud szerezni, mindössze annyit kell tennie, hogy ezt a szándékát az illetékes kerületi orvosnak tizennégy nap alatt bejelentse. Ez is csak formalitás, mert az orvosnak nem áll jogában a jelentkezőt megvizsgáztatni vagy egyébként akadályozni abban, hogy gyógyítson. El lehet képzelni, hogy a legkülönfélébb kuruzslók hada mennyire visszaél ezzel a nagy szabadsággal. Az egészségügyi hivatal egy plakátja összehasonlítja, hogy milyen sokat kíván az állam egy soffórtól (feddhetetlen előélet, tanfolyam, vizsga stb., stb.) és milyen semmit sem kíván ezzel szemben attól, aki embereket akar gyógyítani. Felsorolják azt is, hogy a lovat pl. csak vizsgázott patkolókovács patkolhatja, de az ember gyógyításához még annyit sem kíván meg az állam, mint egy patkolókovácsától. A törvény mindenkinek megengedi a kuruzslást, kivéve a gyógyszerészt, a szülésznőt és a tanítót. Ezzel szemben azonban például éveken keresztül csalhatta a világot egy „Psychologe und Naturheilkundiger“, aki a legkülönfélébb hüncselekmények miatt tizenötösör volt büntetve, de azért elárasztotta Németországot nagyhangú hirdetésekkel, amelyekben minden létező betegségből biztos gyógyulást ígért s mikor aztán a csalásaira végre rájöttek, megszökött tizenhatodsor is. A kiállítás egész gyűjteményét tartalmazza az ilyen kuruzslók, delejezők stb. nagyhangú hirdetéseinek, röpiratainak és plakátjainak, ezek alatt van néhány megtörtént eset hiteles leírása, hogyan csapták be az ilyen csodadoktorok a hozzájuk forduló jóhiszemű és többnyire kevésbé intelligens közönséget.

Vadászat felirat alatt a kiállítás főleg az orvvadászattal, mint rendészeti szempontból az egyik legveszedelmesebb tényezővel foglalkozik. 1920—1923. években, tehát négy esztendő alatt az orvvadászok hetvenkét esendőrt, rendőrt és erdőkerülőt öltek meg, ezek viszont 164 orvvadászt. Ritkaságszámba megy egy hatalmas méretű ember-csapda, amelyet orvvadászok állítottak fel egy vadórnek, akire haragudtak. A csapdát azon az úton állították fel, amelyen a vadór naponta járni szokott, a merénylet azonban nem sikerült, mert a csapda valami ok miatt idő előtt felcsapódott. Sok az orvvadászfegyver, közöttük néhányat annyira szét lehet szedni, hogy az egyes darabokat kényelmesen zsebre lehet tenni; vannak botpuskák, meg „házilag“ készített egészen primitív puska is, amelyekről az ember el sem hinné, hogy egyáltalában löni lehet velük. Eredeti egy fára erősített puska, amelynek a kakasa dróttal úgy van megkötve, hogy az arra járó szarvas a kifeszített drótra akadva maga süti el a puska, amely agyonlövi. Szép vadászfegyver- és vadásztölténygyűjtemény

egészíti ki ezt a külön vadászati kiállítást, amelyen egyébként az Allgemeiner Deutscher Jagdschutzverein kiadványait és propagandaplakátjait is terjesztik. Ehhez csatlakozik a madárvédelem: nagy, lombos fán 70—80-féle kitömött madár ül s mindegyik alatt ott van a reá vonatkozó törvényes rendelkezés.

Az állategészségügy keretében főleg a veszettséggel és a ragályos állatbetegségekkel, valamint a húsvizsgálattal foglalkoztak. A veszettséget általában a kutyák betegségének szokták tartani, pedig pl. Németországban 1925-ben 614 kutyán kívül veszettségben megbetegedett: 15 ló, 166 szarvasmarha, 33 juh, 16 sertés és 30 macska is. Népszerű plakátok különösen részletesen ismertetik a bejelentendő állatbetegségeket. Megismerjük továbbá a húsvizsgálat módját és jelzéseit s láthatunk humánus állatvágó szerszámokat, mint pl. a szeges álarcot, amelyet a levágandó marha fejére húznak, a két szarv között 8—10 cm. hosszú kiálló szeg van, amely, ha reáütnek, az állat fejébe hatol és azonnal megöli.

A halászati rész egymaga egy 25—30 méter hosszú emeleti folyosón van elhelyezve. Tartalmazza majdnem az összes előforduló édesvízi halfajokat spirituszban, egészen nagy esomó tiltott halászati eszközt, hálókat, varsákat, bódítószereket, csapdaszerű halfogókosarakat stb., stb. Általában mi is ismertük ezeket, olyat, ami minket különösből érdekelne, nem találtam közöttük.

(Folytatjuk.)

Gyilkosok.

Irta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

... Röpke porzással szaladt le a kő a hegyoldalon, felverte álmodásából a kökénybokorról a gébicsét s az ijedt kiáltással messze riadt. Fent, a tető alól motolláló karokkal esűszva, ugrálva jött le egy rongyos alak. Az oldalban minden ág rácsapott, utánavágott, arcába vert; fel se vette. Valami üzte, lélekszakadtan, ijedten törtetett alá. Rongy kalapja felrebbent pillanatig s mint átlőtt madár zuhant alá s gurult a bokor mellé... Bozontos hajával, tépett rongyaival olyan volt, mint a hegyek rossz szelleme s a mézskavics meg a korhadó ágroncok menekültek a lába alól...

*

Asztalos Imre arcán már hidegült a vér, feje, karja elhaló, ölmos lett s tán ő se hallotta merevülő ajkáról a sóhajt: „Terkám“... mikor a kocsmája ajtóján kiugrott két sötét árny...

Odakint úgy vijjogott és zúgott a szél-hurcolta fergeteg, mint akasztott ember éjjelén; olyan sötét volt a mennybolt, mint a lelkek, akik az út tulsó partján most ugranak fel a kocsiba... Hajrá! s a rablott lovak veszett vágtaiba kapnak... Versenyt a viharral? Versenyt a lelkiismerettel? A halódó kocsmáros véresapzott árnya elől?... Ki tudja? De az utcakövekből a nyolc patkó alól úgy táncolnak a szikrák, mintha mozdony hányná a mélyből valahonnan.

A bakon két alak ül előredülve. Egyiknél töltött fegyver, a másik a gyeplőt fogja vasizmokkal.

Szemük véres, villog. Kalapjuk alól elősapzik a fekete, vastag haj s a fergeteg belé veri a szemükbe. Arcukon a villám rettentő lelket rajzol s bent a kocsiban egyre hallik a biztató szó: Gyerünk! . . .

*

Reggelre elhalt a zúgás, a fergeteg s elhalt Asztalos Imre ajkából is a meleg. Ragyogott kint a május, csak Asztalos Imre nem látta s nem érezte melegét . . . Ott volt lefektetve az ivó nagy asztalán. Tele a teste csupa alvadt vérrel, csupa mély nyílással, a gyilkos kés halálútjával, melyeken át elszállott belőle a meleg, a kedv s az Élet . . .

Képek a csendőrség Hubertus-lavaglásáról. Díjkiosztás. (Schüller felvétele.)

Kilökvé a pénztár, üresen. Zúzott, tört üvegek szanaszét. Az istállóban a eseléd — halva, lovak, kocsi — sehol. Bátor — a gyönyörű komondor — a lépesőkön a nyitott pince előtt — mozdulatlan . . .

— Hát ezért dolgozhatott Asztalos Imre!

— Most már várhat Bordás Terka a kézfogóra!

— Csúnya dolgot műveltek szegénnyel!

— Uram, Isten, jaj, jaj!

— Tán mégis jó lesznek tán Terinek!! — így köszöntött rá Asztalos Inrere a falu, amint futott, sietett a szomorú Nagyvégi kocsimba . . .

*

. . . Hátukra lecsúszott a vállgallér s az elnyugodott vihar ittmaradt szellője inceselkedve bujt a tollbokréttákba; játszott velük, legyezte, borzolta az ázott dísz . . . Felbukkant a „Dübörgő“

mögött a napkaréj is, tűzbe-lángba borította a messze hegyeket s a két csendőr arcán melengetni kezdte a vihar s az éjszaka kínozta ereket . . .

— Most majd megszáradunk, pajtás — szólt Szirtes csendőr s a járőrtársára mosolygott bizón, erősen. Annak az arca, szeme messze előre figyelt s szótlanul kapta hirtelen homloka elé kifeszült tenyerét.

— Nézd, a Dübörgőn!

Szirtes hiába járta körül szemével a dombot, semmit se látott.

A kopár, itt-ott bokros-foltos tetőn, az oldalon esend, semmi mozgás.

— Semmit se látok, csak a nap kél!

— Már én se — dűnyögött Balázs csendőr, — de valaki ott leesett vagy leszaladt!

— Fáradt a szemed, Lajos, nem esuda, esúnya éjszakánk volt — nyugtatta meg a másikat Szirtes.

— Lehet — válaszolt az s azzal járták tovább az utat fel, a hegynek. Ütemes, egyenletes, biztos lépéssel. Biztos, bizó, bátor emberek, óráknyira e tájon, tán egyedül ők ilyenek. Hittettek és egészségesek, mint a kötelességek egyszerű, becsületes szolgái.

Köröskörül most ébrednek. Az erdő száz madara zsolozsmázik a nap szerelmes melegére, lélegzik a harangvirág, elnyújtja szárnyát boldog remegéssel a vad pösze s valahonnan nagy bűgással tör fel a napba az aranybogár. Füst bomlik a fákfedte domboldalról s az út száradó fehérségén nyúl suhan keresztül puhán, nesztelenül.

A szuronyhüvely s a kard minden lépésre zörren, meg-meg nyikordul a derékszíj s a szótlanul haladó két esendőr gondolatban, ki tudja, merre jár? . . . Tán a laktanya udvarán, tán valahol a csiki tájon, tiszta, esendes kis falu oleánderes házába tér be melegülő szívvel, talán-tán felemelkedik a fönséges reggelen a nap magasába vagy azon felül — a Leghatalmasabbhoz? . . . Ki tudja, mi mindent termel az ország száz táján hallgatógon járó portyázó két esendőr szíve? . . .

Tán az is felbukkan az agy esodálatos birodalmában, hogy az az alak, itt fent az oldalsó, valóban itt járt, valóban leesett-e?

Lám, a bokor mennyire földre nyomott, itt van az útszélen a sáros lábnyom is, ott átment a túlsó oldalra, a másik dombnak . . .

Igen . . . De ott a szederbokornál, ott van is valaki. Egy cigányleány. Mint a bársony s az éj a szeme s a szája, mint a vér. Rongyai alól magasra bátorodik fiatal melle s a karja barna, meg erős . . . Mellette tiport, tépett a bokor s lába mellett friss vágás a gyepon valami szekérkeréktől, a nyom mellett mélyen vágott seb a nedves gyepon. A patkók nyoma.

Ki vágott itt fel a hegynek? Ki hajt a dombnak az országút mellett? Mért vágott itt fel az a ló? Ki ez a leány és miért van itt?

Huncut szemében ott ült a hazugság s arra a mosolygását teregette takaróul, mikor Szirtes esendőrnek felelt:

— Megyek pálinkáért, itt át a dombon. Így rövidebb . . . Mohácsi Julis vagyok. Igen, igen, a „Rücskös“-é, annak a leánya. Apám? Az otthon van, beteg. A hideg bántja. Ez itt? Valami részeg úgy vágta a lovakat, mintha a Devla volna.

— Hát az hol van, aki leszaladt innen a Dübörgőről?! — lépett hirtelen eléje Balázs esendőr.

— Vakuljak meg a két szememre, itt őrmester úr előtt, ha láttam! — s belemosolygott a esendőr arcába. Hátára kulcsolta két karját, felső teste féloldalt fordult s úgy mutatta, kínálta magát a két esendőrnek . . . Szirtes mellébe ejtette fejét s úgy morogta:

— Jössz velünk! — s engedte maga elé a leányt.

Kár volt így mellre hajtott fővel elindulni! Kár . . . Ha még olyan erő- és vértelt volt is itt előtte ez a leány, bárhogy csapdosott szeméből a vágy s a láng, a szemébe kellett volna bátran nézni. Láttá volna, hogy szavára a leány arcán átsuhant valami reszketés s nyomán a vér eltűnt onnan; elsápadt . . .

Törtettek fel a szelid hajláson, előttük a párhuzamos keréknyomok. Mikor elkanyarodott hirtelen és élesen a meredekebb és bokrosabb terület felé, az erdőnek, Balázs esendőr odahajlott sűgva a járőrvezetőjéhez:

— Te, ez nem jóba jár! Láttad, hogy elsápadt?! Itt, szemben a Dübörgőn láttam azt az alakot is.

— Igen, igen. Itt indult fel a kocsis, ez is itt állott . . . Nekem se tetszik, igazad lehet, — válaszolt az, előre figyelő szemekkel.

A leány vissza-visszatekintgetett, arcán már biztos volt a mosoly s hirtelen dalolni kezdett. Cigányul. Szirtes egy pillanatig hallgatta s valamitől indítatva, rárivalt:

— Hallgass!

Az meglepődve ránézett, de utána rögtön még belekiáltott valamit élesen, erősen a levegőbe. Az erdő visszaverte a nagy esöndbe esett kiáltást, át dobta szembe a Dübörgőre s az tovább adta azt. Az erdőből utána lönyerítés, csapkodás gyöngye hangja ért hozzájuk a zajtalan, tiszta reggelen s a két esendőr agyában tisztán állott a lány: jelt adott! Cinkos. Kivel mással, mint fajtájabelivel: cigányokkal! . . .

A következő percben a leány esuklóin már zörgött a fényes lánc.

*

Mikor a tört galyak, indák, páfrányok s a rajtuk, köröttük levő keréknyomok, patkórombolások messzire vitték már őket az erdőbe, zihált, fújt a két esendőr. Az állsíz alatt vízgyöngyök szakadtak s hullottak a léptük elé, a kalap alól levegőt kívánt a vizes homlok. Gyors léptük alatt ropogott a tavalyi galy s belekapaszkodott esizmájukba az izmos iszalag.

Tudni kellett mindent s leküzdeni mindent.

Az akarás, a kötelesség vitte őket előre szótlanul s a remény erősödött bennük, mikor egyszerre előttük a sűrűben újabb nyerítés hangzott. Utána éktelen káromkodás, cigányul.

Most már biztosak voltak azokról, kik után keresnek, tudták már, hogy bűn hozta ide azokat. Minél inkább közeledtek, a leány annál makrancosabb lett. Maguk között húzták, rángatták előre. Szót nem engedett ki vérvörös ajkán, de villogó szeme eleget beszélt.

Egy tisztásra léptek. Balra tőlük egy szekér mellett a gyeplőt cibálva vert, korbácsolt valami ággal a földön egy vonagló lovat egy cigány. Úgy zúgtak a csapásai, mint jég a házfalon s az ág vége forgácsa foszlott — mégse mozdult az állat.

A kocsin senki s a közelben lélek más sehol . . . Már előrehajlott a két esendőr, mikor a kocsis mögül apró füstszalag szökkent fel s belőle éles láng, durranás . . .

Szirtes az arcához kapott, meleg vér buggyant ki az öt ujja között, mint vörös szalagok . . .

Testük lendületét visszarántotta a lövés, a másik pillanatban már egy bokor mögé zuhantak fedezésre. Elöl a szekérnél eltűnt az ostromozó cigány, de a kocsis mögött már ott állott a löcsnél a másik, újból célozva . . .

Készt . . . mert a Balázs Mannlicherje gyorsabb volt s az ott szétdobott karokkal, felbillent fejjel, rettentő halálordítással vágódott hátra levegőbe sült fegyverrel . . .

Az erdő s a szűk völgy örökdő dombjai visszhangzottak, mint a dobpergés a két lövésre s e dörgő lármától az agyonkínzott lovak utolsó ereje még elragadta a kocsit könnyen, mint a pelyhet a vihar.

Mögötte eltűnt egy harmadik alak, ki a társa zuhanó fegyverét úgy kapta el a levegőben, mint a labdát s illesztette pillanat alatt a vállához . . .

Balázs újból célzott s mikor forró arca melől belenézett abba a másik esőpárba, vállába éles fájdalom nyilalt, fejére ütés csapódott, fegyvere elrántódott. Mögötte a leány újabb ütésre emelte

Képek a csendőrség Hubertus-lovaglásáról: A lovasok megvendégelése. (Schäffer felvétele.)

bilineselt két kezét, de ott túlhan dördült a fegyver s a leány odabukott melléje...

— Nyomorult! — szólt Balázs egy félpillanást vetve rá s átugrott rajta, hogy elérje elől rohanó járőrvezetőjét, aki elől két cigány menekült.

Szirtes hangja erősen, magasan harsonázott utánuk: — Állj!!...

Tudta pedig, hogy hiába, de nem felejtette, hogy ott Élet menekül s ki tudja, miért?

Azok ott már-már a kezdődő sűrűbe értek, mikor gyors egymásutánban lőtt a két csendőr.

*

Ott feküdtek az oldalban az összetörött, kecskevesztett szekér mellett.

Egyik ló hiányzott; szerszámja maradéka ott lógott a rúdon a másik fejére. Annak a szemében remegő félsz, kín, fájdalom sírt fel a két csendőrhöz; sörénye tépett, szőre borzolt s oldalán irtózatoss sebek. Reszketett a szegény állat s nyomorult fejét odafektette a párázó gyepre. Szirtes könnyöletes volt: fejbe lőtte...

A lány halott apja mellett s előttük a két másik cigány bilinesbe verve és sebesülten. Kötés fehérlett piszkos rongyaik közül s Szirtesre, ki az oldalra dült szekeret vizsgálta át, négy szempár meredt, villant. Hú társa szeretettel, büszkén, a leány gyűlölete teljességében s a másik két gyilkos rémült, tágult pupillákkal.

A pokrócok, ruhák közt szalonna, tele pálinkás üvegek, fehér kis zacskóban ragyogó ékszer, valahonnan járlatlevél Asztalos Imre nevén, jegygyűrű, két óra és pénz...

Ekkor köszöntött rájuk az erdőor megrémült arccal s fulladozva a futástól.

— Jó, hogy itt van, — szólt rá Szirtes — majd itt marad a kocsinál.

— De őrmester úr... mi van?... Mi ez?

Szirtes nem felelt, odafordult a cigányokhoz:

— Asztalosnál jártatok, bitang fajzat!! Lóvé kellett!! Megöltétek!!

Azok leírhatatlan gyűlöléssel néztek a lányra; azt hitték, az hozta rájuk a csendőröket. Mikor Toró, a fiú a csendőröket a Dübörgöröl észrevette, őt küldték ki, hogy tévessze meg, vezesse félre azokat s im a vesztükre, rájuk hozta...

Nem szóltak Szirtes szavára, csak néztek előre meredt szemekkel arcukba vert zsíros, esapzott hajuk alól.

Szirtes odalépett hozzájuk. Kinyújtotta karját, vállon ragadta az egyiket s úgy rántotta fel az egymáshoz bilineselt két nyomorultat, mint vadász a lőtt nyulat.

— Na, majd meglátjuk, — szólt s indulást parancsolt.

Arcán fehérlett a seb kötése, melyen át halványan, rózsaszínbén ütökött ki a vér a söréttépte helyen. Utasítást adott az erdőörnek s elindultak. A rablott holmikat elosztotta a foglyok között: hadd vigyék, égesse kezüket a bűn... A pénz, ékszer, gyűrű s a járlatlevél nála s járőrtársánál.

Szuronyuk szerzett utat a kocsma körül. A nép ítélni akart, pedig még senki se tudott a gyilkosokról, csak a két csendőr.

Az ivóban már letakarták szegény Asztalos Imrét. Valaki gyertyát állított feje mögé s a gyertyafény ijedten lobbant, ahogy leemelte Szirtes a szemfedőt. Eléktelenített arcához kényszerítette a foglyait s a halott nyakán mélyedő ujjnyomokba illesztette kezét egyiknek. Az zöldült arcú, vértelen ajakkal felordított: — Nem én!... Rüeskö!

... Délre járt... Fent az erdőben most emelik saroglyára a leány apját s valahol, a hegyek alatt szuszog a vonat az orvossal, bíróval errefelé. A kocsmaudvaron esőnd, csak Balázs csendőr kérdi:

— Fáj!

S Szirtes mosolyogva szól:

— Nem...

Repülőgépen

Budapestről Münchenbe és vissza.

Irta: JELINEK SÁNDOR őrnagy.

Még reggeli álmát alussza Budapest, mikor autónk végigszáguld néptelen utcáin a mátyásföldi repülőtér felé. A hatalmas autó, melyben hárman ülünk légi utasok (Loós Vilmos gazd. százados, Korvin János gazd. főhadnagy és én), bűgva szeli a hűvös reggeli levegőt.

Alig jó negyedórai autózás után már kint is vagyunk a repülőtéren, hol lomhán, útrakészen áll a nagy gépmadár, a Magyar Légiforgalmi Rt. Fokker-típusú, egyfedelű, 5 személyes utasszállító repülőgépe.

Utlevélkezelés, vámvizsgálat s máris jelzik az indulást. Sietve elbúcsúzunk barátainktól s egy különös, ismeretlen érzéssel beszállunk a repülőgépbe, hol a kényelmes bőrkarosszékekben hamarosan elhelyezkedünk. Már berreg a motor is, mindig erősebben és erősebben, már alig értjük egymás szavát. A gép gurulni kezd a földön s megindulunk légi utunkra. A gurulás, mely az egyenlőtlen talajon nem mondható éppen kellemesnek, nem tart sokáig. A lökések megszűnnek: a gép elhagyta a földet. Pár pillanat múlva már a magasban vagyunk, alattunk a repülőtér mindinkább kisebbedik, mi pedig felülről, a nyitott ablakon át intünk Isten hezsdát lent maradt barátainknak, akik már csak kiesiny pontoknak látszanak.

A gép még pár percig kering a levegőben mindig magasabbra szállva, majd egyenes irányba, Budapest felé, majd az összekötő vasúti híd fölött átrepülve a Dunán, nyílegyenes irányba Bécs felé tart.

Néhány perc múlva már a Budapestet környező falvak felett repülünk mintegy 900 méteres magasságban. Egészen jól megismerjük Budaörsöt, Biatorbágyot s a többi falvakat.

Nemsokára eltűnik alólunk a gyönyörű panoráma, alattunk fellegek gyülekeznek és mindinkább eltakarják előlünk a földet. Fent vagyunk a felhők felett, gyönyörűen süt reánk a reggeli nap, alattunk a sűrű fellegek fehéren ragyognak a napsütésben. Olyan benyomást kelt, mintha az örök hó hazájában, az északi sarkon járnánk a hómezők felett. Mindenütt, amerre csak a szem ellát, fehér hómezők. A repülés most már nagyon egyhangúvá változott és különösképpen a bizonytalanság érzete fogott el, ahogy a földet elvesztettük szemünk előtt. Egyik utitársunk azonban, mintha életében mindig repülőgépen utazott volna, előhúzza a magával hozott reggeli lapot és a legnagyobb lelki nyugalommal olvasni kezdett. Mint később bevallotta azért, mert csak a moziban szereti látni a hómezőket.

Igy repültünk több, mint háromnegyed órán át, mikor egyszerre oszladozni kezdtek alattunk a fellegek s nem messze balra megpillantottuk Győrt. Most már eloszlott a bizonytalanság érzése és barátunk is abbahagyva az olvasást, zsebre dugta az újságot. Ismét gyönyörködni kezdtünk a szép panorámában, ami alattunk elterült. A motor kifogástalanul működött, gépünk

óránként 160 kilométeres sebességgel szállt tovább. Nemsokára feltűnt a messzeségben a pozsonyi vár. Pozsonyt közéről — sajnos — nem láthattuk, mert a esetek nem engedik meg a felette való átrepülést.

Most már nem voltunk messze Bécestől. Gépünk 1400 méter magasba emelkedett s ebben a magasságban haladtunk át a Duna felett. A hajók már olyan kicsinyeknek látszottak, hogy szabad szemmel alig lehetett észrevenni őket.

Végre elállott a motor, megszűnt a kellemetlen berregés és síklőrepülésben lassan ereszkedni kezdtünk. Másfél órai repülés után megérkeztünk Bécsbe, az asperni repülőtérre. Gépünk merész kanyarodással földre szállott, egy kis távolságon át gurult s azután közel az épületekhez megállott. Az odasiető szerelők kinyitották a fülke ajtaját s mi a motorberregéstől zúgó fejjel szálltunk ki a gépből. Bécsben megpihentünk, mert csak másnap folytathattuk utunkat Münchenbe.

Másnap délelőtt 10 órára volt jelezve az indulás, de mikor kiérkeztünk a repülőtérre, sajnálattal közölték velünk, hogy Münchenből ködöt jeleztek és a repülőgép csak akkor indulhat el, ha a köd felszáll. A repülőgép legnagyobb ellensége a köd, mert ködben a pilóta nem tud tájékozódni és a leszállásnál könnyen nekiszaladhat valaminek.

A várakozási időt azzal töltöttük el, hogy alaposabban megnéztük a gépet, amely bennünket Münchenbe fog szállítani.

Gyönyörű nagy, Junkers-típusú, 10 személyes, egyfedelű repülőgép gurult ki a hangárból. A dur alumíniumból készült gép csak úgy csillogott a napsütésben. A gép 3 motórral van felszerelve, melyek közül két 240—240 lóerős motor a szárnyakon és egy 360 lóerős motor a közepén van elhelyezve. A motorok óránként 120 liter benzint fogyasztanak. Mindhárom motor a pilótaülésként kezelhető. A gép egy útjára 900 liter benzint és 120 kg. olajat visz magával, melyek részben a szárnyakban, részben az utasfülke alatt vannak elhelyezve. A német alaposságra jellemző, hogy a gépet egyszerre két pilóta vezeti s így, ha esetleg a hosszú úton valamelyik rosszul lenne, a másik pilótának már a kezében van a gép s ilyen módon semmi szerencsétlenség nem történhetik. A pilótáktól ajtó nyílik az utasfülkébe, melynek ablakán át figyeltük repülésünk közben a pilóták munkáját.

Az utasfülke 2 lépés széles, 12 lépés hosszú és pazar luxussal van berendezve. Mindkét oldalán egymás mögött 5—5 kényelmes bőrkarosszék, mindegyik előtt egy tártóban a gyenge gyomrú és idegzetű utasok részére egy pár vízhatlan papiroszacskó „Für luft krancke“ felirással. Mi nem használtuk. A fülke ablakait le lehet eresztetni s hogy a napsütés se legyen kellemetlen, lehúzható selyemfüggönyök vannak rajta. Az ablakok felett sárgaréz rudakon esomagtartók. A kipárnázott falakon metszett üveg virágtartók virággal. A mennyezeten metszett üvegburák alatt villanyvilágítás. A padozatot süppedős, nehéz szőnyeg borítja.

A fülkében, mely olyan magas, hogy egy magas termetű ember is egyenesen állhat, menetközben is sétálni lehet.

Egyszóval a repülőgép a lehető legnagyobb kényelmet nyújtja, még dohányozni is szabad benne, sőt még a hosszú úton nélkülözhetetlen helyiség sem hiányzik, ajtajára nincs kiírva a megszokott felírás „Allo-másokon nem használható“.

Már déli 12 órára jár az idő s München felett még mindig köd van a jelentés szerint, még mindig nem tudunk elindulni. Nincs mit tenni, elmegyünk megébedelni a repülőtéri étterembe, mert az indulás ideje bizonytalan és a menetrend szerint két és fél óra az út Bécestől Münchenig.

Alig nyeltük le az utolsó falatot, jön a hírnök s jelenti, hogy „beszállás“, pár perc múlva indulunk.

A pilóták már felöltötték jellegzetes egybeszabott nadrágkabátjukat, fejükön a pilótasisak s egymás után szállnak be a pilótaülésbe.

Mi is most már a Bécsben hozzánk csatlakozott Liptay László századossal együtt egyenként beszállunk a nagy repülőgépbe, becsukódik az ajtó mögöttünk s már alig halljuk a motorok berregésétől, hogy a társaság repülőtéri főnöke szerencsés utat kíván mindnyájunknak. Rajtunk kívül még két utasa van a gépnek, egy elegáns, idősebb német hölgy a fiával, a többi helyre postacsomagokat helyeztek el.

Repülőfelvétel Budapestről: A Vigadó.

A motorokat egymásután próbálja ki a pilóta, hogy szabályosan működnek-e és azután lassan gurulni kezd a gép.

Egy-kétszáz méteres gurulás után könnyedén a levegőbe emelkedik, mintha láthatatlan kezek emelték volna a levegőbe. Már Bécs felett repülünk 3-400 méter magasságban. Az emberek nyüzsgő hangyáknak látszanak. Megismerjük az előző nap megtekintett Burgot, a Szent István-templomot, a fogadalmi templomot és a parlamentet. Látjuk a körutakat, melyeket nyílegyenes utcák szelnek át. Mindenütt nagy a forgalom, de a zaj nem hallatszik fel hozzánk, elnyomja a motorok zúgása. A gép mindig magasabbra emelkedik. Az utasfülkében tartózkodó szerelő, aki minden repülésnél a gépen tartózkodik, közben magyarázza nekünk a pilótákhoz vezető ajtó ablakán keresztül, hogy melyik óra mit mutat s hogy a különböző kapcsolók és fogantyúk mire szolgálnak, melyik mutatja a magasságot, melyik a sebességet stb. Bennünket különösen ezen utóbbiak érdekelnek s egy kis magyarázat után már mindnyájan le tudjuk olvasni, hogy a gép 900 méteres magasságban 150 kilométeres sebességgel halad. Átlagban az egész utat ebben a magasságban és ezzel a sebességgel tettük meg.

Egy hengerre csavart általános térkép is előkerül a pilótától, melyen egyenes vörös vonal jelzi a repülőgép útját.

Erről állapítjuk meg, hogy jobbra tőlünk, a Duna mellett a sokszáz ablakos várkastélyszerű magas hegyen épült hatalmas épület a múltzi apátság klastroma.

Majd Linzet látjuk szintén jobbra tőlünk.

Közben elhagyjuk a Dunát, amely mellett eddig repültünk s most már dombos szántóföldek és sűrűn épített majorok felett repülünk, majd erdők következnek. Világosabb helyeken nagyon jól látjuk, mint követi gépünket a földön az árnyéka.

Egyszerre feltűnnek balra tőlünk a messzeségben az Alpések hóborította ormaikkal. Örökre felejthetetlen látvány tárult szemünk elé, mely csak fokozódott, amint közeledtünk az Alpésekhez. Az égbenyúló hegy-csúcsokon vakítóan ragyogott a hó, amint a nap rá sütött. Utunk legszebb részlete volt ez. Körülbelül egy órahosszat repültünk az Alpések mellett, de nem tudunk betelni a fenséges látvánnyal. Mindnyájan az ablakoknál állottunk s alig akartuk tovább adni a hat-szoros nagyítású távcsövet, mellyel még közelebb láttuk a folyton váltakozó panorámát.

Míg valamennyien az Alpések gigászi láncolatában gyönyörködünk, egyik pilóta felhívta figyelmünket, hogy velünk szemben repülőgépünk testvérgépe közeledik München felől.

Szokatlan és szép látvány volt a két nagy monstrum találkozása a levegőben. A szembejövő gép tőlünk mintegy 4-500 méternyi távolságban és 100 méterrel magasabban méltóságteljesen úszott a levegőben.

A nyitott ablakokból kendőlobogtatással üdvözöltük a másik gép ismeretlen utasait, honnan szintén

kendőlobogtatással viszonzták üdvözlésünket, ráként a tengeren találkozó hajók utasai szokták egymást üdvözölni. A hasonlat meg is felel, mert mi is tengeren, a levegő tengerén találkoztunk.

Egy különös érzést kell még megemlítenem, melyet ezen utunk alkalmával tapasztaltunk magunkon.

Erdős hegységek felett a légréteg sűrűsége változó. A völgyek felett sűrűbb és a hegytetők felett ritkább. Ha a repülőgép ritkább légrétegbe kerül a légesavarnak nincs meg a kellő ellenállása és a gép 30-40 méterre zuhan, ily nem tartozik a legkellemesebb érzések közé. Hasonló nagyon ahhoz, amit talán már mindenki érzett, mikor álmában leesett valahonnan a magasból.

Szerencsére nem sok részünk volt ebből az élvezetből.

Utunk vége felé közeledtünk. Már Bajorország felett jártunk. Feltűnt, hogy a földeket sűrű villamosvezeték hálózta be. Érdeklődésünkre német utasaink megmagyarázta, hogy Bajorország déli részén igen nagy területen az Isar folyó vízvesései által fejlesztett villamosárammal látják el az ipartelepeket és a világítást.

Elértük az Isar folyót s most annak mentén repülünk tovább. Messziről látszanak már München templomainak tornyai. Még egy pár perc és menetrend szerint pontosan két és félórás légi utazás után simán leszállunk a müncheni repülőtéren, mely közvetlenül a város alatt levő katonai gyakorlóterén van.

Sietve ajtót nyitnak a tábori zöld egyenruhájú bajor csendőrök és udvariassan lesegítenek a repülőgépből. Elintézzük az útlevétámozást és vámvizsgálatot, azután beszállunk a Dénmet Légiforgalmi Társaság gyönyörű, csukott autójába, mely pár perc alatt berepített bennünket Münchenbe.

Másnap a társaság müncheni igazgatója — egy nyugállományú bajor őrnagy — tudomást szerezve érkezésünkről, már a reggeli órákban felkeresett szállodánkban s még a híres magyar vendégszeretetet is felülmúló szívéllyességgel üdvözölt bennünket.

Felajánlotta a társaság autóját, hogy azon tegyünk kirándulást München környékére, a Starnbergi tóhoz. Egyben közölte velünk, hogy már megfelelő kalauzálásunkról is gondoskodott, egy Bajorországba került honfitársunk személyében. Lekötelező szívessége révén módunkban állott, a rendelkezésünkre álló 3 nap alatt München és környékét megtekinteni. Münchenről és annak festői környékéről egy másik cikkemben fogok beszámolni.

Három napi müncheni tartózkodásunk után fájó szívvel és emlékekben gazdagon búcsúztunk ettől a gyönyörű várostól és a magyar néphez annyi sok mindenben hasonló bajoroktól.

Ugyanazzal a repülőgéppel, amellyel jöttünk, indultunk vissza magyar hazánk felé.

Utunk visszafelé ugyanolyan élvezetteljes volt, mint jövet.

A Magyar Légiforgalmi r.-t. F. III. utasszállító repülőgépe.

Ismét találkoztunk egy repülőgéppel, egy francia, világoskékre festett géppel, mely mélyen alattunk repült s mint később Bécsben megtudtuk, egy francia minisztert vitt.

Elbúcsúztunk az Alpeseektől is.

Tekintve, hogy visszafelé hátszelünk volt, félórával előbb érkezünk Bécsbe, honnan másnap folytattuk utunkat Budapestre.

Szép, napsütéses időben szállottunk fel most már, mint megedzett „öreg” repülők.

Győr után azonban mind jobban és jobban tornyosulni kezdtek a fellegek, csak itt-ott lehetett néha egy kis lynkon lelátni a földre. Minden oldalon gomolygó felhők vettek körül bennünket, melyeknek magassága a 100–200 méter is meghaladta. Pilótánk, a magyar légiforgalmi egyik legjobb pilótája, ki akarta vezetni gépét a gomolygó felhőkből s ezért 800 méterről 1700 méter magasságba emelkedett, de itt még jobban belekerült a felhők közé. A gép ezalatt folytonos levegőlökéseket kapott. Ezt az érzést még nem ismertük, megállapítottuk azonban, hogy nehéz volna megszokni. Sűrű köd vette körül a repülőgépet, nem lehetett sehova látni.

Végre ritkulni kezdett a köd, illetve felhő s megpillantottuk magunk alatt Tatát, melyet rögtön felismertünk a mellette levő nagy tórol.

Innen már megint kellemesebbé vált az utunk s alig félóra múlva már keresztülrepülve a Svábhegyet, újra Budapest felett voltunk. A Margitszigeten éppen lovasverseny folyt, melyet egészen jól láttunk a repülőgépből. Majd a Lipót-körút felett elrepülve, egyenes irányba a mátyásföldi repülőtér felé tartott a gép, ahol néhány perc múlva simán földre szállott.

Boldogan szálltunk ki a kabinból, midőn az 1500 kilométeres légi út után ismét hazánk földjére léptünk.

A mérég mint orgyilok.

* Irta: ERNST ENGELBRECHT,
bűnügyi rendőrbiztos (Berlin).

(Befejező közlemény.)

A legismertebb német mérégkeverő Ursinusné, osztrák követségi tanácsos leánya volt, aki egész fiatalon egy berlini felsőbb bírósági tanácsoshoz ment feleségül, kit később titkos jogtanácsossá neveztek ki. Ursinusné férje halála után is Berlinben, a Behren-utcában lakott elegáns otthonában, ahol az előkelő berlini társaság különösen szívesen gyülekezett össze délutánonként és esténként. 1803-ban — ép egy fényes estély alkalmával — megjelentek nála a detektívek és letartóztatták.

Ursinusné az inasának egy csésze üres húsleveszt adott, amitől az nagyon rosszul érezte magát. Ugyanekkor az asszony rizspürét is kínált az inasának, amit azonban az visszautasított. Az inas a történetek után gyanakodni kezdett úrnőjére és átkutatta a lakást, minek folyamán az egyik szekrényben egy kis zacskó fehér port talált. A zacskó „Arzén” felírással volt ellátva. Másnap Ursinusné aszalt szilvát adott az inasának, aki azt egy gyógyszerrel megvizsgálta és az megállapította, hogy a szilva mérgezett. A gyógyszerész jelentést tett az előjáró főtanácsosának; a nyomozást bevezették és Ursinusné letartóztatását elrendelték. Ekkor állapították meg, hogy Ursinus titkos tanácsos 1800-ban, egy születésnap lakoma után hirtelen halt meg. Ursinusné előadta a bíróságon, hogy férje a halála előtti éjszakán rosszul érzett panaszkodott és hánytatószerért kért tőle. Ő adott is neki hánytatót, férje hányt is s aztán elaludt. Másnap meghalt Ursinus titkos tanácsos. A nyomozás megállapította, hogy Ursinusné nagynénje és a volt szeretője is gyanus körülmények között haltak meg. A bíróság ezen adatok alapján elrendelte az aldozatok exhumálását. A bírósági szemle alkalmával Ursinus titkos tanácsosnak már 3 és fél éves hulláját mumiaszerűen összeszáradva, kezeit, lábait és ujjait görcsösen összehúzóva, a bőr-részeket pedig pergamenszerűen összehúzóva találták. A hullán az oszlásnak semmi jelei nem mutatkoztak sem külsőleg, sem pedig a belső részekben. Bár a vegyi vizsgálat a belekben nem talált arzént, az arzén-

mérgezésnek egyéb összes jelenségei mégis felismerhetők voltak. Hasonló jelenségeket tapasztalt a vizsgálat Ursinusné nagynénje és volt szeretője hulláján is. Mindkét hulla teljesen elmumiasodott és a vegyi vizsgálat eredménye is ugyanaz volt, mint a férj hullájánál. Ursinusné védekezésében először azt állította, hogy a házi orvosától gyógyszerként kapott arzént öngyilkossági célra akarta felhasználni. E vallomását később módosította, eszerint lehetséges, hogy pillanatnyi elmezavarásban az urának, az inasának és a többi áldozatainak is elnézésből adott arzént. Noha Ursinusné a gyilkosság vádjá alól felmentették, mégis életfogytiglani várfogságra ítélték el. Büntetéséből 30 évet töltött ki, amikor kegyelmet kapott azzal a feltétellel, hogy Glatzban kellett laknia. A börtönből való kiszabadulása után 4 évre halt meg. Élete utolsó négy éve alatt minden igyekezetével azon volt, hogy társadalmi pozícióját visszaszerezze, ami sikerült is neki, mert életét a szegények iránti jótékonyagnak szentelte és ezért tényleg nagyon tisztelték is. Halála után hátrahagyott részletes életleírásában az életét, sorsát esetenként és bűneselekményeit igyekezett megbocsátható színbe beállítani.

A legrettenetesebb gonosztevők egyike Brinvillier Mária Margaréta márkinő volt. A híres francia ősnemesi D'Aubrai családból származott és 1651-ben, 21 éves korában, lépett házasságra Brinvillier márki-val. Ez a házasság azonban teljesen érdekházasságnak látszott, mert semmi vonalmat nem lehetett felfedezni a nőben a férje iránt. Brinvillier márki francia ezredes volt, aki azonban barátai és bajtársai körében nem nagy megbecsülésnek örvendett. Világfi és kéjenc hírében állott és idejét, ép úgy, mint a legtöbb francia nemes és tiszt, játékokkal és kétéshírű nők társaságában töltötte. Neje, bár nem feltűnő, de jó megjelenésű nő volt. Külseje nem árulta el a benső tulajdonságait. Szabályos és csinos vonásai voltak és szemeivel barátságosan és szeretetreméltóan nézett a világba. Természete azonban hirtelen haragú, bosszúálló és szenvedélyes volt. Rendkívül ügyesen tudta gondolatait elrejteni és külsőleg előkelőséget és nyugodtságot mutatni. Életmódjában és kicsapongásaiban egyáltalán nem maradt férje mögött. A tolakodó és nem megfelelő udvarlót a legelőkelőbb társadalmi formák között, de a legerélyesebben tudta visszautasítani. Saját bevallása szerint 7 éves korában volt az első szerelmi viszonya, ártatlanságát már ekkor el is veszítette. Az első számos szerelmi viszony követte. Brinvillier márki-val kötött házasságának első napjaiban bensőbb viszony keletkezett közte és férjének egy régi bajtársa, Sainte-Croix Jean Babtiste kapitány között. Egyáltalán nem riadt vissza attól, hogy e vonalmat nyilvánosságra hozza; úgy, hogy még az erkölcsiéket kevésbé szigorú párisi társaság előtt is feltűnt szemérmetlen viselkedésével. A férj, hogy ennek a botrányos viszonynak végérvényesen véget vessen, régi bajtársát huzamosabb időre a párisi Bastillebe záratta. Ez azonban nem hozta meg a kívánt eredményt, sőt ellenkezőleg: a fiatalasszonyban a szenvedélyt még jobban lánggra lobbantotta. Ennek dacára elég okos volt ahhoz, hogy kifelé egy megtért bűnös látszatát keltette, aki büneiért vezekel. Sainte-Croix kb. 1 év múlva szabadult ki a Bastilleből, ahol azonban egy olasz fogolytársától fogsága ideje alatt alkalma volt a mérgek és a mérégkeverés tudományát megtanulni. Szabadulása után azonnal érintkezésbe lépett volt szeretőjével (Brinvillier márkinével), akit még mindig rajongóan szeretett és azt a tanácsot adta neki, hogy rokonságát pusztítsa ki méreggel, hogy azok örökségének megszerzése útján vagyonhoz jusson. Először is a saját atyját kell megmérgeznie. A márkiné először azt akarta tudni, hogy a mérgek miként hatnak, ezért először állatokon, majd koldusokon és a saját cselédségén próbálta ki, hogy melyik mérgezési mód fog az ő céljainak legjobban megfelelni. Sok szegény ember, akiknek a márkiné mérgezett ételeket adott, meghalt, anélkül, hogy bárkinek is halvány fogalma lett volna róla, hogy mi okozhatta azok halálát. A komornájának, kinek ételébe többféle mérget kevert, szerencséje volt, mert, bár komolyan megbetegedett, sikerült kigyógyítani. Hogy apja megmérgezésének tervét biztosabban keresztülvihesse, kiutazott abba a faluba, hol apja

nyugdíjasként éldégt. Az öreg urat a legnagyobb szeretetreméltósággal, szívéllyességgel és figyelemmel vette körül, hogy a látogatóknak minden gyanuját kikerülje. Ételekben és italokban adott be mérget apjának, azonban először csak kisebb mennyiségben s a mérgezőkorta betegségében szorgalmasan ápolta és gyógyította őt, hogy utána ismét megmérgezze; végre is az apa meghalt. Oly meghatóan siránkozott apja halála fölötti fájalmában, hogy amidőn a vizsgálat folyamán kiderült a mérgezés, senki sem gyanakodott rá, hogy ő a tettes. Sainte-Croixnak rövidesen sikerült szeretője akaratát megnyerni, hogy a testvéreit is megmérgezze. Így Brinvillier márkiné abba az anyagilag kedvező helyzetbe került, hogy apja és két fivére örökségét hamarosan megszerezte.

Ezek után elhatározta a márkiné, hogy férjét, Brinvillier márkit is megmérgezi, hogy Sainte-Croixval házasságra léphessen. Sainte-Croix azonban ebben nem értett teljesen egyet az asszonnyal, mert neki kellemebb volt, hogy az a szeretője legyen, mint hogy feleségeként vezesse házába. Ezért, amikor az asszony mérget adott az urának, Sainte-Croix ellenmérget alkalmazott; úgy, hogy a férj állandóan beteg volt, de állapota nem volt életveszélyes.

Sainte-Croix tovább folytatta a mérgezőkeverésben szerzett tudásának fejlesztését, saját laboratóriumot állított fel, hol nap-nap után szorgalmasan dolgozott és állatokon próbálta ki a mérgek hatását. Alkalmadtán kiterjesztette kísérleteit szegény emberekre és azoknak szenvedésén tanulmányozta a mérges italok hatását. Nemsokára azonban őt is elérte sorsa. Laboratóriumi kísérletei alkalmával, hogy a mérgező gázok belélegzésétől védekezzen, üvegárcot használt. Egy ilyen kísérletezés alkalmával az álarca leesett és összetört. A mérges gázok belélegzése következtében, pár nap múlva, nagy kínok között meghalt.

Sainte-Croix halála szeretőjére is súlyos következményekkel járt, mert a bosszúálló sors őt is utólérte. Sainte-Croix végrendeletében egy ládikát és egy lepecsételt levelet hagyományozott az asszonynak. Az örökösök személyének végleges tisztázásáig bírói zár alá vették a ládikát, míg a levelet, amely le volt zárva, az örökségre igényjogosultak megállapítása végett hivatalosan nyitották fel. Ebben a levélben részletesen le voltak írva Sainte-Croixnak és szeretőjének gaztettei; a ládikában pedig egész sereg mérgező por és ital gyűjteményét találták. A márkiné azonban neszét vette a dolognak és még idejekorán megszökött, először Angliába s onnan Németországba. Végre Lütlichbe ment, ahol egy kolostorban húzódott meg. Desgrais detektívnek rendkívüli fáradozások után sikerült őt feltalálni és letartóztatását keresztülvinni. Desgraisnek, miután a márkiné gyengéjét, a hiúságát ismerte, sikerült őt rászedni. Felkereste a kolostorban, szerelemtől izzó hangon dicsőítette szépségét és örök hűséget esküdött neki. A márkiné beleesett a csapdába és titokban elhagyta a kolostort, hogy új szerelmével visszatérjen Párisba. Mikor a francia határt átlépték, a rajongó udvarló tudomására hozta a márkinének, hogy ő detektív és tekintet nélkül a márkiné jajveszékelésére, elfogta és Párisba szállította. Érdekes, hogy a márkinénál is találtak egy naplót „Az én gyónásom” címmel ellátva, amelyben a legapróbb részletességgel leírta az összes bűncselekményeit.

Brinvillierné ellen lefolytatott nagy per feleségát az egész párisi előkelőség érdeklődését. Az egész párisi társaság belépési engedélyt kért a tárgyalásokra, amelyek nagyon érdekes lélektani megfigyeléseket ígértek. A márkiné általánosságban beismerő vallomást tett és az írásbeli gyónásába foglaltak épp úgy, mint a Sainte-Croixé, a cselekményeket a valóságnak megfelelően esetelték. A bíróság halálra ítélte. Kivégzése előtt papot kért és meggyónt. Ahogy egész életében képmutató volt, úgy játszotta ezt a szerepet a gyónása és a kivégzés alatt is. A képmutatásban oly tökéletes volt, hogy a gyónató papja is elhitte őszinteségét és igaz magabaszállását. A pap feloldotta bűnei alól és szinte egy szentel megillető tisztelettel volt iránta. A márkiné félelem, rettegés nélkül ment a halálba. Testét később elégették, a nép összegyűjtötte a hamuját és a csontok maradványait ereklyeként őrizte.

Mint már előbb is említettem, Németországnak is volt számos hírhedt mérgezőkeverője. Egyik legfélelmetesebb mérgezőkeverő Zwanziger Anna Margit volt, egy nürnbergi vendéglős leánya. A leány 19 éves korában ismerkedett meg Zwanziger jegyzővel, aki a leányt nagyon megszerette és házassági ajánlatot tett neki. Zwanziger jóval idősebb volt, mint a leány és egyébként is messze vidéken híres volt iszákosságáról és kártyás voltáról. Mindennek dacára a leány elfogadta az ajánlatát és hozzá ment feleségül. Ameddig az ura élt, jól ment a sora. Mikor azonban a férj meghalt, a hitelezők annak minden vagyonára rátették kezüket, úgy, hogy az asszonynak nem maradt más választása, mint hogy valami foglalkozás után nézzen Bajorországban faluról-falura csavargott anélkül, hogy megfelelő foglalkozást tudott volna találni. Végre sikerült bejutnia egy Glaser nevű jogi hivatalnok házához, házvezetőni minőségben. Itt sikerült simulékony hűségével Glaser bizalmába beférkőznie, ravasz-sága révén hamarosan bizalmas barátságába jutott. Glaser, ki 50 év körüli férfi volt, már évek óta különváltan élt feleségétől. Zwanzigerné női ravasz-sággal haladt célja felé és fáradhatatlanul azon dolgozott, hogy a házastársakat kibékítse. Glaser gyenge pillanatait kihasználva, rávette őt, hogy békítő leveleket írjon feleségének. Glaser háta mögött élénk levelezést folytatott a család barátaival, arra kérve az illetőket, hogy a házastársak kibékülését segítsék elő. Tervét sikerült elérnie. Végre sikerült Glasernét rábírnai, hogy férjéhez, ki Zwanzigerné hatása alatt teljesen kibékült feleségével, visszatérjen. Glaser a visszatérő felesége elé utazott és Zwanzigerné a hazatérő házaspárt pompás, szinte színpadi fogadtatásban részesítette. A házat, ajtókat, ablakokat, oszlopokat és falakat virággirlandokkal díszítette fel.

Glaser minden elképzelhető szerelemmel és figyelemmel bánt feleségével. Pár héttel később azonban az asszony már betegnek érezte magát. Zwanzigerné az asszony kávéjába, teájába és minden egyéb italába mérget kevert. Az asszonynak meg kellett halnia, hogy Zwanzigerné Glaser felesége lehessen. Az asszony tényleg meg is halt, Glaser azonban hallani sem akart róla, hogy Zwanzigernét feleségül vegye. Amikor Zwanzigerné látta, hogy terve keresztülvihetetlen, bosszúvággyal eltelve hagyta el Glaser házat és felkeltette a rendőrség gyanuját, hogy Glaser gyilkolta meg a feleségét. Zwanzigerné később, leleplezése után is azon dolgozott, hogy Glasert bajba keverje. Beismerte, hogy ő mérgezte meg az asszonyt, de hangsúlyozta, hogy mindig a férj kívánságára adta be a mérget, mintán az mindenáron szabadulni akart feleségétől. Glasernak sok fáradságába került, míg e gyanu alól tisztázni tudta magát.

Amikor Zwanzigerné elhagyta az özvegy embert, egy másik igazságügyi hivatalnokhoz állott be házvezetőni minőségben. Házassági terveit azonban itt sem tudta megvalósítani, mert új gazdája egyáltalán nem gondolt nősülésre. Zwanzigerné bosszút állott rajta. Mérget kevert ételébe, minek következtében az meghalt.

Ezután egy kamarai hivatalnoki családnál, a gyermekágyas asszony mellett, gyermekápolói állást vállalt. Szolgálatba állása után a harmadik napon a rábizott gyermekágyas asszony meghalt. Tervét azonban nem fontolta meg eléggé, mert az asszony halála után azonnal elvesztette állását és ő erre nem számított. De nagyon megtetszett neki a kamarai hivatalnok. Zwanzigerné azon törte az eszét, hogy miként tudna visszakérülni a családhoz. Távozásakor esekély adagokban mérget adott be a gyermeknek, hogy annak betegsége következtében a kamarai hivatalnok kénytelen legyen visszahívni őt állásába. A gyermek heves hányingerek között — úgyszintén a két eselédleány is — megbetegedett. A kamarai hivatalnok gyanút fogott, hogy Zwanzigerné a gyermekét és a két eselédleányt megmérgezte. A felesége halála is megerősítette ezt a gyanút. A Zwanzigerné által a főzésnél használt só megvizsgálása alkalmával megállapítást nyert, hogy az nagymennyiségű arzénal volt összekeverve. A megállapítások arra az eredményre vezettek, hogy Zwanzigerné hamis néven állott be hozzá szolgálatba, tehát kétségtelenül oka volt rá, hogy a valódi nevét elhallgassa. A kamarai hivatalnok feljelentést tett ellene.

Nürnbergben történt letartóztatása alkalmával találtak nála 3 csomag mérget, közöttük 1 csomag arzént. Zwanzigerné tagadta bűnösségét, tehát a hatóság kénytelen volt az áldozatok exhumálását elrendelni, akiknek megölésében gyanu terhelte és megvizsgáltatta a hullákat. Az arzénnek egyik jellegzetes tulajdonsága, hogy a hullát az oszlástól megvédi és mumiaszerűvé teszi. Ugyanez az eset volt Glaserné hullájánál. Noha már 14 hónapja volt a sírban, az oszlás nyomai alig mutatkoztak. Maga a test mumiaszerűen meg volt keményedve és máhagóni barnaszínű volt. Ugyanezen jelenségek voltak tapasztalhatók a kamarai hivatalnok feleségének hulláján is. A vegyi vizsgálat mindkét asszony beleiben arzén jelenlétét állapította meg, úgy, hogy az arzénmérgezés biztosan meg volt állapítható.

Zwanzigerné a leghatározottabban tagadta a terhére rótt bűneselekményeket. Csak akkor tört meg, amikor meghallotta, hogy a hullákat exhumálták és ekkor vallani kezdett.

Zwanzigernét halálra ítélték. Az ítélet kihirdetésénél semmi megbánást, vagy kedélyváltozást nem mutatott. A legnagyobb nyugalommal töltötte a kivégzése előtti három napot. Kijelentette, hogy halála valószínűs szerenéséje embertársainak, mert a mérgekverést nem tudná abba hagyni. Midőn a vesztőhelyen az ítéletet felolvasták előtte, nyugodtan és könny nélkül hallgatta azt végig. Amikor a bíró a hóhérnak átadta, hogy végezze ki, a bíróktól és az esküdtektől mély meghajlással búcsúzott el.

Különösen említésreméltó, hogy Zwanzigerné nagyon esúnya nő volt s a legesúnyább betegségekkel volt tele. És mégis abban a hírben állott, hogy tetszik a férfiaknak.

A legújabb időben nagy feltűnést keltett egy rendkívüli bűnügyi eset, melynek hőse a laportei Bella Guinness volt. Guinness újsághirdetés útján több férfit esalt az Északamerikában, Laporte közelében fekvő szép farmjára, azzal az ürüggyel, hogy egy nagyon gazdag özvegyasszony férjhez akar menni. A házassági ajánlatokra irt válaszleveleiben részletesen leírta helyzetét és kikötötte, hogy az, aki őt el akarja venni, nagyobb összeget hozzon magával, mert arra szükség van a farm állatállományának szaporítására. A kérők gyanútlanul jelentek meg a farmon, ahol tényleg vendégszerető fogadtatásban részesültek. A kérők közül azonban egy sem tért vissza, míg végre egy ugyancsak házassági ajánlat útján a farmra esalt és ott eltűnt. Norvég után kutatva, a nyomok a farmra vezettek. Csúpan az ásatásoknál, amit végeztek, 9 hullára találtak rá. Megállapítást nyert, hogy Guinness pár napon belül megmérgezte áldozatait és szétdarabolva elásta azokat. Leleplezése után úgy akart a következmények elől menekülni, hogy a házat magára gyújtotta és azt a látszatot akarta kelteni, hogy ő maga is bent égett a házban. A romok között megtalálták 3 gyermekének elszenesedett holttestét is. Ő maga azonban megszökött. Említésre érdemes, hogy Guinness kifelé jámborságot színlelt és mindenfelé nagy jótékonytságot fejtett ki. Végrendeletében arra az esetben, ha gyermekei előtte halnának meg, mint ő, úgy rendelkezett, hogy egész vagyonát egy árvaház örökölje.

1908-ban nagy feltűnést keltett Németországban Beyer Gréte mérgekverő. Beyer Gréte nagyon tehetséges gyermek volt, akit szerény és kedves modoráért mindenki nagyon kedvelt. 16 éves korában változás állott be életében, ekkor ugyanis elcsábította egy fiatalember, akivel együtt járt tánciskolába. Erős nemi ösztönök ébredtek benne s tulajdonképpen ez volt az alapoka és kiindulási pontja későbbi gaztetteinek is. Szülei egy mérnökkel akarták összeházasítani, azonban ő hallani sem akart róla. Ezen házassági terv miatt gyakran voltak közte és szülei között veszekedések, amelyeknek úgy vetett véget, hogy a jegyesét megölte. Meglátogatta vőlegényét a lakásán, ahol ciánkálival mérgezett tojásos kenyéket itatott vele. A mérnök — magától értetődik — azonnal meghalt. Öngyilkosság látszatát akarta kelteni a leány s ezért a halott nyitott szájába lőtt egy pisztollyal és azt ügyesen úgy helyezte el a hulla mellett, mintha az a halál beálltával esett volna ki a mérnök kezéből. Hogy az öngyilkosságnak

még nagyobb valószínűségét keltse, a mérnök nevében egy végrendeletet hamisított, amelyben saját magát tette meg vőlegénye általános örökösének. Senkinek sem volt fogalma róla, hogy tulajdonképpen mi történt. A gyilkosság elkövetése után elutazott egy barátjához, ahol nagyon kedélyesen viselkedett, teljesen vig volt, nyoma sem látszott rajta a lehangoltságnak. Úgy a temetésen, mint a végrendelet felbontásánál jelen volt, de semmi különösét nem lehetett rajta észrevenni. A mérnököt kívánságához híven, elégették és a leány által hamisított végrendeletet elfogadták valódinak. Minden simán elcsendesedett volna és soha senki nem jött volna rá a gyilkosságra, ha a leány magzatelhajtás miatt nem került volna vizsgálati fogságba. A vizsgálat nagyon rosszul végződött rá nézve, mert egy tanu erősen terhelő vallomást tett ellene. Ezt a tanut a leány ártalmatlanná akarta tenni. Szeretőjéhez, aki a magzatelhajtással kapcsolatban szintén vizsgálati fogságban volt, titokban levelet juttatott át, amelyben felszólította, hogy igyekezzék mielőbb megszökni a fogságból és a terhelő tanut ölje meg. Szeretője azonban, akivel szemben oly nagy bizalommal viselkedett, a levelet a fogház igazgatóságához juttatta. Rábizonyosodván így a gyilkosságra való felbujtás, volt vőlegénye halálában is gyanússá vált. Konokul és következetesen tagadott s csak a főtárgyaláson tett beismerő vallomást. Halálra ítélték és 1908-ban Freibergben végezték ki.

Beyer Gréte is azok közé a gonosztevők közé tartozott, akiket a nép, legalább is annak egy bizonyos rétege — dacára az általuk elkövetett súlyos bűneselekményeknek — mártírként tisztelt. Kivégzése után sírját nagy tömegek látogatták és állandóan friss és szép virágokkal díszítették fel.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A csehszlovák csendőrség.

(9. közlemény.)

1. A járási politikai hatósággal való személyes szóbeli érintkezés (csendőrségi utasítás 29. §-a) és annak idejekorán való informálása a járásban előforduló összes fontos és szükséges közbiztonsági ügyekről és viszonyokról.

Ezen célból az alárendelt őrsök a járási csendőrpáncsnoknak a legrövidebb úton (személyesen vagy telefonon) jelentik az összes rendkívüli és fontos eseményeket.

2. A végrehajtási, biztonsági és nyomozó szolgálatnak az egész kerületben való vezetése. Résztvesz a szolgálatban mindenütt ott, ahol azt a közbiztonsági viszonyok megkövetelik (súlyos bűntettek, a köznyugalom és rend komoly megsértése stb.), vagy amikor közbelépését magán a helyszínén a járási hatóság elrendelte.

3. Az alárendelt legénységnek minden alkalommal való szakszerű és katonai kiképzése.

4. Intenzív felügyelet az összes őrsökre az egész járás területén gyakori ellenőrző körjáratok által, hogy megvizsgálja a szolgálat teljesítését a kiadott rendelkezések szerint. A szükséges vagy előírt szemlélet — amennyire lehetséges — a járási csendőrpáncsnok ezen körjáratok alkalmával eszközli.

A járási csendőrpáncsnok részére nincs megállapítva a szolgálati órák minimális száma, minthogy feltételeztetik, hogy tekintettel a felelősségre és a szolgálat érdekére, a leglelküismeretesebb módon személyesen is résztvesz a végrehajtási biztonsági szolgálatban az egész járás területén.

5. Az összes átfutó szolgálati iratok megvizsgálása, valamint az alárendelt őrsök összes jelentéseinek és tényleírásainak megvizsgálása. E célból az összes őrsök az előjáró járási csendőrpáncsnokhoz haladéktalanul betérjesztik a jelentések és tényleírások fogalmazványait (irodai szabályzat I. részének 6. §-a), melyeket azok visszaadnak, mihelyt a tárgyi teljesség és világosság szempontjából megvizsgáltattak, esetleg mihelyt meghatározott irányban további nyomozást vagy utólagos jelentést rendelt el a járási csendőr-

parancsnok, vagy végül mihielyt az illető őr ténykedésére a megfelelő észrevételeket megtette. Tárgyi, fogalmazási és helyesírási javítások ezen fogalmazványokon utólagosan nem eszközölhetők. A járási csendőrparancsnok megjegyzéseit kizárólag a fogalmazványhoz csatolandó észrevételeken köteles megtenni.

Hosszas időszaki szemléknél a beérkező fogalmazványokat a helyettes utána küldi a járási csendőrparancsnoknak, különben annak megérkezéig megőrzi azokat.

6. A járási csendőrparancsnok évente kétszer az összes alárendelt őröket megszemléli.

Ezenkívül azonban a járási parancsnok a szükséghez képest közvetlenül saját kezdeményezésére, vagy az előljáró osztályparancsnok rendelkezésére varatlanul is ellenőriz minden egyes alárendelt állomást évente legalább kétszer.

Az összes legénységgel való ezen gyakori érintkezés által nemcsak a szolgálat teljesítésének tisztasága és pontossága biztosítandó, hanem főképpen emeltek a szakszerű iskolázás és megalapították a kölcsönös bizalom és támogatás viszonya, mely kizárólag a biztonság szolgálat lehető legtökéletesebb és legjobb végzésére irányul.

A váratlan ellenőrzések foganatosítása tekintetében átmenetileg mindazon rendelkezések érvényesek, amelyek az időszaki szemlék tekintetében.

Az iroda szabályszerű vezetéséről a járási csendőrparancsnok a váratlan ellenőrzések alkalmával csupán felületes betekintés által győződik meg.

Az alárendelt legénység személyi és magánviszonyainak is kellő figyelem szentelendő és az egyesek jogos törekvései és indokolt kérelmei a szolgálati lehetőségek szerint támogatandók.

Az időszaki szemle megkezdésének napját idejekorán az előljáró osztályparancsnok állapítja meg és pedig olyképpen, hogy ezek és az időszaki szemléi arányosan az egész évre osztassanak fel.

A járási csendőrparancsnok legalább is 8 nappal a szemle megkezdése előtt utazási tervezetet terjeszt be jóváhagyás végett az osztályparancsnokhoz. Több mint tíz őrrel bíró járásokban, amennyiben a közbiztonsági viszonyok a járási parancsnok hosszas távollétét meg nem engedik, az időszaki szemlék két részletben eszközölnek.

7. Vonat és fogat használata a megállapított utazási átalány számlájára, amennyiben azt a biztonsági viszonyok megengedik, a járási csendőrparancsnokoknak ugyanazon mértékben van megengedve, mint az osztályparancsnoknak, kötelesek azonban az időszaki és meglepő szemle idején minden egyes állomás területén, tekintet nélkül az idjárásra és időre, további ellenőrző járőr szolgálatot végezni, hogy megszeressék a szükséges személyi és helyi ismereteket és személyesen győződjenek meg a viszonyokról és a szolgálat szabályszerű végzéséről.

Ha különös biztonsági vagy szolgálati okok nem követelik, a járási csendőrparancsnoknak az időszaki szemlék alkalmával nem szabad egy állomáson 48 óránál tovább tartózkodnia.

8. A járási csendőrparancsnok részére a csendőrörök épületében járási csendőrparancsnokság felirással megjelölt külön iroda jelölendő ki.

9. A járási csendőrparancsnok a következő jegyzőkönyveket és feljegyzéseket vezeti:

a) a szolgálati könyvet (perforált blokk, leírása a mellékletben). Az ellenőrző körjáratokat az őrökön a csendőrparancsnok miként eddig, az illető őr szolgálati könyvébe jegyzi be;

b) az iktatójegyzőkönyvet az index-szel együtt;

c) a bizalmas iktató jegyzőkönyvet az index-szel;

d) a bejárt terepek és tereptárgyak jegyzékét;

e) a nyomozási köteteket és a nyomozási könyvet;

f) a saját kerületben ismeretlen tettesek által elkövetett bűnesemények jegyzékét;

g) a járásban levő legénység áttekintését és beosztását;

h) a szemlékről szóló jegyzőkönyvet;

i) az egész járás speciális térképeit;

j) Az irodaberendezés és a szolgálati könyvek leltárát;

A járási csendőrparancsnok irodai átalánya az 1919 október 16-án kelt 46.458/13. számú rendeletben szabályoztatott. Az elszállásolási átalány, azután a

fűtési és világítási járulék a járási csendőrparancsnokoknak ugyanazon mértékben jár, mint az egy emberből álló őröknek.

Minden egyes járási csendőrparancsnokság részére „Járási csendőrparancsnokságnak ban” felirású szolgálati kerek bélyegző készítenő.

A járási csendőrparancsnok elért szolgálati eredményei azon csendőrörök áttekintésébe jegyzetnek be, amelynek kerületén azok elérték és amennyiben részére különleges szolgálat előírva nincs, bejegyzetnek ezen őrök szolgálati könyvének „észrevétel” rovatába.

A posta elhozataláról és elviteléről a helybeli csendőrörök gondoskodik és erre saját előírt naplóját használja.

A járási csendőrparancsnok köteles az összes irodai munkákat személyesen ellátni, csakis azon esetekben, amikor terjedelmes írásbeli munkákról van szó, továbbá segédmunkálatokra (terjedelmes posta sokszorosítására, átnézésére, csomagolására stb.) kivételesen esetről-esetre a helyi őrök legénységét is igénybe veheti, amennyiben ezáltal a közbiztonsági szolgálat nem szenved.

A szükséges szolgálati könyvek a jövőben az összes járási csendőrparancsnokságok részére is ki fognak adatni.

A volt honvédelmi minisztérium 1913 július 11-én kelt XXI. 2610. számú rendelete 1920 március 31. napjával érvényét veszti.

Utasítás a járási csendőrparancsnokok szolgálati könyvének használatához (az átnyomásra berendezett perforált blokk használatához).

A járási csendőrparancsnokok szolgálati könyveit egyszerűen a szolgálati könyvben jegyeztetik elő, mely a csatolt minta szerint átírási lapokkal blokk alakjában van készítve.

A szolgálat tintairónnal a blokk első, illetőleg legközelebbi lapján jegyeztetik elő s ilyenkor ezen bejegyzés másolópapír segítségével a legközelebbi lapra nyomatik le. A blokkból kivett ezen második lap őrjárat lap gyanánt használatik.

Szám	A szolgálat megkezdésének napja, neve, órája, megközelítő tartama és a szolgálatra kijelölt személy neve	A szolgálat eredménye, vagy észrevétel	Különös megjegyzés

Ezen szolgálati könyv előírt és itt csatolt mintájának kitöltése tekintetében megjegyeztetik:

Az első rovatba, mint az általános őr szolgálati könyvbe, bejegyeztetik a szolgálat folyószáma.

A második rovatba bejegyeztetik elsősorban a dátum, mely aláhuzatik, azután előíratik az illető szolgálat ugyanazon szabályok szerint, mint a csendőrörök állomási könyvében.

Végül feltüntetettetik a szolgálatbemenés órája, tartamának megközelítő ideje, a pihenés legtöbb megengedett ideje és végül a járási csendőrparancsnok rendfokozata és neve.

A harmadik rovatnak a nyomtatványon feje nincs és ezért kézírással a következőképpen egészítendő ki:

Az első lapon, mely az állomás szolgálati könyvében marad:

ÉLELMEZÉSI DÍJ	
1 korona 50 f.	2 korona 50 f.

A második lapon, mely órjárat lap gyanánt használtatik:

Megérkezés	Távozás
órája	

Az ötödik rovat bejegyzése hasonlóképpen eszközöltetik, mint a csendőrörsök állomási szolgálati könyvében, illetőleg a csendőr szolgálati könyvecskéjében.

Minden egyes ellenőrzésnél csupán annak fogantatása és eredménye jegyeztetik be; közelebbi körülmények csak akkor, amikor további intézkedést kívánó komoly hibák állapítottak meg.

Ha a szolgálat megközelítő tartama be nem tartott, ezen körülmény csak akkor igazolandó, illetőleg indokolandó, ha az időkülönbség egy órát meghalad.

Az előjárók által végzett szemlék ezen szolgálati könyv ötödik rovatába nem jegyeztetnek be.

Az előbb előadottak szerint a csendőr által szolgálat közben órjárat lap gyanánt vitt lap tartalmazza az előírt szolgálatot ugyanazon terjedelemben, amint az az állomás szolgálati könyvében fel van tüntetve.

A szolgálatba való indulás előtt ezen lap a második rovatban a járási csendőrparancsnok aláírásával és saját szolgálati bélyegzőjével láttatik el.

Ezen órjárat lap igazolvány gyanánt szolgál.

A harmadik rovatba az egyes terepeknél és tárgyaknál bejegyeztetik a megérkezés és a távozás órája és a negyedik rovatba azon személyek neve, akikkel a szolgálatot teljesítő találkozott, nemkülönben az ott eltöltött pihenés ideje, pl.:

Délután 3 óra	Délután 6 óra	N. N. Kovácsal beszélgetett (2 és 1/2 óra pihenés)

A megérkezés órája azonnal a megérkezés után és a távozás órája közvetlenül a távozás előtt jegyeztetik be.

Az órjárat lap utolsó rovatában a szolgálatból való visszatérés után igazoltatik, illetőleg indokoltatik valamelyik előírt parancs esetleges nem teljesítése, az általánosságban előírt út be nem tartása, a szolgálatból való időelőtti, vagy késedelmes visszatérés, a közlekedési eszközök igénybevétele, amelyek előzetesen megengedve nem voltak.

A szolgálati lapok a szolgálat befejezése és a lapok pontos kitöltése után folyószám szerint külön kötetben helyeztetnek el.

Az eddigi nyomtatványok egészen elhasználásukig alkalmazhatók, az újakat azonban pontosan a csatolt minta szerint kell készíteni.

119. §. Ha az osztályparancsnok székhelyén a parancsnok nem volna jelen, vagy megbetegednék, — amennyiben az országos csendőrparancsnokság semmi mást nem rendelne el — a járási parancsnok köteles őt helyettesíteni.

120. §. Különösen fontos esetekben, amikor a szolgálati hivatal szükségesnek látja, hogy a járási csendőrparancsnok személyesen lépjen közbe, ezen hivatalnak jogában áll őt a járás vidéki örseire kiküldeni, ami azonban minden esetben bejelentendő az osztályparancsnokságnak.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy betöréses lopás kiderítése a daktiloszkópia segítségével.

Irta: SZABÓ GÁBOR II. tiszthelyettes (Himesháza).

Sokszor olvasunk olyan esetekről, melyekben a büntettest a daktiloszkópia segítségével kerítette kézre a nyomozó. A nyomozásnak ezt a segédeszközét a csendőrségnél is rendszeresítették a szakaszparancsnokok részére; jó volna ugyan, ha az minden örsön megvolna, de tudjuk, hogy az ma tetemes költséget jelentene az államnak.

Régebben, úgy tudom, a daktiloszkópiával az országban egyedül a budapesti főkapitányságon foglalkoztak. Az ettől messze eső helyen lakó nyomozó nem igen bibelődött régebben azzal, hogy a helyszínen olyan tárgy után kutasson, melyen a büntettest ujjnyomatát rajta hagyta, s ha talált is ilyent, nem tudta, mit tegyen vele és hogyan értékesítse azt a nyomozás nehéz munkájánál.

Általában nem nagyon gyakori az olyan eset, amikor a daktiloszkópia révén eredményt lehet elérni, azért azt hiszem, érdekelné fogja bajtársaimat az alábbi eset, amelyben kizárólag a daktiloszkópia juttatott minket eredményhez.

1911. évben a főváros közelében, tehát közbiztonsági szempontból mozgalmas örsön mint II-od altiszt teljesítettem szolgálatot. Mondhatom, mindennap szolgálatban állt az örs egy-két járőre. A legtöbb esetben a büntettest Budapesten kerestük és kaptuk is meg. Ritka nap volt az, mikor a kötelesség el nem szólított bennünket a laktanyában élvezett rövid pihenőtől, vagyis nagyon is ritkán előfordult szórakozástól.

Egy szép nyári vasárnap délután A. X-i lakos jelentette az örsön, hogy déli 12 órától 3 óráig bezárt lakásának, illetve konyhájának udvarra nyílt üvegajtáját ismeretlen tettes betörte, az így támasztott résen bemászott és a szobában elhelyezett szekrényből 400 korona pénzét ellopta.

Mint ahogy a legtöbb esetben, ebben az esetben is az örsre beosztott csendőrrel én ejtettem meg a nyomozást. A helyszínére való érkezés után első dolgom volt a károستól megkérdezni, hogy a család tagjai közül ki, hová távozott el hazulról? és hol voltak azon idő alatt, míg a lopás történhetett? Megtudtam, hogy részben helyben kerestek szórakozást. Káros maga volt az első, aki visszatért és az esetet felfedezte, amikor is első dolga volt, hogy az ajtóból az összetört üvegeserepeket az útból eltávolítsa, s azt összeseperve a szemégtödörbe dobta. Egyébként minden érintetlennek látszott, s a szekrényben volt dolgok sem voltak széthányva. Az udvarban a károson kívül még 5 lakó lakott. A káros nem tudott senkire gyanakodni. Csakhamar alapos helyszíni szemlét tartottam, de bűnjelt vagy nyomokat nem találtam. Azzal tisztában voltam, hogy a tettes a viszonyokkal ismerős lehet, mert majdnem egyenesen ment neki a pénznek. Dehát a család nem volt odahaza, az udvarban lakók pedig a káros előadása szerint tisztességes és becsületes emberek, kikről távolról sem tétélezte fel, hogy azok valamelyike követte volna el a lopást. Töprengésem közben eszembe jutott, hogy hová lettek az ablakból kitört üvegdarabok. Érdeklődésemre elmondta a káros, hogy azokat összeseperte és a szemégtödörbe dobta. Izgatottan futottam a szemégtödörhöz s abból a nagyobbacska üvegeserepeket kibányásztam és egyenként alaposan átvizsgáltam, hogy nem fedezhető-e fel azokon ujjnyom? Nem bizony, mert az üvegeserepek annyira össze-vissza voltak mázolyva, hogy kénytelen voltam őket otthagyni. Újból nekiestem a helyszínen még alaposabb átvizsgálásának és most már nemcsak a szobában, hanem a konyhában is részletes és alapos kutatást tartottam. Ezen eljárásomat ezuttal siker koronázta. A konyhaajtó mögötti, kissé sötét helyen, a konyhaszekrény alatt egy nagyobb üvegeserepet találtam; hogy hogyan kerülhetett az oda, arról a káros felvilágosítást adni nem tudott. Feltevésem szerint, mikor a tettes az üvegtáblát benyomta, az üveg a rájárol nem esett le teljesen, hanem a sarkokban még maradhattak eserepek, melyeket a tettesnek kézzel kellett megfognia és eltávolítania; erre gondolva tehát óvatosan és csak

A balsorsban eltűnnek a jóbarátok. A szerencsétlenséget mindenki elítéli, hogy okot találjon távolmaradhatni tőle.
Jókai.

két ujjammal élén fogva nézegettem meg az üvegeserepet és nagy örömmre azon ujjnyomokat fedeztem fel. Ekkor még igen távol voltam attól, hogy a tettes kiletére gondolhassak. Az üvegeserepet nagy óvatossággal kezemben tartva károssal az ügyről beszélgettem. Közben a családtagok hazatértek, kiket távollétükre nézve kikérdeztem, rajtuk semmi gyanusát nem észleltem. Károst megvizsgáztattuk s biztattuk, hogy elő fogjuk keríteni a tettest s azzal elkészöntünk.

Az örsre bevonulva jelentettem, hogy a nyomozást eddig eredmény nélkül ejtettük meg. Egyben kértem őrsparancsnokomat, engedje meg, hogy az őrizetbe vett üvegeserepeket bevigyem Budapestre a főkapitánysághoz, hátha valami eredményt lehetne ez úton elérni. Őrsparancsnokom megadta az engedélyt, az eredményt azonban kilátástalannak tartotta, s az örsön volt többi bajtársak is így vélekedtek.

Másnap bementünk a főkapitányságra. A daktiloszkópia-osztályon a vezető rendőrkapitány úrnál bemutatkozva, az eset közlése után az üvegeserepet átadtuk. A rendőrkapitány nagy körültekintéssel végzett vizsgálódás után kijelentette, hogy az üvegeserep alkalmas a felhasználásra és annak megnagyobbításához és lefotografálásához azonnal hozzá is fogott. Ezt mi is végig néztük, de ekkor tovább a dologgal nem foglalkozott, hanem azt kérdezte, hogy van-e gyanúsítottunk? „Még eddig nincs”, feleltük. „Ez baj”, mondta. Én ígértem, hogy addig megyünk, míg gyanúsítottat nem találunk. Egy csomó üres lapot nyomva a kezünkbe, a rendőrkapitány úr azzal bocsájtott el bennünket, hogy útmutatásai szerint, az örs festékes párnájának igénybevételével, a gyanúsítottokról vegyünk fel ujjlenyomatot és vigyük azokat hozzá.

Visszatérve az örsállomásra, elhatároztam, hogy az udvarban lakókról, köztük a káros családjáról is ujjlenyomatokat szerzek be a kapott utasítás szerint. A következő napon tehát mindenkit behívtam a község-házára, többen azonban távol voltak, így kellett majdnem hét napot eltölteni a munkával. Különösen a káros családja és az udvarban lakók méltatlankodtak eljárásom miatt, rábeszélésem után azonban már nem vonakodtak. Kijelentettem, hogy én senkit sem gyanúsítok a lopás elkövetésével, de nekik is érdekük, hogy az igazi tettes kézrekerüljön s azért vállallják el ezt a kis kényelmetlenséget. Így mindenkiről lenyomatot vettem fel s az ürlapokat a tulajdonos nevével elláttam és a daktiloszkópai osztályhoz beszállítottam. A rendőrkapitány úr a munkával nagyon meg volt elégedve s mivel ő már a munkájával bennünket készen várt, nem volt más hátra, mint az ürlapon levő ujjnyomokat az üvegeserepen talált ujjnyomokkal összehasonlítani. Alig egy órai vizsgálódás után a rendőrkapitány örömmel közölte velünk, hogy a káros 20 éves fiának ujjnyomata kétséget kizáróan megegyezik az üvegeserepen volt ujjnyomokkal s erről hivatalos iratot is adott. Nagy kő esett le a szívünkről ezen eredmény hallatára, mert most már tudtuk, hogy ki a tettes. De ki gondolt volna arra, hogy a tettest a káros családjában kell keresni, hiszen a nyomozás folyama alatt nem merült fel olyan adat, melyből erre lehetett volna következtetni.

Igen örvendtünk a rendőrkapitány úr ama kijelentésének, hogy amióta a daktiloszkópiával foglalkozik, ez volt az első eset, hogy a csendőrség ilyen eljárással jutott eredményhez. Pedig hát a vidék betörői még inkább hagynak maguk után nyomot, mint a városok betörői, ezeket a nyomokat csak keresni és ha megvannak, felhasználni kell, igen sok fáradságtól és helytelen eljárásoktól kímélik meg a nyomozót.

Végül megemlítem, hogy a káros, kivel az eredményt közöltük, mód felett felháborodott azon, hogy a betörést az ő fia követte el, de a nyilatkozatot még sem volt hajlandó aláírni, így aztán a nyomozást is abba kellett hagynunk.

A káros és járőrtársam nevére már nem emlékszem.

Egy darab száraz kenyér, melyet a koldus asszony gyermekével oszt, egész mennyországot zárhat magába; minden dolognak érdeke csak helyzetünktől függ, mely képzetünket határozza, s a szerencse végre nem más, mint az, mit annak gondolunk.
Eötvös.

A MI VÉRTANUINK

Stankovics Sándor tiszthelyettes, Tornai Lajos őrmester, Uzsváth Péter csendőr.

Mi sem jellemzőbb a kommun borzalmaira s arra, hogy a kommunizmus eszméi nem vertek mélyebb gyökeret a magyar nép lelkébe, mint az, hogy sokan a jobb érzelmű lakosság közül az ősi ellenséget — az oláh

Stankovics Sándor tiszthelyettes.

csapatokat — szabadítóként várták s tőlük remélték az annyira óhajtott nyugalom és békés munka lehetőségét.

Nekünk, csendőröknek még ez a remény sem maradt meg. Itt is, ott is a halál leselkedett reánk s amikor az oláh hadsereg elől a vörösök felé vissza-

Tornai Lajos őrmester.

vonultunk, még azt sem mondhattuk, hogy a két rossz közül a kisebbiket választottuk, mert egyformán halálos ellenségünk volt mind a kettő.

Valami ösztönös undor elhozott bennünk, amikor az oláhokat otthagytuk s ez az undor erősebb volt annál a veszélennél, amit a nemzeti eszméhez való

ragaszkodás, a meg nem alkuvás jelentett a vörös uralom alatt.

Stankovics tiszthelyettes tisztában volt tehát, hogy mi várhat rá, mikor Czibakházáról, ahol őrsparancsnok volt, alárendeltjeivel Szolnokra vonult vissza s még sem jutott egy pillanatra sem eszébe, hogy a változott viszonyokhoz alkalmazkodjék.

Megérkezésekor, május 1-én, a város nyüzsgő hangyabolyhoz volt hasonló. Az oláhok a Tisza partján állottak, a vörösök pedig gyorsan szedték a sátorfát és Szolnokot környékével együtt sürgősen kiűrték. A hazafias érzelmű lakosság fellélegzett, mert azt hitték, vége a vörös uralomnak. A Tisza partjáról az oláhok nem mozdultak. Szolnok mindkét ellenségtől mentes volt. A tiszték egyenruhát öltöttek és fegyveres alakulatokat szerveztek, hogy a várost az esetleges fosztogatásoktól megvédhessék. Stankovics tiszthelyettes alárendeltjeivel mindenben résztvett. Lelkesített, buzdított úgyannyira, hogy rövid órák alatt az általa toborzott fehér alakulatok megszállhatták a város környékét. Számításuk azonban — sajnos — nem vált be. Mikor ugyanis a vörösök megtudták, hogy az oláhoknak a Tiszát átlépniük nem szabad, újra megindultak a város felé. Május 3-án Abony irányából Szamuely közeledett pribékjeivel. A városban maradt kommunisták a hírre szintén fegyverkezni kezdtek. A fehér gárdistáknak nevezett ellenforradalmárok két tűz közé kerülve, minden remény nélkül vették fel a harcot. Elbuktak, menekülniük kellett. A városba nyomult vörösök minden ellenforradalmárt kivégeztek, aki a kezükbe került.

Stankovics tiszthelyettes és két társa a laktanyába menekült, de a vörösök rájuk akadtak s itt találták meg másnap a csendőrök holttesteit a felismerhetetlenségig összeszurkálva és megcsontítva. Hogy mi történt a legénységi szobában, kik voltak a tettesek, nem sikerült megtudni s talán örökre is titok marad.

Vértanúságuk helyét emléktábla jelöli a következő felirással:

*E helyen szenvedett hősiessen vértanuhalált
a nemzeti ügy szolgálatában
1919. évi május hó 3-án*

STANKOVICS SANDOR
m. kir. 2. o. csendőr őrmester

TORNAI LAJOS
m. kir. csendőr alőrmester

és

UZSVÁTH PÉTER
m. kir. csendőr

Életüket a nemzeti eszme védelmében áldozták fel. Meghaltak, de az eszme tovább él — s emléküik is élni fog mindaddig, míg ugyanazok az eszmék hevítik a csendőrsziveket, amelyekért ők vértanuhalált szenvedtek.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Tiszti-kaszinói új rendszerű tagsági igazolványok kiadása. Az Országos Tiszti Kaszinó elnöksége az 1927. évre érvényes tagsági igazolványait *bélyeg alakjában adja ki*, melyek a fényképek hátlapjára vagy az illetménykönyveskébe ragasztandók. Ezen új rendszerű tagsági igazolványokat mindazoknak megküldi, kik tagdíjbefizetési kötelezettségeiknek legalább is 1926. évi december hó 31-éig eleget tettek. A többi tagoknak pedig akkor adatnak ki ezen új tagsági igazolványok, ha tagdíjhátralékaikat befizették. Az új tagsági igazolványok, kívánatra — személyes megjelenés esetén — másodpéldányban is kiadatnak, mely alkalomra azonban egy másik fénykép is elhozandó. Az elmúlt 1925—26. egyesületi év — két bélyegzővel ellátott — tagsági igazolványai, csak 1926. évi december hó 31-éig érvényesek. *A fenti egyesület estélyeit, előadásait és jótélteti intézményeit 1927. évi január hó 1-től már csak ezen új tagsági igazolvánnyal ellátottak látogathatják.* Az egyesület vezetősége ezúton is felkéri tagjait, hogy tagdíj befizetési kötelezettségeiknek mindenkor pontosan sziveskedjenek eleget tenni, mert mindazokat, kik tagdíjaik befizetését egy teljes

évnél tovább halasztják — a Kaszinó új alapszabályainak 7. §-a alapján — törölni lesz kénytelen tagjainak sorából. Tévedések elkerülése végett az elnökség felhívja tényleges szolgálatban nem álló — azaz *nyugdíjas és rendkívüli* — tagjainak figyelmét azon körülményre, hogy tagdíjaik befizetését az elnökségtől a délelőtti hivatalos órákban átvehető befizetési lap útján, maguk tartoznak eszközölni. (A ténylegesen szolgáló havidíjasok ugyanis számadólestük útján szolgáltatják be tagdíjaikat).

Tiszti-kaszinói ismeretterjesztő előadások tartására felhívás. Az Országos Tiszti Kaszinó tudományos bizottsága a közeledő időnyre való tekintettel felkéri mindazokat, kik ismeretterjesztő előadást óhajtanak tartani, hogy e szándékukat mielőbb, de legkésőbb f. évi december hó 1-éig írásbelileg jelentsék be az egyesület elnökségének. Ez alkalommal a következő részletek is bejelentendők: 1. Az előadó neve, rendfokozata, vagy állása. 2. Az előadás címe és tárgyának rövid kivonata. 3. Vetített képekkel vagy anélkül kívánja előadásait tartani. 4. A vetítéshez szükséges diapositívek birtokában vannak-e? 5. Azon hónap megjelölése, amelyben előadását tartani óhajtja. 6. Esetleges egyéb kívánalmak. Az előadások megtartására jelentkezettek — a határozathozataltól, az előadásaik végleges időpontjáról stb. — az elnökség idejekorán írásbelileg fogja értesíteni.

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Preszly Lóránd őrnagy: A csendőrség úttörői. A m. kir. csendőrség a folyó évben töltötte be fennállásának ötvenedik esztendejét. Ötven évvel ezelőtt lobogtatta meg a szél először a magyar címeres csendőrkalap tollát s bár tagadhatatlan, hogy ennyi év minden testület életében nagy fejlődés kerete lehet, aligha lehetne még egy testületet találni, amely életének első 50 esztendejében a fejlődésnek a mienkéhez hasonló, tökéletes magaslatát elérte volna. Legékesebben szóló bizonyítéka ennek az, hogy amikor a forradalmak után megjött a feltámadás ideje, csak a régi kereteket kellett visszaállítani, hogy testületünk a hazaszeretet és törvénytisztelet útját ott folytassa, ahol azt a forradalmak idejében külsőségeiben elhagyni volt kénytelen. S hogy ez az erőteljes, fellángolásszerű feltámadás oly gyorsan és biztosan megtörténhetett, azt azoknak köszönhetjük, akik annak idején magyar szívükkel és zsenialitásukkal megszervezték és kiépítették ezt a testületet. Ezt az alkotó munkát örököltette meg *dr. Preszly Lóránd* m. kir. csendőr őrnagy, kiváló katonai írónk „A csendőrség úttörői” c. művében, aki fáradságot nem ismerve, nagy körültekintéssel és alaposággal gyűjtötte össze és dolgozta fel az óriási anyagot. A mű albumalakban, díszes kiállításban, dúsan aranyozott teljes vászonkötésben közel 120 fényképpel, mintegy 400 oldal terjedelemben a közeljövőben jelenik meg.

Gróf Bethlen István m. kir. miniszterelnök írt hozzá a m. kir. kormány nevében előszót, amelyben a csendőrség úttörőinek emléke iránt elismerését fejezi ki.

Szamosfalvi Panajott Sándor ny. altábornagy, a csendőrség volt felügyelője ad a bevezetésben érdekes korrajzot a 70—80-as évek általános viszonyairól.

A tiszték, altiszték és csendőrökről írt fejezetben az 1876—1886-ig szolgált összes tiszték — kiknek száma a 160-at meghaladja — részletes életrajzi adatait és közel 700 kitüntetétt altiszt és csendőr érdemeit és sikereit ismerteti a szerző. Örök emléke e mű a rendkívül nehéz viszonyok között megszervezett csendőrség úttörőinek s illő kegyeletet tanusít, de egyben a jövő küzdelmeire tanulságot és erőt is gyűjt minden egyes tagja testületünknek, aki a könyvet szabad óráiban átlapozgatja. A könyv bolti ára 150.000 K s megrendelhető a Budapesti Hírlap Ujságvállalat R. T.-nél három havi részletfizetésre is. A könyv megküldése megrendelésre, az első részlet és a szállítási költség utánvételezése mellett történik.

Az okos embereknek igen nagy hibájuk, hogy a legbolondabb állítást is igen okosan tudják védelmezni.
Vas Gereben.

CSENDŐR LEKSZIKON

116. Kérdés. *A községi bíró nagyobb összegű készpénzt ad át a kisbíróknak. A pénzt a kisbíró asztala kulcstalán fiókjába helyezi el ideiglenesen, ahonnan az eltűnik. Gyanúsítható-e a kisbíró sikkasztással s ha igen, hivatali vagy közönséges sikkasztás róható-e terhére?*

Válasz. Hogy a kisbíró gondatlanul járt-e el a rábízott pénz kezelése körül, vagy a pénzt maga tüntette el s védekező mesével áll elő, avagy a pénz eltűnése körül mi hiba sem terheli, ez a tényálláshoz tartozó dolog s csak annak lehet eldöntenie, aki a tényállást minden részletében ismeri. Ha a kisbíró részeges, megbízhatatlan ember, aki már máskor is követett el gyanús dolgokat, a pénz eltűnését nem fogják neki elhinni. Akkor sem, ha a pénz eltűnése után mulatozni látták. Megcáfolni is lehet ezt a védekezést, ha oly tényeket derítünk ki, amelyek szerint ki van zárva az, hogy az asztalfiókban levő pénzhez más is hozzájuthatott a kisbíró kivül. Mindezekről a nyomozó közegnek kell megalkotnia véleményét, ha minden számbajövő tényt kikutatott és mérlegelt.

Az eset büntetőjogi minősítésénél az első kérdés az: közhivatalnok-e a kisbíró? E kérdés eldöntésénél a Btk. 461. §-a és a községi alkalmazottak hivatali hatásköréről szóló szabályzat, vagy szokásszerű beosztás az irányadó. A községi kisbíró rendszerint kézbesítéseket végez, foglyokat őriz, iratokat kezel, hivatalos értesítéseket továbbít. Mindezek a község hatósági tennivalóihoz tartozván, az ezeket végző szolgálatánál fogva kisbíró, tehát közhivatalnok. A másik kérdés az, hogy a községi bíró által neki átadott pénzt hivatalánál fogva vette-e át. Ha a pénz hivatalos pénz volt s a kisbíró annak kézbesítésére volt hivatott, a pénz eltulajdonításával hivatali sikkasztást követett el. Ha ellenben a pénz a községi bíró magánvagyonára volt, az azt átvevő kisbíró nem hivatalánál fogva vette át a pénzt s így eltulajdonításával közönséges sikkasztás elkövetőjévé válik.

117. Kérdés. *Az uradalmi intéző az uradalom tulajdonában levő búzából mintegy 50 métermázsát elad s a befolyt pénzt magának megtartja. Mily büncselekményt követett el?*

Válasz. A kérdés jogi megítélésének lényege abban van, hogy az uradalmi intéző birtokosa vagy birtalója volt-e az uradalom búzájának. Tudvalevő, hogy az intéző széles hatáskörrel felruházott megbízottja az uraságnak, aki nemcsak az uradalom vagyona felett gyakorolja a felügyeletet, hanem rendelkezési joga is van egyes vagyontárgyak felett, így a termés értékesítését is végezheti. Bizonyos azonban, hogy ezt az utóbbi hatáskört csak az urasággal való előzetes megbeszélés és a vett utasítások alapján gyakorolhatja. Mindez azonban csak azt jelenti, hogy az uraság és az intéző közt fennálló szolgálati viszony, amely az uradalom vagyontárgyainak kezelésére, felügyeletére és az ezzel szorosan összefüggő üzletvitelre vonatkozik, nem jelent szükségképpen olyan jogügyletet, amelynek alapján az intéző az uradalom vagyontárgyait birtoklás vagy birtalás végett átvette volna. A uradalom vagyontárgyai az uraság szabad rendelkezése alatt vannak, ha azokkal rendelkezni akar, nem kell azokat valakinek birtokából vagy birtalatából át- vagy elvennie. Az intézőnek tehát jogügylet hiányában nincs birtokló vagy birtaló joga s így ha az uradalom tulajdonában és birtokában levő tárgyakkal önhatalmulag a saját hasznára rendelkezik, lopást követ el. Jogügyletek, amelyek a tulajdon érintetlensége mellett birtokló vagy birtaló jogot adnak: zálog, letét, bérlet, haszonbérlet, külön megbízás, fuvar, feldolgozás stb. Ha ilyen jogügylet jött létre a tulajdonos, az uraság és az intéző között, vagyis az intéző az uradalom búzatermését illetőleg birtokosnak vagy birtalónak tekinthető, akkor az intéző cselekedete sikkasztás. Meg kell jegyezni, hogy az ú. n. leltár mellett való átadás és átvétel rendszerint nem állapít meg birtokjogot, ez tisztán a magánjogi felelősség pontos megállapítását célzó intézkedés s nem irányul arra, hogy a leltár szerint átvevő eltulajdonító jogot kapjon magánjogi köekázat ellenében.

Hűtlen kezelés ki van zárva olyan esetben, midőn a tettes maga tulajdonítja el azt az ingóságot, amelynek hűtlen kezeléséről szó van. A hűtlen kezelés lényeges tényálladási eleme a károkozás. Ha jogtalan vagyoni haszonra irányuló célnak is fennforog, nem a károkozás ténye nyomul előtérbe, hanem az eltulajdonításra irányuló szándék, mert ily esetben a Btk. súlyosabb rendelkezéseit sértették meg, mint aminő a hűtlen kezelés tilalma.

118. Kérdés. *Mi a nemzetköziség (internacionalizmus) és mily viszonyban van a hazafisággal?*

Válasz. A nemzetköziség hirdetői azt mondják, hogy az emberiség haladása végett az egész emberiség egyetemes érdekeit kell szem előtt tartani s az egyetemes érdekek előtt el kell nemulniok a különleges nemzeti (nacionalista) érdekeknek. Ezt a tételt vagy javíthatatlan elméleti emberek hirdetik, akik tévedésszerűen szólamaikat szakadatlanul ismétlik abban a hitben, hogy a nemzetek és fajok közt fennálló ellentéteket és különbségeket egyszerűen ki lehet küszöbölni, vagy tudatosan rosszhiszemű agitációval a haza eszméjét akarják megtámadni és kioltni az emberekből a hazaszeretet érzelmét.

A keresztény hit parancsa szerint minden ember felebarátunk, akit Istenben szeretnünk kell. Ez a parancs, valamint a józan ész szava, hogy olyan nemzetközi (pl. tudományos) mozgalmakat, amelyek valóban az emberiség haladását, tehát nemzetünk érdekeit is szolgálják, eligazít minket abban a kérdésben, hogy adott esetben mit kell tennünk.

De az is bizonyos, hogy minden igazi művelődést, minden nagy dolgot azok a népek és azok a férfiak valósítottak meg a világtörténelem tanúsága szerint, akik hazájukon keresztül szerették az emberiséget.

Kölesy Ferenc, a nagy magyar költő és szónok bölcsen fejti ki a hazaszeretetnek és a nemzetköziségnek egymáshoz való viszonyát:

„Szeretni az emberiséget: ez minden nemes szívnek elengedhetetlen feltétele. Az emberiség egésze nem egyéb, számtalan háznépkekre osztott nagy nemzetségnél, melynek mindegyik tagja rokonunk s szeretetűnkre és szolgálatunkra egyformán számot tart. Azonban jól megérted! Az ember véges lény, hatása csak bizonyos meghatározott körben munkálhat. Azért ne hidd, mintha Isten minket arra alkotott volna, hogy a föld minden gyermekének egyforma testvérei, a föld minden tartományának egyformán polgárai legyünk. A Nap temérdek égi testet bevilágít, de a világ egyetem minden részére mégsem hat ki: így az ember, ha nagy erőt nyer örököi s erejének megfelelő állást von a sorstól, ezrek, sőt milliók előtt jótékony napként világíthat; de az egész emberi nemre jótékony hatást gyakorolni, az a nagyok legnagyobbikának sem adaték meg. Sohasem tudtam megérteni: kik azok, akik magukat világpolgároknak (kozmpolitikáknak) nevezik? Az emberi tehetség parányi lámpa, amely egyszerre csak keskeny körtölthet meg fényével s ha egyik helyről a másikra hurcoltatik, sötétséget hagy maga után. Bizonyos helyhez kell azért kapcsolódnunk, hogy azt jótétevévilágítással állandóan boldogíthassuk. Minden, amit szerfelett sok részre osztanak, önkicsinyiségében enyészik el. Így a szeretet. Hol az az ember, aki magát a föld minden országának szentelni akarván, forró szenvedelmet hordozhatna irántuk keblében? Leonidas csak egy Spartaért, Regulus csak egy Rómaért, Zrínyi csak egy Magyarországért halhatott meg. Nem kell erre hosszú bizonyítás; tekints szivedbe s ott leled a természetadta tudományt, amely szeretetedet egy családdhoz s ennek körén túl egy hazához láncolja...”

Az internacionalizmus eszméje tehát, mint politikai irány, hamis eszme, amely a nép erkölcsi erejének lerombolására irányul, mert a hazához, annak multjához való ragaszkodást támadja meg.

Nekünk magyaroknak nem szabad elfelednünk, hogy 1918-ban a hazaárulók hada a haziért való áldozatkészség kigúnyolásával nemzetköziség nevében döfte szíven az ezeréves Magyarországot. Nekünk gyűlölnünk kell és meg kell vetnünk mindeu oly eszmét, amely ezeréves hazánkhoz való ragaszkodásunkban és jövőjének hitében megingathatna. Ne feledjük, hogy ellenségeink ügynökei, ily eszmék hirdetői nagyon jól tudják, hogy ha az olyan néppel, amelyet

ellenségek vesznek körül, meggyöngül a hazaszeretet s megerősödnek a hazaellenes irányzatok, az a nép szolgátságba fog süllyedni, mert ellenségeinek könnyű zsákmánya lesz. A haza védelmére tehát készen kell állnunk a romboló eszmékkel szemben is, mert bizonyos, hogy a hazát védeni annyi, mint védeni multunkat, jelenünket, jövőnket.

119. Kérdés. *Egy bankszolga összebeszél egy barátjával, hogy ha nagyobb összegű készpénzt kell kézbesítenie, azt közösen elsikkasztják s ennek elpalástolása végett a jóbarát rablást fog színlelni s egy karóval megsebzí a bankszolga fejét, hogy a kirablásról kézzelfogható bizonyíték legyen. A tervet így végre is hajtják. A bankszolga fején 8 napon túl quógyuló testi sérülés keletkezett. Az eset bűnvádi üldözés alá vonatván, kérdés, hogy a bankszolga bűntársa súlyos testi sértés vétsége miatt felelősségre vonható-e?*

Válasz. Igaz, hogy itt a testi sértés a sértett beleegyezésével történt, ámde ezt a beleegyezést erkölcsellenes okból adta meg másnak s ezt a megállapodást a bírói ítélkezés nem szentesítheti. Ezért, tekintve azt, hogy a súlyos testi sértés vétsége hivatalból üldözendő, a bűntárs bűnvádi felelősségrevonásának semmiféle törvényes akadálya nincsen.

A bírói gyakorlat egyébként akként magyarázza a törvényt, hogy ha a gyógyítás végett adta beleegyezését a sértett a testi sértéshez, akkor a tettes mentesül a bűnvádi felelősségtől, mert cselekményéből hiányzik a bántalmazó, illetőleg egészségsértő szándék.

120. Kérdés. *Valaki a Nemzeti Múzeum oklevél-tárába látogatás ürügyével bemegy s a múzeumnak egyik értékes, régi oklevelét összetépvén, megsemmisíti. Az oklevél a történelmi kutatás céljait szolgálta s régi idők intézményeinek volt egyik történelmi becsű bizonyítéka, de a jelen korban fennálló valamely jogi érdekre nem vonatkozott. Mily bűncselekményt követett el a tettes?*

Válasz. A tettes cselekménye a Btk. 420. §-ába ütköző, közbecsű tárgy megrongálásával elkövetett vétség s hivatalból üldözendő. Elbírálása a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

121. Kérdés. *A férj feleségén súlyos testi sértést követett el, a feleség bordatörést is szenvedett. Eljárhat-e a csendőrség a bűneset nyomozásában, ha feljelentés esetén kívül jut tudomására ez a bűncselekmény? Mi történjék akkor, ha a sértett feleség orvosi látleletet nem hajlandó beszerezni, illetőleg nem hajlandó magát orvosi vizsgálatnak alávetni?*

Válasz. A súlyos testi sértés bűntette és vétsége hivatalból üldözendő bűncselekmény. Az összes hatóságok és hatósági közegek kötelesek a Bp. 87. §-a értelmében a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott nem magánindítványra üldözendő bűncselekményeket a kir. ügyészségnél, illetőleg a feljelentés elbírálására illetékes bíróságnál vagy közigazgatási hatóságnál feljelenteni. Kötelesek a feljelentésre vonatkozó, birtokukba jutott adatokat közölni és a bizonyító tárgyakat is oda megküldeni. Intézkedniök kell a bűncselekmény nyomainak fentartása, valamint a bűnjelteknek és más bizonyító tárgyakkal megőrzése iránt.

Vita tárgya sem lehet tehát, hogy a csendőrség a kérdéses esetben eljárhat, sőt kötelessége eljárnia.

A törvény értelme szerint, ha a hatóságnak vagy hatósági közegnek értesülése teljesen magánjellegű, az eljárás kötelezettsége nem áll fenn, míg a hivatali minőségében (feljelentés esetén kívül szerzett) tudomás figyelmen kívül hagyása feltétlenül hivatali mulasztás, szolgálati vétség.

Mikor kell a hatóság tagjainak vagy közegének a magánjellegű értesülést hivatali hatáskörben szerzettnek tekintenie, ez lelkiismeretére van bízva. Elszigetelt, felelőtlen fecsegésből semmiesetre sem szabad hatósági eljárásra alapot kovácsolni: ez főszabály, bár azt is tudjuk, hogy lehetnek esetek, amikor az elszigetelt fecsegés széleskörű szóbeszéddé, pletykává változik s valami magot rejteget magában.

A kérdésben foglalt esetben a családi életbe való beavatásról van szó kétségtelenül. Kényes a dolog akkor, ha nyilvánvaló, hogy a család el akarja titkolni

a bűncselekményt a hivatalból fellépő csendőr előtt. Kevésbé jelentős esetekben megokolt lehet, ha a kezdeményezésre hivatott hatóság nem erőszokolja a tényállás kiderítését, de véleményünk szerint a fent közölt eset olyan súlyos, hogy az olyan családi érzékenységek kimérését, ahol ilyesmi előfordulhat, semmiféle magasabb szempont nem indokolja. Sőt ellenkezőleg, éppen amellett szól magasabb szempont, hogy az ilyen családi életbe a hatóság kimélet nélkül belenyúljon. A művelt társadalmi élet, a jogrend, a közegészségügy állami gondozásában foglalt közérdek parancsolólag írja azt elő, hogy ilyen eseteket a család kebelén belül se tűrjön el az egyéni jólét, a közérköles és a társadalom egészséges fejlődése nevében is intézkedő hatóság.

A Bp. 245. §-a értelmében testi sértés esetén orvosszakértői véleményt kell beszerezni. Ez bírói szemle útján vagy bírói szemle nélkül, közhatósági orvos köztejtette mellett történhetik.

A nyomozó csendőrségnek tehát, ha a sértett orvosi látleletet és véleményt beszerezni nem akar, fel kell hívnia a legközelebbi közhatósági orvost, ennek kéznél nem létében, sürgősség esetén legalább is egy magánorvost, hogy a sértettet vizsgálja meg, állítson ki erről leletet és véleményt. Ha a sértett ennek ellenkezéül, magyarázza meg neki a járőr, hogy mindezzel a hatósági eljárást nem fogja megghiúsítani, vonakodásával további huzavonának és kellemetlenségeknek teszi ki magát. Ha a sértett erre sem hajol, tegyen az őrs előterjesztést az illetékes kir. ügyészségnél vagy legközelebbi járásbíróságnál bírói orvosszakértői szemle foganatosítása végett. Ha a sértett orvosi kezelés alatt áll, ehhez az orvoshoz forduljon az őrs orvosi bizonyítvány beszerzése végett, akinek orvosi titoktartásra való hivatkozással a felvilágosítást megtagadnia joga nincsen.

Az őrs felhívására eljáró orvos díjazása bűnügyi költség, amelyet az államkincstár neki előlegez. A fennálló szabályok értelmében evégből a nyomozó hatóság (közs. előjáróság, főszolgabíró, rendőrkapitányság) vagy az illetékes kir. ügyészség, esetleg kir. járásbíróság intézkedik.

122. Kérdés. *Az apa és anya egymástól különváltván, az apa kikérgeti az anya távozása után a közös lakásban hátramaradt zsenge korú gyermekeket. Az utcára vert gyermekek kis idő múlva végre is visszatérnek az apai házba, mire a feldühödött apa őket testileg bántalmazza, rajtuk testi sérüléseket ejt, amelyek nyolc napon alul gyógyulnak be. Megindítható-e az eljárás az apa ellen?*

Válasz. Kétségtelen, hogy az apa által gyermekein elkövetett könnyű testi sértés nem a házi fegyelmi jog gyakorlásának folyamánya s így a Btk. 313. §-ában biztosított mentességre az apa nem számíthat. Minthogy pedig a könnyű testi sértés vétségét a sértettek törvényes képviselője követte el, a Btk. 113. §-ának utolsó bekezdése értelmében a bűnvádi eljárást hivatalból kell megindítani.

A feljelentést a fiatalkorúak bíróságáról szóló 1913. évi VII. t. c. 3. §-ának 4. pontja értelmében a fiatalkorúak bíróságánál kell megtenni.

Ez az eset egyébként olyan, amelyben függetlenül annak jogi megítélésétől, nagyon is helyénvaló az, hogy a csendőrség hivatalból fellépve, a történeteket a fiatalkorúak bíróságának tudomására hozza. Ez egyébként kötelessége is, mert itt kétségtelenül az a helyzet, hogy a szerencsétlen gyermekeknek szükségük van a hatóság védő és óvó intézkedéseire, ami bűncselekmény fenforgásától is eltekintve a fiatalkorúak bíróságának megítélése alá tartozik elsősorban. Nemcsak a gyermekek testi épségének védelme forog itt szóban, hanem szó van az elromlott környezetről is, amelyben azok erkölcsi romlásnak és elzűlésnek vannak kitéve.

Ha az, amit el akarsz mondani, meggyőződésed, mondd el. De ne mondd el olyankor, mikor jutalmat kínálnak érte. Mondd el ingyen és ha megvernek is érte. Ha pedig nem meggyőződésed az, s nem szükséges, hogy mondva legyen, el ne mondd, ha a világot is ígérk érte.
Jókai.

SPORT

A m. kir. esendőrség Hubertus-lovaglása. A lovas-sport kedvelőinek legnagyobb fájdalmára már-már úgy látszott, hogy a megelőző két napi makacs és sűrű eső lehetetlenné teszi vagy legalább is nagyon megrontja az október 31-ére tervezett esendőrségi vadászlovaglást. A vadászok védőszenitje azonban még idejében elzárta a felhők zsilipeit s így szép időben szállhatott nyeregbe 32 lovasunk és 35 meghívott vendégünk a kitűzött nap reggelén.

Az előkelő vendég-lovasok között láttuk a honvédség főparancsnokának vezérkari főnökét, **Röder Vilmos** altábornagyot nejével, **Wulf Olaf** ellentengernagyot, a folyamórség felügyelőjét nejével és leányával, **Vitéz Kalándy Imre** ezredes, a rendőrtartalék ezredparancsnokát, tisztikarával, **Lakos Bernátné** és **Fáy Halász Beby** úrhölgyeket, **gróf Teleky Sándort**, a nemzeti lovarda elnökét, **Pesterzsébet** polgármesterét, **dr. Cikán Bélát**, **báró Kaas Ede** testőrszázadost, **Nagy Bódog** huszárőrnagyot a honvédelmi minisztériumból, számos tüzér- és vonatesapatbeli tisztet s **Laszner Zoltán** államrendőrségi tanácsos vezetésével a rendőrtisztviselői kar számos tagját és másokat. A esendőrség részéről a következők vettek részt a lovaglásban: **Száhlender Béla** altábornagy, a m. kir. esendőrség felügyelője, **Arady István** ezredes, **Paldt Károly** ezredes, **vitéz Falka Ferenc** alezredes, **Jelinek Sándor** őrnagy, **Komornik Lóránd** őrnagy és 26 főtiszt.

A célnál megjelentek: **Ambrózy Gyula** tábornok, a m. kir. esendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok. **Szőke Béla** ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője, **Fischer József** ezredes, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetője és számos esendőrtiszt családijával együtt.

A mezőny **Száhlender Béla** altábornagy, a m. kir. esendőrség felügyelőjének vezetése alatt fél 10 órakor indult a csepeli Király-majortól, lekanyarodott a Duna partjára, onnan átvágott a Buczka-erdő szegélyére s annak mentén a Dunaharaszttal átellenben levő szigetig lovagolt. Öt perces pihenő után újból nyeregbe szálltak a lovasok és fél 12 órakor a Laki-hegy pusztánál, 22 km-es lovaglás után, célba érkeztek.

Kondícióvizsga után **Száhlender Béla** altábornagy a Master szerepét felelerélte a házigazda szerepével s megvendégelte a lovaglás résztvevőit. Végül pedig minden vendégnek személyesen nyújtott át a lovaglás emlékére egy-egy lovaglopálcát, amelyek ezüst szalagján „Csendőrségi Hubertus 1926” felirat van bevésve.

A lovak általában véve igen jól bírták a meglehetősen felázott talajt és jó kondícióban futottak célba.

A verseny győztesei: 1. **Komornik Lóránd** őrnagy, 2. **Vitéz Falka Ferenc** alezredes, 3. **Csia István** főhadnagy, 4. **Lajkó József** főhadnagy. A budapesti tiszt lovaglótanfolyamból: 1. **Vitéz Lászlóffy László** százados, 2. **Szilassy László** százados, 3. **Bátky József** százados, 4. **Burkoviics Ferenc** százados. Megjegyezzük, hogy a kondícióvizsgán csak az Ecsi és a lovaglótanfolyam lovasai vettek részt. Mindkét csoportban az első bronz plakettet, a második helyezettek aranyozott érmet, a harmadik és negyedik helyezettek ezüstözött, illetve bronz érmet kaptak.

Kegyeleti staféta Pécsen. A M. A. Sz. kezdeményezésére Pécs város élénk sportéletének vezetősége folyó évben október hó 31-én rendezte meg az immáron általánosan közismertté vált kegyeleti stafétaversenyt 10 x 400 méteres távolságon. A versenyen 5 társadalmi sporegyleti, 7 középiskolai, 3 levante, 5 honvédségi, 1 rendőrségi és végül 1 esendőrségi 10-es csapat vett részt s útvonala a Sétatéren, Széchenyi-téren, Siklósi-úton át az új köztemetőben felállított „Hősök emlékoszlopá”-hoz vezetett.

A P. A. C. (Pécsi Atlétikai Club) A) csapata, a esendőrség és a Pius középiskolai internátus csapataival vívott igen nehéz küzdelem után, a pécsi esendőrkörület csapata előtt 1 mp.-nyi időkülönbséggel 10 p. 5 mp. alatt elsőnek ért célhoz, míg a Pius csapata a másodiknak befutott esendőrcsapat mögött harmadikként 10 p. 8 mp. alatt futott be. A célban minden csapat utolsó futója babérkoszorút helyezett el a hősök emlékoszlopára.

Elvezetés, szép verseny volt, amelynek nézőközönségében Pécs város társadalmának minden rétege hatalmas számmal képviseltette magát. Ott láttuk **Vogt Waldemár** altábornagy, pécsi vegyesdandárparancsnok vezetésével a helyőrség tisztikarát, a pécsi kir. ítélőtábla és törvényszék elnökeit, Baranya vármegye alispánját, az iskolák vezetőségét stb.-t. A Pécs város által felajánlott, kék-sárga szalagon függő érmeiket keresetlen szavak kíséretében **Félix Antal**, a pécsi kir. ítélőtábla elnöke adta át a díjazott csapatok vezetőjének. A pécsi esendőrkörület 10-es csapatának minden egyes tagja nagy, ezüstözött bronzérmet kapott.

Kegyeleti stafétaverseny Nyiregyházán. November hó 1-én Nyiregyházán a honvéd állomásparancsnokság a város előjáróságával s az összes polgári hatóságok bevonásával a hősi halottak emlékére 11 órai kezdettel ünnepélyt tartott. Az ünnepélyt megelőzőleg 3 katonai csapat és 14 polgári csapat és egyesület szereplésével a városon keresztül a hősök temetőjéig kegyeleti stafétaversenyt rendeztek. Minden egyesület és csapat egy-egy 10-es csapattal vett részt. Mint vendégszolgát szerepelt Debrecenből a DEAC (Debreceni Egyetemi Atlétikai Club) válogatott futókkal. A verseny eredménye a következő: 1. DEAC, díjazva nagy ezüst-éremmel. 2. A esendőrcsapat, mindössze 4 lépéssel a DEAC után. Díjazva kis ezüstéremmel. A katonai és közrendészeti csapatok között 1. 3. NyTVE (Nyiregyházai Torna- és Vívó-Egylet) csapata, díjazva bronzéremmel. A versenyen és ünnepélyen résztvettek a város polgári előkelőségei, az állomás tisztikara, katonai és polgári küldöttségek, a vitézi szék kiküldöttje.

Csak a küzdelem tetszik nekünk, de nem a győzelem. Szeretjük látni az állatok harcát, de már a győző hatalmaskodása nem érdekel.

Pedig azt hisszük, hogy a győzelemre vagyunk kíváncsiak. És ha ez eldőlt már, megunjuk a látványt.

Igy van ez a játékok különféle nemeinél; így van az igazság felkeresésénél is. Szeretjük a vitakozások folyamán a vélemények harcát; de már a fellelt igazság hidegen hagy, nem gondolunk többé rá s nem elmélkedünk fölöle. Sőt hogy valamely igazságot örömmel emléünkben tartunk, erre nézve kell, hogy azt a viták hevében lássuk megszületni.

A szenvedélyek harcában is gyönyörködött a két ellenfél összecsapása; de mihelyt az egyik legyőzte a másikat, durvasággá fajul a látvány.

Nem vágyódunk soha semmit elérni, hanem csak a kutatásra törekszünk. Nem maga az illető dolog, hanem csupán felkeresése érdekel.

A színművekben is csak a cselekvények megoldásáig tart érdeklődésünk; az eredmény, a boldogság, vagy a boldogtalanság festése unat.

Pascal.

Órák

Magyarország legismertebb cége

A m. kir. Csendőrség részére kedvező fizetési feltételek 3-6 hónapig.

Árjegyzék kívánatra ingyen!

Legnagyobb raktár **OMEGA** és **DOXA** órákban 10 évi jótállással.

Karácsonyi szükségleteit már most szerezz be.

Ékszeresek

Gábor Lajos

Budapest, V., Cipót-körút 30.

HIREK

Török Ferenc tábornagy sírjánál halottak napján. Első felügyelőnk érdemeiről és munkásságáról lapunk legutóbbi számában emlékeztünk meg részletesen s ettől függetlenül is érzni tudja minden egyes bajtársunk, mit köszönhet testületünk s annak révén az ország belső rendjének szilárdsága Török Ferenc tábornagnak, akinek Kerepesi-úti sírját Száhlender Béla altábornagy, a m. kir. esendőrség felügyelőjének vezetése alatt esendőrtiszti és altiszti küldöttség kereste fel a halottak emlékére szentelt napon, hogy a hálás kegyelet emlékezésének virágait azon elhintse. Különös jelentőséget ad nagy halottunk emlékének ezidén az a körülmény, hogy testületünk ebben az évben töltötte be működésének ötvenedik esztendejét. A sírnál Száhlender Béla altábornagy emlékezett meg első felügyelőnk érdemeiről. Elismeréssel szövelt puritán egyéniségéről, amelyet testületünk jellegébe s szellemébe úgy át tudott vinni, hogy eme örökségünk mind a mai napig élt s mindaddig virágozni is fog testületünk, amíg ehhez az örökséghez, ehhez a puritán szellemhez hűek leszünk, mert hiszen célunk ma sem lehet és nem is más, mint ami annak idején Török Ferencé volt. A megemlékezés kegyeletes szavai után felügyelőnk koszorút helyezett a sírra.

Szalai János tiszthelyettes kitiüntetés. Lapunk folyó évi 15. számában vezető helyen emlékeztünk meg arról a bátor, önfeláldozó magatartásról, amelyet Szalai János hatvani örsbeli tiszthelyettes halálveszedelembé jutott embertársai életének megmentése körül tanúsított. A Kormányzó Úr Ő Főmél-tósága Szalai János tiszthelyettesnek a személyes bátorsággal véghezvitt tettek jutalmazására alapított ezüst érmet a piros-fehér pályás szalagon adományozta, amellyel október hó 24-én Egerben, a helybeli esendőr tisztikar, legénység, valamint a honvédség és államrendőrség tiszti és legénységi küldöttségeinek jelenlétében Riedl István százados iskolaparancsnok Szalai János tiszthelyestest feldíszítette. Megérdemelt, szép kitiüntetésének vele együtt örülünk.

Dieséreték. A m. kir. IV. számú esendőr kerület parancsnoka Mészáros József, Szűcs János IV., Vaszary József tiszthelyetteseket a közbiztonsági szolgálat terén a legutóbbi időben tanúsított ernyedetlen szorgalmas és kiválóan eredményes működése, illetve a közbiztonsági szolgálat terén elért igen szép eredményeiért, továbbá alárendeltjei nevelése, oktatása, fegyelmezése és befolyásolása terén tanúsított lankadatlan szorgalmáért, — Gyuk Imre tiszthelyestest, Kiss Péter törzsőrmestert, Simon Imre törzsőrmestert, Bohár Sándor őrmestert, Herceg Imre, Szarka Ferenc, Réti Flórián tiszthelyetteseket,

Valkó József, Kósa Károly, Németh János III. törzsőrmestereket, Páti József tiszthelyestest, Sőfalvi Antal, Sztankó István, Somogyi György, Csizmazia István törzsőrmestereket a közbiztonsági szolgálat terén a legutóbbi időben tanúsított ernyedetlen szorgalma és kiválóan eredményes működéséért, illetve az elért szép eredményekért, — Haraszti István és Urbán Miklós tiszthelyetteseket, mert mint a pécsi esendőr iskolába beosztott segédoktatók huzamosabb időn át a reájuk bízott szolgálati kötelemeket teljes odaadással és szaktudással, a legnagyobb szorgalommal végezték, alárendeltjeik kiképzése, oktatása, vezetése és fegyelmezése tekintetében igen nagy buzgalmat fejtettek ki, előjáróikat mindenben és minden körülmények között teljes odaadással, eredményesen támogatták, — Losonczy Ferenc, Juhász József, Baboldi János gazdasági tiszthelyetteseket, gazdasági hivatali segédmunkásokat, mert szolgálati teendőiket igen nagy szaktudással, lankadatlan buzgalommal és odaadással végezték, előjáróikat mindenben eredményesen támogatták, — Samu János tiszthelyestest, mert a csurgói osztálynál mint segédmunkás kötelemét fáradságot nem ismerő szorgalommal és igen nagy lelkiismeretességgel látta el és eredményes működésével, valamint szolgálatrakész magatartásával előjáróit mindenben hathatósan támogatta, kerületi parancsnoksági dícsérő okirattal látta el; — míg Óvári Ambrus tiszthelyestest, Barna Lázár Somogyi József törzsőrmestereket, Csernák Péter őrmestert, Berecz Dénes tiszthelyestest, Györfvári Sándor törzsőrmestert, Magyar Sándor, Domokos Lajos, vitéz Balogh Mihály, Kálmán Ferenc őrmestereket, Kovács Sándor, Hülcz János esendőröket, Kozma József, Pintér János I., Krivosik Ferenc, Kovács Pál II., Katzberger István törzsőrmestereket, Béndek József őrmestert, Gyurka József esendőrt, Dicskó István, Tóth János VII. törzsőrmestereket, Tamás János őrmestert, Buchhammer Ferenc és Vajda Pál esendőröket a közbiztonsági szolgálat terén a legutóbbi időben kifejtett buzgalmaik és eredményes tevékenységükért, — Malik Sándor, Fülöp János tiszthelyetteseket és Bibó Sándor gazdasági tiszthelyestest, mert mint irodai segédmunkások teendőiket nagy buzgalommal, teljes odaadással végezték, előjáróikat mindenben eredményesen támogatták, — Bereczki András tiszthelyestest, mert mint segédoktató, illetve iskola irodai segédmunkás huzamosabb időn át szolgálati teendőit a leglelkiismeretesebb buzgalommal és kifogástalanul végezte, előjáróit mindenben szolgálatrakészen, sikerrel támogatta, — Kiss Péter törzsőrmestert és Vajda József II. esendőrt a pécsi rabkörtésznél egy megszűkött fogolyaak elfogása alkalmával tanúsított körültekintő és leleményes magatartásukért, amiért az ügyészség elnökének elismerését is kiérdemelték, — Szabó Imre I. esendőrt, mert Budapest székesfővárosban

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel, le szállított árban

1,600.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroktűzet)

Underwood, Royal, Remington stb.

írógépek 12 havi részletfizetésre, készpénz árban, az összes rendszerű gépek becserelése és vétele (csak Mignon-t nem) szakszerű javítása. Írógépkellékek stb.

Németh László

Írógépbemutatói és Kereskedelmi Vállalata

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

(törvényszék mellett)

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok
Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6.

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Kérje

a legújabb árjegyzéket!

egy pár vágatva szüggelődő és a járókelők életét és testi épségét veszélyeztető megvadult lovat saját életének és testi épségének veszélyeztetésével megfélemezte, miáltal bátorságának és önfeláldozásának tanujelét adta, a legfelsőbb szolgálat nevében nyilvánosan megdicsérette.

Fegyverhasználat. Szijjártó Ferenc adonyi őrsbeli csendőr f. évi október hó 31-én szolgálatban Ásványi Lajos adonyi lakos ellen kardot használt, mert Ásványi részeg állapotban a temető közelében dalolt s amikor Szijjártó csendőr csendre intette, meglámadta azt. Ásványi bal homloka felett 5 cm. és az álla jobb oldalán 1 cm. széles vágási sebet szenvedett. Az orvos véleménye szerint 8 napon túl, de 20 napon belül gyógyul a sérülés. Az eset kivizsgálás alatt áll.

A volt m. kir. 51. honvéd gyaloghadosztály valamennyi haretéri csapat- és egyéb alakulatának (300., 301., 302., 305. gyalogezredek, valamint az 51. és 151. tüzérezredek stb.) tisztikara folyó évi december hó 11-én 19 órakor Budapesten az Országos Tiszti Kaszinóban (IV., Váci-u. 38. sz.) bajtársi vacsora keretében összejövetellel ünnepli meg a hadosztály megalakulásának tizenkettedik évfordulóját, hogy ebben az évben is felújítsa a régi, kipróbált bajtársi kapcsolatot. Teríték ára: 35,000 K. Öltözet: utcai. A rendező bizottság felkéri mindazokat a bajtársakat, kik — címük ismeretlensége folytán — értesítést nem kaptak és az összejövetelen részt akarnak venni, hogy ebbeli szándékukat közöljék Pápay László ny. százados főelőadóval (Budapest, I., Honvédelmi Minisztérium 8. osztály.)

Léderer Gusztáv kivégzése. Léderer Gusztáv nem kapott kegyelmet s így kivégzése november 12-én 9 órakor a Margit-körúti fogház udvarán megtörtént.

Előléptek: Őrmesterré: az I. számú csendőr kerületben: Dániel Ferenc, Csáki István, Nagy János I. csendőrök. Törzsőr-mesterré: a IV. sz. csendőr kerületben: Bernák József őrmester.

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: Knautz Henrik törzsőr-mester özv. Kenéz Mihályné szül. Kecskeméti Rozáliával Cegléden, Ábrahám István törzsőr-mester Horváth Hona Teréziával Veresegyházán, Bodó Adám tiszthelyettes özv. Szabó Aranka Teréziával Rákoscsabán; a IV. számú csendőr kerületben: Tóth István II. őrmester Kasza Erzsébettel Mohácson; a VII. számú csendőr kerületben: Tótok Pál tiszthelyettes özv. Jacsó Teréziával Mezőtárkányban.

Csendőrlisztek és altisztek!

Aki arra törekszik, hogy ruházati szükségletét jó minőségű áruval és igen kedvező feltételek mellett fedezze, forduljon bizalommal

Dr LENGYEL ÁBRIS

nyug. MÁV titkár

Ruházati Áruháza céghez
Budapest, V., Sas-utca 29. (Szabadság-tér sarok)

A vitézi szék, a Máv. vonatkísérők ker. és hitelszöv., a magy. postaaltisztek orsz. egyesületének, a közs. tisztv. orsz. egyesületének szerz. szállítója.

Arcképes igazolvány alapján a legszolidabb szabott áron beszerezhetők: férfi és női szövet, kész, valamint rendelésre mérték után készülő férfi- és gyermekruha, felöltő, téli kabát, kötött- és szövötttárú, fehérenemű, ág- és asztalterítő, vászon, schiffon, kanavász, lepedő- és alsónadrág-anyag, selyemárú, elsőrendű varrott férfi-, női- és gyermekcipő stb.

Kívánságra esetleg **7 hónapra** terjedő hitel. ♦ ♦

Érdeklődésre készséggel felvilágosítás levélben vagy telefonon
(L. 902—49).

Halálozások. Egyik bajtársunknak, Tihanyi Ferenc százados édesanyja, özv. Tihanyi Jánosné 71 éves korában, Makón, november 7-én elhunyt. A galamblelkű nagyasszonyt az egész város társadalma szerette s ő is mindenkit szeretettel fogadott szívébe. A makói őrs legénysége azzal adott kifejezést szeretetének, hogy egész éjjel virrasztott a ravatal mellett. Mindenképp volt életében egy kedves mosolya, megértő szava, de mindenekfölött fiát szerette, akinek egész életét szentelte s aki ezért az áldozatért mindent odaadott Anyjának, amit csak egy szerető fiú szív adhat. A temetés november 9-én ment végbe a makói r. kath. temetőben.

Vitéz Damasy Farkas őrnagy mélyszéges fájdalommal jelentti, hogy kis fia, Damasy László, vitézi várományos 6 éves korában súlyos szenvedés után november 2-án meghalt. November 3-án temették el a marcali r. kath. temetőbe

Simony József V. számú csendőrkerületbeli tiszthelyettes, bogyzslói őrsparancsnok f. hó 10-én agyvérzés következtében Bogyzslói községben elhunyt. Özvegye és két gyermeke gyászolja.

Kérelmek. Berzsenyi Sándor ny. isk. igazgató (Zalaegerszeg) keresi Berán Endrét, aki 1914-ben Dunapatajon őrmesteri rendfokozatban őrsparancsnok volt. Kéri azokat, akik tudnak róla, hogy címét közöljék vele. — Demeter István törzsőr-mester (dombrádi őrs, Szabolcs vármegye) keresi Bogya János tiszthelyestest s kéri, hogy címét közölje vele. — Kiss László csendőrt, akit október 10-én a sátoraljanújhelyi osztály területére helyeztek át, kéri Németh János csendőr (levéli őrs), hogy címét közölje vele. — Balázs és Gergő csendőröket, akikkel együtt 1920-ban Nyíregyházán román internálásba került, kéri Gábel Béla őrmester (Tatabánya), hogy címüket közöljék vele.

Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: Agocs Béla monori őrsbeli (budapesti II. osztály) csendőr a gyulai, szolnoki osztályok vagy a debreceni kerület területére; Kiss József III. és Jesszenszky István peszéradaesi őrsbeli (kecskeméti osztály) csendőrök a makói osztály területére. Kérik kölesönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaik, hogy címüket közöljék velük.

A csendőr képeslevelezőlap-sorozat még kapható. A csendőr hőstetteket ábrázoló képeslevelezőlap-sorozat még mindig megrendelhető a Palladis rt.-nél (Budapest, V., Akadémia-utca 10.). A sorozat 15 db. levelezőlappól áll s ára 18.750 K.

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziessé javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyártó
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-UT 71.
Csendőrségnek részletesetési kedvezmény.

Modern BUTORSZALON
ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: Gáspár Nándor.

KEMÉNYFA BÚTOROK

♦ elismert győri gyártmány jótállással ♦

HEGEDŰS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8—61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-UT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikkét nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Róza. Tény, hogy a szabályzatok alapján senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy a laktanya udvarát felseperje, vagyis olyat végezzen, amit általában szolgai munkának neveznek. Az örs belső élete keretében azonban ez a munka egyáltalában nem tekinthető lealacsonyítónak, mert hiszen a házigazda és a család többi tagjai mindenkor szívesen munkálkodnak azon, hogy otthonukat rendben tartsák. Bizonyára Ön is szívesen megteszi azt a saját udvarán, amit az örs, tehát a második otthona udvarán átáll és szégyel. Ma már igazán túl vagyunk azokon az időkön, amikor az ilyen természetű munkát finomkodó emberek szégyennek tartották. Ami pedig azt illeti, hogy ezért a fiatalabb csendőrök kinevetik, szinte hitetlennek tűnik fel; az a fellebbvaló, akit alantosai kinevetnek s túri ezt, az meg is érdemli, hogy kinevessék. Nagyon eszálkózunk, hogy Ön nem találja meg a bőséggel rendelkezésére

álló eszközöket arra, hogy a fiatalokat jobb gondolkodásra és fegyelmettebb viselkedésre szoktassa. A tekintélyt nemcsak a rendfokozat, hanem az azt viselőnek egyénisége, fellépése adja meg.

Ujpest, 1924. Irja meg, hogy mikor, honnan és milyen indokolással utasították el kérelmét. Örökbefogadott gyermek után ugyanis elvileg jár a családi pótlék, de lehetnek kivételek, amikor a családi pótlékot nem lehet folyósítani. Ilyen eset például az, amikor az örökbefogadott gyermeknek saját vagyona van, amelyből fel lehet nevelni. Ezért kell ismernünk ügye részletes körülményeit is, hogy teljes felvilágosítást adhassunk.

Gyimes. Ön 31 órát töltött külszolgálatban s ezért két adag vezénylési pótdíjra van jogos igénye. Kérje annak felszámítását.

Sz. L. thts. Természetes, hogy lakbért az után az állomás után kap, ahol nyugdíjaztatásakor letelepedett, nem pedig a legutóbbi tényleges állomáshelye után. Megjegyezzük, hogy ha valaki egy helyen egy teljes évet lakott nyugdíjasként, egyszersmindenkorra ugyanazt a lakbért kapja, tekintet nélkül arra, hogy később, az egy év eltelté után másfelé költözött. Ha például nyugdíja első teljes évét Csanádpalotán töltötte s az annak megfelelő lakáspénzt kapta, akkor ugyanazt a lakáspénzt kapja, ha a második évben Budapestre költözik is, vagy bárhová máshova.

1888. K. J. 1. A budapesti csendőr kerületi parancsnoksághoz van beosztva s lakáscíme: Pesterzsébet, Damjanich-u. 2. Rendelet készül, nem feledkeztek meg az érdekeikről. 3. Tekintettel arra, hogy a megszakítás 2 évnél kisebb, a megszakítás előtti szolgálati idejének a csendőrségi pótdíj szempontjából való beszámítása iránti kérvényének a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) leendő felterjesztését kérje örskihallgatáson.

Torda. 1. Az igényjogosultsági igazolványra 12 évi csendőrségi szolgálati idő után van igénye. 2. Hogy erre igényt szerezzon, kedvező magaviseletet és előír a törvény, a minősítésnek tehát ilyen szempontból is van jelentősége.

Írógépek, írógépkellékek

a legolcsóbb árban

Beér Sándornál

Budapest, VI., Andrássy-út 19. Telefon: 972—54

• Csendőrtisztek és altisztek figyelmébe! •

LANÁRIA POSZTÓGYÁR R.-T.

BUDAPEST

V. KER., FALK MIKSA-UTCA 20. SZ.

3 havi részletfizetésre szállít félfnom zubbony-nadrág szövetet leszállított áron. —

BÚTOR részletre Ó Budapest 3.

Postások és rendőrség szállítója.

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-

diszmu-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőrség sportcikkek szállítója

Macher Rezső és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hathavilefizetésre**

Nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

Bátraké a szerencse. Küldje be az egész anyagot, mi majd beosztjuk, hogy mikor mit közöljünk. Szándékunk az, hogy mindent abban az időben, amikor aktuális, mert csak így lehet arra számítani, hogy a közleményeknek reális eredménye lesz. Ha tehát volna még olyan témája, amely a téli időszakban aktuális, azt soronkívül küldje.

1895. Felpéc. Sajnos, annak a régi jó világnak egyelőre vége. Egyébként nem tudjuk, hogy az illetőnek mi a célja ezzel. Vannak ugyanis oly esetek, amikor bizonyos formák között ez még ma is fennáll. Ha részletesebben ír az illető terveiről, mi is részletes választ tudunk adni.

Matyói szahara. 1. Az életbiztosítások valorizálásának a kérdését még nem intézték el. Azok, akik számára égetően sürgős ügyük elintézése, polgári peres úton érvényesítik igényeiket. Hogy általánosságban mikor rendezik ezt a nagyon nehéz kérdést, azt nem lehet tudni. 2. Ugyanaz a helyzet, mint az 1. kérdésnél. 3. Hogy a nosztrifikálatlan hadikölcsönkötvényeket idők multával lehet-e értékesíteni, azt nem tudhatjuk. Nem nagy a valószínűség, mert még a nosztrifikált kötvények beváltása is sok súlyos akadályba ütközik. Mindenesetre okosabb, ha nem tépi azért el, hanem elteszi s várja a jobb időket. Más alkalommal jobb hangzású jeligét válasszon.

Akaratban az erő. Vitézek beadhatják nősülési kérvényüket 28. életévük előtt is, de az engedélyezésre csakis sorszámmuk szerint számíthatnak. Ez is nagy előny, nincs miért panaszkodnia.

Vitam et sanguinem. Olvassa el lapunk folyó évi 1. számában K. J. B. jeligére küldött üzenetünket.

Eredmény. Az új szolgálati utasítás ezt a kérdést is rendezni fogja. Addig ne veszítse el a türelmét.

Dunaalmás, 1902. Hogy Amerikába mikor nyílik meg a korlátlan kivándorlás lehetősége, azt nem lehet tudni. Annyi bizonyos, hogy nem egyhamar s az is könnyen lehetséges, soha többé. Levelében talált 3000 K bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Meggyőződés. Három évi katonai szolgálati idejének beszámításával kötelezője július 31-én lejárt.

Tihany, 1001. 1. Olvassa el lapunk 1925. évi 11. számában „Levente” jeligére küldött üzenetünket. 2. Szemüveget csak engedéllyel viselhet s így ezirányú kérelmének felterjesztését kérje őrskihallgatáson. A szemüveg beszerzési árának megtérítését pedig a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) kell szolgálati úton kérni. Csakis katonai, vagy csendőr orvos rendelésére beszerzett szemüveg árának a megtérítésére tarthat számlát. 3. Nincs felvétel. 4. Ahol a lakások felszabadultak, ott a háztulajdonos minden lakójának felmondhat, ha állami tisztviselő is az illető. 5. Nőtlenek csakis a laktanyában lakhatnak. Szüleik így is támogathatja, ha nem lakik velük egy fedél alatt. S ha törődik velük, akkor megóvhatja őket mindenféle kellemetlen helyzettől.

Piros-fehér-zöld. 1. és 8. Válasz a Csendőr Lekszikon rovatunkban. 2. Még nincs, de tudomásunk szerint rendszeresíteni fogják. 3. Minden egyes rendfokozatban feltétlenül el kell töltenie az előírt szolgálati éveket ahhoz, hogy valaki a következő magasabb rendfokozatba előléphessen. 4. Jelenti. 5. A déli foglalkozási szünetben a nőtlen legénység lefeküdhöz az ágyára, de természetesen ügyelni tartozik arra, hogy lábával azt ne ne piszkolja s ne rongálja. 6. Olvassa el lapunk folyó évi 5. számában „Érdeklődő” jeligére küldött üzenetünket. 7. Nagyon nehéz kérdés és csakis az érdekelték körülményeinek teljes ismeretében lehetne állást foglalni. Bízva rá magát előljárói jóindulatára, talán elnézéssel lesznek, ámbár tudomásunk szerint legújabbban szigorúan bírálják el az ilyen eseteket, mert tapasztalható volt, hogy egyesek a fennálló rendeleteket ilyen módon akarták kijátszani. S Ön maga is érezheti, hogy még sem lehet a dolog fölött oly könnyen napirendre térni.

Dombrád. Csak adja elő őrskihallgatáson a kérelmét, őrsparancsnok tudni fogja, mit kell tennie. A kérvény a belügyminiszter úrhoz (VI. c. oszt.) kerül szolgálati úton s az okmányokat a közbeeső parancsnokságok esatolják. Kérelmét küldöttük.

Várakozó. 1. Olvassa el lapunk mai számában „Tollszár” jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. 2. A gazdasági átalányok kérdése rendezés alatt áll.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS
cs. és kir. udvari szállító

IV., KIGYÓ-UTCA 5. Klotild-palota

Brilliáns, aranyékszerek. Ezüstárak. Verseny- és dísz tárgyak. Évőeszközök. Elsőrendű, mindennemű svájci órák a legutányosabb áron. Kedvező részletfizetés mellett is. Óra- és ékszerjavítások. Saját műhely.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek
és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárakat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérneműeket, kötött kabátokat, függő-
kész és rendelésre, göny és függönykelméket,
új, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részleték 1926 december hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 83-85 SZ.

Telefon 980-22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33

(Klause-utca sarkán)

Mindentelje bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Varrógépek, kerékpárok

legolcsóbban.

Előnyös fizetési feltételek. Vidékre ingyen szállítás és csomagolás.

VARRÓGÉP-KERÉKPÁR-ÁRUHÁZ

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 97. SZ. (Rózsa-utcai oldal)

Nagyszénás. Válasz mai számunkban „Tollszár” jelige alatt.

Tollszár. 1. A Hadimúzeum sorsjegyek húzása értesülésünk szerint újabb halasztást szenvedett folyó hó 15-éig. Az eredményt a Pesti Hírlapban és egyéb nagyobb budapesti napilapokban közlik majd. 2. Cikkét, amár helytálló észrevételeket is tartalmaz, nem közölhetjük, mert nem akarunk ebben a tárgyban olyan vitát provokálni, amely nagyon is eltérne a tulajdonképpeni tárgytól.

Reménység. Még valóban reménykedhetik, ha elolvassa mai számunkban „Tollszár” jeligére küldött üzenetünket.

Kerka víze. Katonai szolgálati idejének beszámításával kötelezője 1928. január 31-én jár le.

Tiszthelyettes, Halas. Olvassa el lapunk folyó évi 13. számában „Akarat” és a 16. számban „Építkező” jeligére küldött üzeneteinket.

Agglegény, Hegyalja. 1. Hogy a nők számát százalékhoz kötötték, annak a szolgálat érdekében álló oly súlyos okai vannak, amelyekről eltekinteni nem lehet. Ezeket az okokat itt helyszüke miatt nem tárgyalhatjuk, de úgy hisszük, nem is igen szükséges, hiszen ezzel mindenki többé-kevésbé tisztában van. Magáról a tényről pedig tudomást szerez mindenki már akkor, amikor életpályája fölött szabad elhatározása szerint dönt s így már eleve bele kell ebbe nyugodnia, amikor a testületbe lép. Különben nem olyan sötét a helyzet, amilyennek Ön látja. A próbacsendőrök zöme 19–20 éves korában kezdi szolgálatát s így már a közeljövőben a mainál sokkal előnyösebb helyzet fog kialakulni. 2–3. Válasz a Csendőr Lexikon rovatban.

KOVÁCS JÓZSEF
varrógép- és kerékpárkereskedő
BUDAPEST,
VI., Podmaniczky-u. 18.
Nyugati pályaudvar mellett.

Ezidei varrógép- és jövő évi kerékpárrendelését f. hó 31-ig küldje be, mert 3%, illetve 100.000 K engedményt kap. Sürgősen kérjen ismertetést.

500 AEG-Mignon írógép

a csendőrség szolgálatában.

Utánrendelések naponta érkeznek

Írógépünk terjedésével a kézzel írott jelentések mindjobban kiszorulnak és ma-holnap egészen eltűnnek.

Készséggel bocsájtunk rendelkezésére levélbeli felszólításra a csendőrség bármely tagjának **30 napi próbára** díjmentesen és minden kötelezettség nélkül egy **Mignon írógépet.**

AEG—UMU IRÓGÉPOSZTÁLYA
Budapest, VI., Andrássy-út 29. sz.

Pontos és legjobb órák:
Doxa . . 350.000 K
Omega . 550.000 „
== 5 évi írásbeli jótállással ==

Szabadalom. A m. kir. szabadalmi bírósághoz (Budapest, V., Akadémia-utca 12. sz.) kell benyújtania a kérvényét. A kérvény bélyegilletéke 100.000 K, a mellékleteké 2000 K darabonként. Amellett 150.000 K-t kell a 71.301. bevezetési számú csekkklappal a postafelrakóképzőtárba befizetni s ennek megtörténtét igazoló szelvényt a kérvényhez kell csatolni. Megjegyezzük, hogy a kérvény kiállításának szigorúan előírt alakjegyzezzük, hogy a kérvény legokosabban teszi, ha a szabadalmi követelményei vannak s így legokosabban teszi, ha a szabadalmi bíróságtól levélben kéri az erre vonatkozó nyomtatvány megküldését, amelynek ára fejében 3000 K értékű és válasz-bélyeget kell csatolnia. Ha pedig módjában van, legjobb, ha személyesen érdeklődik, mielőtt a kérvényt benyújtana, mert sokszor megtörténik, hogy valaki olyan szabadalommal jön elő, amelyben már megelőzték.

K. csendőr, Kaposvár. A Hangya termelő, értékesítő és fogyasztási szövetkezet elnöke Zichy Aladár gróf v. b. t. t. önagyméltósága. A neki szóló leveleket a Hangya szövetkezet főtitkárságára (Budapest, IX., Közraktár-u. 30/34. sz.) kell küldeni.

Fürdőtelep. Olvassa el lapunk folyó évi 16. számában „Ígényjogosult 16.” jeligére küldött üzenetünket.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68, 5-69.)

Felelős vezető: Tirlinger Károly műszaki igazgató.

BUTOR RÉSZLETRE ::
KÉSZPÉNZÁRBAN
VIDÉKRE GONDOS CSOMAGOLÁS
RÁKÓCZI-ÚT 30. FÉLEMELET BLEIERNÉL

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezete (KOGSz)
Budapest, V., Gróf Tisza István-utca 18.

FELHÍVJA

a m. kir. Csendőrség összes tagjait, hogy a m. kir. Belügy-miniszter Úrral 78.611/1926. számú rendelet értelmében megállapodott abban, hogy a **m. kir. Csendőrség összes tagjai számára** ruházati cikkek vásárlására vonatkozólag ugyanazon kedvezményeket biztosítja, mint amelyeket a Honvéd Nyugdíjjáradékalap tagjai élveznek.

A KOGSz fenti új helyiségében, a legelőkelőbb hazai és külföldi gyárosokkal történt megállapodás eredményeképpen, kiválóan szortírozott ruházati áruházzal rendezett be és **megkezdte nagy téli vásárát.**

Minden csendőrtiszt és altiszt úgy a maga, mint családja számára **mindennemű ruházati cikket**, férfi és női szövetet, kész és konfekcionált ruhát, vásznat chiffont, selymet, harisnyát, kalapot, cipőt, szőnyeget, damasztárút stb. **készpénzárán, 6 havi részletre** vásárolhat a KOGSz ruházati osztályában.

A KOGSznak a következő helyen vannak fiókjai:

Szegeden, Aradi-utca 5. szám.
Debrecen, Honvéd-utca 1. szám.
Miskolcon, Kossuth-utca 1. szám.
Győrött, Tisza István-tér 5. szám.
Székesfehérvárott, Vár-körút 14. szám és
Pécsett, Kazinczy-utca 2. szám.

A Csendőrség minden tagja kaphat vásárlási utalványokat úgy a KOGSz központjában, Gróf Tisza István-utca 18. szám alatt, mint fenti fiókjában.

POLGÁR KÁLMÁN FIA műórás és ékszerész
Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.
Arany- és ezüstórak, ékszer és ajándék tárgyak.
Részletfizetés bevezetve! ✕ 30 éves cég